BIRŽŲ MIESTO BENDROJO PLANO KEITIMAS

KONKRETIZUOTI SPRENDINIAI

K-VT-36-20-580

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS	BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA, VYTAUTO G. 38, BIRŽAI
PLANO RENGĖJAS	UAB „PLENTPROJEKTAS“
TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTO PAVADINIMAS	BIRŽŲ MIESTO BENDROJO PLANO KEITIMAS
TERITORIJŲ PLANAVIMO RŪŠIS	KOMPLEKSINIS TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS. VIETOVĖS LYGMENS BENDRASIS PLANAS
RENGIMO ETAPAS	KONKRETIZUOTI SPRENDINIAI
TOMAS	III
TPD NR. / KOMPLEKSO NR.	K-VT-36-20-580 / 0550-BPL

Pareigos	Kvalifikacijos atestato Nr.	Vardas Pavardė	Parašas
PV	A1576	Laurynas Byla	
PDV	TPV0090	Marija Burinskienė	
PDV	-	Dalia Bagdonaitė	
PDV	A1106	Irena Kliobavičiūtė	
PDV	TPV0027	Andrius Petruškevičius	
PDV	27613	Vilūnė Vasiliauskienė	
Geografas	-	Nedmantas Kavaliauskas	

TURINYS

1. ĮVADAS 5
1.1. Bendrieji duomenys 5
1.2. Biržų miesto bendrojo plano keitimo tikslai ir uždaviniai 5
2. Bendrojo plano sprendinių sudėtis ir taikymo tvarka 8
3. Miesto vystymo kontekstas 8
3.1. Miesto vertybės, problemos, grėsmės 8
3.2. Miesto raidos strategija 9
3.3. Gyventojų skaičiaus ir būsto raidos prognozės 10
4. BENDROJO PLANO REGLAMENTAI 11
4.1. Bendrieji tekstiniai reglamentai 11
4.2. Reglamentų lentelė 24
5. Urbanistinė struktūra 27
5.1. Miesto urbanistinės struktūros modelis 27
5.2. Miesto įtakos zonos, koordinuota miesto ir priemiesčio plėtra 27
5.3. Miesto savitumas ir įvaizdis 27
5.4. Teritorijos funkcinis zonavimas 28
5.5. Teritorijos naudojimas 35
5.6. Miesto struktūros optimizavimas 35
5.6.1. Miesto teritorijų vystymo režimai 35
5.6.2. Užstatymo tankis 37
5.6.3. Užstatymo intensyvumas 39
5.6.4. Užstatymo aukštis 40
5.6.5. Prekybos objektų išdėstymo privalomieji reikalavimai 41
5.6.6. Architektūrinių konkursų rengimas 42
6. Socialinė ir ekonominė aplinka 43
6.1. Miesto gyvenamosios aplinkos kokybė 43
6.2. Viešųjų paslaugų infrastruktūros plėtra 44
6.2.1. Švietimo infrastruktūra 45
6.2.2. Kultūros ir sporto objektai 46
6.2.3. Sveikatos ir socialinės rūpybos infrastruktūra 47
6.3. Pramonė ir komercinės teritorijos 49
7. Kraštovaizdžio apsauga 51
7.1. Miesto miškų ir želdynų teritorijos 51
7.1.1. Bendrosios nuostatos 51
7.1.2. Miesto miškų ir atskirųjų želdynų sistemos vystymas 52

7.2. Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga 55
7.3. Gamtinis karkasas 64
7.3.1. Bendrosios nuostatos 64
7.3.2. Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijos ir jų geoekologinis potencialas 65
7.3.3. Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas 68
7.4. Klimato kaita 72
8. Aplinkos kokybė 74
9. Kultūros vertybių apsauga ir naudojimas 77
9.1. Biržų miesto kultūros paveldo ištekliai ir jų kuriamas saugomas kultūrinis kraštovaizdis 77
9.1.1. Kultūros paveldo ištekliai 77
9.2.1. Kultūrinis kraštovaizdis 78
9.2.2. Biržų miesto teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų, vietovių apsaugos kryptys ir priemonės 81
9.2.3. Kultūros paveldo vertybių vertingųjų savybių apsauga 82
9.2.4. Kultūros vertybių tinkamas naudojimas ir pritaikymas 83
9.3. Kultūros vertybių tikslingas pažinimas, eksponavimas 83
9.4. Nematerialaus paveldo pažinimas ir sklaida 83
10. Susisiekimo sistema 84
10.1. Kelių ir gatvių tinklas 85
10.2. Viešasis transportas 87
10.3. Dviračių ir pėsčiųjų susisiekimas 88
10.4. Elektromobilių įkrovimo prieigos 90
11. Inžinerinė infrastruktūra 91
11.1. Vandentiekio infrastruktūros plėtra 91
11.2. Buitinių nuotekų infrastruktūros plėtra 92
11.3. Paviršinių (lietaus) nuotekų infrastruktūros plėtra 93
11.4. Gamtinių dujų tiekimas 95
11.5. Šilumos tiekimas 96
11.6. Elektros energijos tiekimas 97
11.7. Ryšių infrastruktūra 98
11.8. Atliekų tvarkymas 98
11.9. Atsinaujinantys energijos ištekliai 99
11.10. Priešgaisrinės saugos infrastruktūra 99
12. Rengtini teritorijų planavimo dokumentai 100

1. ĮVADAS

BIRŽŲ MIESTO BENDROJO PLANO KEITIMAS atliekamas vadovaujantis 2020 m. spalio 30 d. Biržų rajono savivaldybės tarybos sprendimu „Dėl Biržų miesto bendrojo plano“ Nr. T-238.

Rengiant Biržų miesto bendrojo plano keitimą, siekiant racionalumo ir darnaus vystymosi principų, bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje buvo suformuotos dvi konceptualiųjų sprendinių alternatyvos.

Bendrojo plano sprendiniai formuojami Biržų miesto bendrojo plano keitimo koncepcijos II alternatyvos („Draugiška gamtai Biržų miesto plėtra“), kuriai 2023 m. birželio 30 d. sprendimu Nr. T-203 pritarė Biržų rajono savivaldybės taryba, pagrindu.

1.1. Bendrieji duomenys

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas – Biržų miesto bendrojo plano (toliau – Bendrasis planas) keitimas.
Teritorijų planavimo dokumento rūšis – kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas.
Teritorijų planavimo lygmuo – vietovės.
Planavimo organizatorius – Biržų rajono savivaldybės administracijos direktorius.
Bendrojo plano rengėjas – UAB “Plentprojektas”.
Bendrojo plano rengimo etapai: parengiamasis, rengimo ir baigiamasis.
Bendrojo plano rengimo pagrindas – Biržų rajono savivaldybės tarybos 2020 m. spalio 30 d. sprendimas Nr. T-238 ,,Dėl Biržų miesto bendrojo plano keitimo“.
Planuojama teritorija – Biržų miesto teritorija ir aplinkinės teritorijos, suplanuotos galiojančiame Biržų miesto bendrajame plane – apie 2280 ha.

1.2. Biržų miesto bendrojo plano keitimo tikslai ir uždaviniai

Planavimo tikslai:

1. keisti veiklos reglamentavimą atsižvelgiant į pasikeitusias Biržų miesto raidos tendencijas, nustatyti Biržų miesto plėtros prioritetus ir jų įgyvendinimo eiliškumą;
2. nustatyti Biržų miesto inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų savivaldybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, numatyti plėtrai reikalingas teritorijas;
3. numatyti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
4. kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas;

5. sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas;
6. derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
7. sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui.

Planavimo uždaviniai:

1. suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
2. optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą;
3. numatyti racionalaus gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, gamtinio karkaso ir ekologiškai pagrįstos žemės naudojimo teritorinės struktūros formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemones;
4. įvertinti Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo, sprendinius;
5. nustatyti Biržų miesto socialinės infrastruktūros sistemos vystymo reikalavimus detalizuojant savivaldybės lygmens bendrojo plano teritorijos naudojimo privalomuosius reikalavimus;
6. nustatyti urbanizuotų ir (ar) urbanizuojamų teritorijų vystymo poreikius;
7. detalizuoti savivaldybei svarbių objektų išdėstymą;
8. patikslinti žemės ūkio paskirties teritorijų vystymo bei formavimo kryptis;
9. detalizuoti gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą;
10. tobulinti ir vystyti istoriškai susiklosčiusią urbanistinę struktūrą, architektūrinę erdvinę kompoziciją;
11. numatyti kvartalų kompleksinio atnaujinimo (modernizavimo) teritorijas ir jų energinio efektyvumo didinimo priemones vadovaujantis Kvartalų energinio efektyvumo didinimo programų rengimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. birželio 1 d. nutarimu Nr. 547 „Dėl Kvartalų energinio efektyvumo didinimo programų rengimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Privalomieji reikalavimai:

1. detalizuoti aukštesnio lygmens bendrojo plano nustatytus teritorijos naudojimo erdvinės struktūros elementus (nustatomos atskirų gamtinio karkaso struktūrų ir jų elementų, atskirųjų želdynų ribos, viešosios erdvės ir kita);
2. detalizuoti aukštesnio lygmens bendrojo plano teritorijos naudojimo privalomuosius reikalavimus, nustatant teritorijos naudojimo tipą kartu su didžiausiais leistinais užstatymo intensyvumo ir užstatymo tankio rodikliais, galimus užstatymo tipus, užstatymo aukštį.

Papildomi reikalavimai yra:

1. teritorijos funkcinis zonavimas;
2. turistinių trasų, rekreacinių zonų išdėstymas;

3. savivaldybei svarbių objektų išdėstymas bei nurodytos savivaldybei svarbiems objektams rezervuotinos teritorijos;
4. miesto planinei struktūrai svarbių gatvių išdėstymas;
5. kraštovaizdžio savitumą formuojančių teritorijų, kitų antropogeninių ir gamtinių elementų ir jų vizualinės apsaugos reikalavimų, panoramos apžvalgos taškų nustatymas;
6. saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugos reikalavimų nustatymas;
7. gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbių teritorijų, antropogeninių bei gamtinių elementų, panoramų vizualinės apsaugos reikalavimų nustatymas;
8. kraštovaizdžio tvarkymo zonų nustatymas;
9. rišlaus miesto atvirų viešųjų erdvių (aikščių, pakrančių ir pan.), bendrojo naudojimo želdynų (skverų, parkų), rekreacinių ir gyventojų poilsiui tinkamų gamtinių teritorijų tinklo formavimas ir reikalavimų jų įrengimui nustatymas;
10. numatyti naujų miesto urbanistinės struktūros ryšių su vandens telkiniais, plėtojant esamas viešąsias ir rekreacines erdves, formavimą ir esamų tobulinimą;
11. nurodyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo jo teritorijose ir apsaugos zonose reikalavimus, detalizuojant sprendinius Biržų istorinei daliai (kodas 17073) bei Biržų senojo miesto vietai (kodas 3219);
12. nustatyti inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo principus (ar jos išdėstymo reikalavimus), inžinerinių komunikacijų koridorius;
13. išskirti urbanizuotas, urbanizuojamas ir neurbanizuojamas teritorijas, nurodant urbanizuotų teritorijų plėtros kryptis, nustatant prioritetinės plėtros teritorijas ir galimą plėtros mastą, prioritetines ir kitas galimas veiklas;
14. nustatyti prioritetinės ir neprioritetinės savivaldybės infrastruktūros plėtros teritorijas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymu;
15. nustatyti mažmeninės prekybos objektų privalomuosius reikalavimus ir nurodyti didžiausią galimą vieno mažmeninės prekybos objekto bendrą plotą atskirose planuojamos teritorijos dalyse.

2. BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ SUDĖTIS IR TAIKYMO TVARKA

Biržų miesto bendrąjį planą sudaro tekstu ir grafiškai išreikštų teritorijų planavimo uždavinių sprendimo rezultatų visuma. Vietovės lygmens bendrieji planai galioja tol, kol parengiami ir patvirtinami juos keičiantys to paties lygmens teritorijų planavimo dokumentai. Bendrojo plano sprendiniuose nenagrinėjami pavieniai sklypai, nefiksuojamos jų ribos. **Brėžiniai parengti ir vertinami nurodytuose masteliuose ir į tikslesnius mastelius netransformuojami**.

Vietovės lygmens bendrųjų planų sprendiniai įgyvendinami:

1) detalizuojant sprendinius detaliuosiuose planuose ar žemėtvarkos planavimo dokumentuose – žemės valdos projektuose, kurių rengimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės įstatymas.

2) išduodant statybą leidžiančius dokumentus Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka, kai detalieji planai ar žemės valdos projektai nerengiami;

3) rengiant sprendinių įgyvendinimo programas, kurios, atsižvelgiant į sprendinių įgyvendinimo lygmenį (valstybės, savivaldybės), derinamos su atitinkamo lygmens strateginio planavimo dokumentais, numatančiais valstybės ir savivaldybės investicijų panaudojimo galimybes planuojamose teritorijose.

Konkretizuojant bendrojo plano sprendinius parengti tekstiniai sprendiniai (aiškinamasis raštas) ir brėžiniai. **Visi brėžiniai yra lygiaverčiai**.

B1 – Pagrindinis reglamentų brėžinys, M1:5000
B2 – Susisiekimo brėžinys, M1:5000
B3 – Inžinerinės infrastruktūros brėžinys, M1:5000
B4 – Gamtinio karkaso brėžinys M1:5000
B5 – Kultūros paveldo apsaugos brėžinys, M1:10000

3. MIESTO VYSTYMO KONTEKSTAS

3.1. Miesto vertybės, problemos, grėsmės

Biržų miestas yra šiauriausias urbanistinis centras Lietuvos teritorijoje, pasienio su Latvija zonoje. Geografinė padėtis šalies ir kitų urbanistinių centrų atžvilgiu nėra palanki, tačiau miestas turi neblogus tarptautinius funkcinius ryšius, yra apie 20 km yra nutolęs nuo Via Baltika automagistralės. Biržų miestas išskirtinis rekreaciniu, gamtiniu, kultūros paveldo aspektais, todėl vystytinas stiprinant turimą potencialą. Miestas svarbus istoriškai. Biržų miesto gyvybingumui padidinti numatyti partneryščių principai, plėtros prioritetas – mišrios ekonominės veiklos, pramonė ir logistika, turizmas (geologinis, kultūrinis). Dalis Biržų miesto patenka į Biržų regioninio parko teritoriją, kurioje veiklą, tvarkymo kryptis, plėtrą reglamentuoja Biržų regioninio parko planavimo dokumentai. Keičiamas Biržų miesto bendrasis planas neatitinka pasikeitusio teisinio reglamentavimo, dėl ko negalima arba galima

įgyvendinti tik iš dalies socialinės-ekonominės srities, gamtinio karkaso, kraštovaizdžio tvarkymo ir formavimo sprendinius.

3.2. Miesto raidos strategija

Biržų miesto kompozicinė struktūra labai savita, miestas išsiskiria gamtinių elementų gausa ir struktūra. Miesto kompoziciją formuoja gatvių struktūra, gamtinių elementų išsidėstymas ir sistema, taip pat miesto savitumą lemiantys antropogeniniai elementai, ypač miesto centras ir pagrindiniai traukos objektai. Planinėje miesto struktūroje identifikuojamos šios dalys - miesto centro teritorija, sodybinio užstatymo teritorijos, laisvo planavimo teritorijos (daugiabučių kvartalai, pavieniai objektai), sodų bendrijų teritorijos, pramonės ir sandėliavimo teritorijos, viešosios erdvės, kiti gamtiniai elementai ir ryšiai. Visi šie elementai kuria tam tikrą miesto įvaizdį.

3.2.1 pav. Biržų kompozicinė struktūros schema ir stilizuota miesto kompoziciją vaizduojanti schema

Miesto erdvinę struktūrą siekiama vystyti sudarant palankiausias gyvenimo sąlygas ir optimalų balansą tarp urbanizuotų ir žaliųjų erdvių, saugant vertingą kraštovaizdį. Pagrindiniai optimalios Biržų miesto struktūros vystymo principai yra:

- miesto centro formavimas – miesto centro teritorijos vystymas vertinant kintančius poreikius, miesto centro gyvybingumo skatinimas;
- urbanistinių jungčių - miesto pagrindinių gatvių tinklo formavimas, miesto ryšių funkcionavimo užtikrinimas;
- gyvenamosios aplinkos, viešųjų erdvių ir kitų teritorijų formavimas, modernizavimas;
- polifunkciškumą skatinantis funkcinis ir fizinis neefektyviai naudojamų teritorijų pertvarkymas;
- užstatymo struktūrizavimas;
- nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga;
- gamtinio karkaso elementų saugojimas;
- rekreacinių objektų plėtra;
- miesto ir priemiesčių plėtros suderinamumas.

Miesto kompozicija - tai miesto urbanistinio komponavimo schema, bendriausiu būdu parodanti miesto erdvės plėtros idėją. Miesto kompoziciją formuoja esamos miesto struktūros plėtros

tendencijos ir pagrindinės išorinės aplinkos plėtros kryptys. Miesto erdvinę struktūrą formuoja dviejų rūšių atraminiai funkciniai karkasai - urbanistinis ir gamtinis.
Urbanistinis karkasas – tai pagrindinė miesto teritorijos erdvinę struktūrą formuojanti dalis, apimanti aktyviausios gyventojų masinės veiklos procesų teritorines zonas, intensyviausiai įsisavintas erdves. Tai pagrindinė miesto funkcinės struktūros konstrukcija, atraminių miesto elementų sistema.

3.3. Gyventojų skaičiaus ir būsto raidos prognozės

Rengiant Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą (patvirtintas 2021 m.) buvo nagrinėtos demografinės situacijos tendencijos. Pagal parengtą bazinį Biržų rajono savivaldybės raidos scenarijų Biržų r. savivaldybėje 2050 m. gyventų 18040 žmonių, iš kurių 5982 žmonės Biržų mieste. Pagal optimistinį, į plėtrą orientuotą scenarijų savivaldybėje 2050 m. gyventų 22641 žmonių, iš kurių 7745 žmonės Biržų mieste.
Rengiant gyventojų skaičiaus prognozę mieste analizuoti Biržų miesto seniūnijos duomenys. Pažymima, kad 2018 m. keitėsi Biržų miesto administracinė riba, tačiau iš miesto (o ir seniūnijos) ribų išimtos buvo teritorijos, kuriose gyventojų skaičius santykinai itin mažas, o teritorijos iš esmės neužstatytos. Nustatant demografines tendencijas taip pat nagrinėti Statistikos departamento (dabar Valstybės duomenų agentūros) duomenys kas 5 metus.

3.3.1. lentelė. Biržų gyventojų skaičiaus prognozė iki 2051 m.

Metai	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Biržų rajono gyventojai (prognozė)	22305	19851	17668	15724	14152	12737	11463
Miestų gyventojai Biržų r. (prognozė)	10815	9734	8760	7884	7175	6529	5941
Deklaruoti Biržų m. seniūnijos gyventojai (prognozė)	11204	10084	9075	8168	7433	6764	6155

Visais atvejais ateityje iki 2051 m. gyventojų skaičius tiek Biržų rajone, tiek Biržų mieste mažės, o mažėjimo tempai priklauso nuo gyventojų pasitenkinimo gyvenimo kokybe Biržų mieste, pateikti prognoziniai skaičiai yra realistiniai, kurie gali būti taikomi ateities gyventojų skaičiaus planavimui, siekiant įvertinti pesimistinį ir optimistinį variantus, galima pridėti intervalą į didėjimo ir mažėjimo pusę, pagal galimus nuokrypius.
Biržų mieste 2020 metais vieną namų ūkį sudarė 1,66 asmens, o mieste buvo 6643 gyvenamųjų būstų, vienam gyventojui tenka 42,5 kv. m. gyvenamojo ploto. Pagal tokį skaičiavimą Biržų miesto gyventojams reikėtų 456195 kv.m gyvenamojo ploto arba suapvalinus 456 tūkst. kv. m.

Jei priimsime naudingą gyvenamąjį plotą vienam gyventojui kaip kituose Lietuvos miestuose 33,9 kv.m tokiu atveju naudingo ploto poreikis būtų 363,9 tūkst. kv. m. Registrų centro duomenimis.
Biržų mieste registruoti 2674 vienbučiai pastatai, 19 dviejų butų (juose 38 butai), daugiabučiuose apie 2800 butų. Tai leidžia teigti, kad Biržų mieste yra 5512 būsto vienetų, kurių bendras naudingas plotas 421 tūkst. kv. m. Šie skaičiai parodo, kad būsto poreikis mieste yra patenkintas, bet iškyla klausimas dėl būsto kokybės.
Vidutiniškai per metus išduodami 7,3 leidimai gyvenamojo būsto statybai Biržų mieste, jei skaičiuosime, kad vidutinis sklypo dydis sudarys 10-15 arų, arba vidutiniškai 12 arų, tai per vienus metus 87,6 arų (apie 90-100 arų/ metams), tokiu atveju 10 metų, t.y. kol galios sprendiniai prireiks 1000 arų teritorijos skirtos gyvenamajai statybai.
Biržų miestui numatoma kokybinė plėtra, nes kiekybinė nepasiteisina dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus, nors tikimasi, kad nuo 2035 metų gyventojų skaičius turėtų stabilizuotis.
Tikėtina, kad daugiabučiai namai nebus masiškai statomi Biržų mieste, o vyraus sodybinio vienbučių dvibučių namų užstatymas. Vienam gyventojui tenkantis plotas kvadratinias metrais sudarys atitinkamai pagal realistinę prognozę 39,3 kv.m vienam asmeniui 2033 metams, o priklausomai nuo aplinkybių svyruos tarp 36,2 kv.m (optimistiniu variantu) ir 43,0 kv.m (pesimistiniu variantu).

3.3.2. lentelė. Gyvenamojo ploto tenkančio vienam Biržų miesto gyventojui prognozė iki 2033 m.

Metai	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
optimistinis	32,6	33,0	33,4	39,8	31,4	34,1	34,5	34,9	35,2	35,6	35,9	36,2
realusis	34,4	35,0	35,5	36,0	32,8	36,5	37,0	37,5	38,0	38,4	38,9	39,3
pesimistinis	35,9	36,7	37,4	38,1	38,6	38,8	39,5	40,2	40,9	41,6	42,3	43,0

4. BENDROJO PLANO REGLAMENTAI

4.1. Bendrieji tekstiniai reglamentai

Bendrojo plano sprendiniai nurodo miesto teritorijos funkcines zonas, kuriose nustatyta galima žemės naudojimo paskirtis ir žemės naudojimo būdai bei užstatymo intensyvumo, tankumo ir aukštingumo reglamentai.
Planuojamos funkcinės zonos ir nustatyti šių zonų tvarkomieji reglamentai pavaizduoti miesto bendrojo plano sprendinių Pagrindiniame brėžinyje. Planuojamos funkcinės zonos apima atskiras miesto dalis, pasižyminčias gamtinės aplinkos ir urbanistinių sąlygų bei prioritetinių teritorijos funkcinių interesų panašumu.
Sprendiniuose numatyti esminiai funkcinių zonų plėtros principai, formuojantys subalansuotą polifunkcinį miesto atskirų kvartalų užstatymą. Bendrojo plano sprendinių pagrindiniame brėžinyje

išskirtos funkcinės zonos pažymėtos atitinkamomis spalvomis. Funkcinių zonų pagrindiniai tvarkymo, naudojimo ir apsaugos reglamentai nurodyti reglamentų lentelėje.

Nustatyti šie reglamentai: vyraujantys teritorijos (funkcinės zonos) požymiai; galima pagrindinė žemės naudojimo paskirtis ir naudojimo būdai; galimas maksimalus užstatymo intensyvumas; galimas maksimalus užstatymo tankumas; galimas maksimalus pastatų aukštingumas.

Siekiant užtikrinti miesto patvirtintoje koncepcijoje numatytą plėtros vystymą ir gamtinių bei kultūros paveldo teritorijų apsaugą, sprendiniuose numatytos miesto teritorijos (funkcinės zonos) skirstomos į urbanizuotas ir urbanizuojamas bei neurbanizuotas teritorijas.

Bendrieji reikalavimai:

Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatomi šie bendrieji tekstiniai reglamentai, kurie taikomi visoms funkcinėms zonoms:

1. Saugomos teritorijos tvarkomos ir veikla jose vykdoma vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu bei kitais saugomas teritorijas reglamentuojančiais teisės aktais.

2. Teritorijos, esančios gamtiniame karkase vystomos pagal Gamtinio karkaso nuostatus.

3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijoje ir jų apsaugos zonose veikla vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimą, tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais.

3.1. Nekilnojamosios kultūros vertybės, jų teritorijos, apsaugos zonos tvarkomos ir veikla jose plėtojama pagal kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo, strateginio planavimo dokumentus, apsaugos reglamentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus.

3.2. Valstybės ar savivaldybės skelbiamos ar paskelbtos saugomomis nekilnojamosioms kultūros vertybėms apsaugoti BP sprendiniais nustatoma konservacinė žemės naudojimo paskirtis.

3.3. Biržų miesto BP santykis su kitais galiojančiais TPD ir statybą leidžiančiais dokumentais. Jeigu BP reglamentai prieštarauja kultūros vertybių registre nurodytoms ir/ar nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų aktais (Aktai) nustatytoms objektų ir vietovių vertingosioms savybėms arba kultūros paveldo objektų (KPO) individualiais arba tipiniais apsaugos reglamentais arba planuojamoje teritorijoje esančių kultūros paveldo vietovių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais – tvarkymo planais (toliau – tvarkymo planai) nustatytiems paveldosaugos reikalavimams, pirmenybė teikiama reikalavimams nustatytiems , tvarkymo planais, Aktais arba KPO apsaugos reglamentais.

3.4. Archeologinį, povandeninį reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį turinčių objektų, vietovių tvarkybą reglamentuoja Paveldo tvarkybos reglamentas PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“. Archeologinių tyrimų privalomumą Biržų miesto teritorijose, neturinčiose archeologinio reikšmingumo pobūdžio, apibrėžtas PTR 7 punkte.

4. Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarką nustato Vyriausybė. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas vadovaujantis LR Miškų įstatymo 11 straipsniu.

5. Funkcinės zonos vystomos atitinkamai su kraštovaizdžio tvarkymo zonų, kuriose jos yra, plėtojimo nuostatais.

6. Pavieniai ypatingi inžineriniai statiniai – 30 m ir aukštesni (elektroninių ryšių infrastruktūra, vandentiekio bokštai ir kiti techninio pobūdžio statiniai, išskyrus vėjo jėgaines, kurių reglamentavimas teikiamas Inžinerinės infrastruktūros skyriuje. formuojant žemės sklypą ar jo neformuojant, esant pagrįstam poreikiui, neprieštaraujant Lietuvos Respublikos teisės aktams, gali būti planuojami ir statomi visoje rajono teritorijoje, išskyrus:

- Regioniniame parke, jo buferinių apsaugos zonų ribose, gamtos paveldo teritorijose ir kitose saugomose teritorijose, išskyrus atvejus, kai minėtų objektų statyba yra galima pagal saugomų teritorijų planavimo schemas ar kitus saugomas teritorijas reglamentuojančius teisės aktus;
- Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose tokie objektai gali būti statomi, jeigu tai neprieštarauja nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugą ir tvarkymą reglamentuojantiems teisės aktams, jų specialiesiems ar kitokio pobūdžio planams;
- Didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;
- Pelkėse, paviršiniuose vandens telkiniuose;
- Aerodromo apsaugos zonoje;
- Detaliai ir parengtiniai išžvalgytų naudingųjų iškasenų telkiniuose ir prognoziniuose plotuose;
- Teritorijose, kuriose pagal Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatos ypatingi inžineriniai ar kiti statiniai negalimi;
- Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Lietuvos kariuomenės vado 2016 m. vasario d. įsakymu Nr. V-217 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos, kurioje gali būti ribojami vėjų elektrinių (aukštų statinių) projektavimo ir statybos darbai, žemėlapio patvirtinimo“ patvirtintame žemėlapyje nurodytų apribojimų. Lietuvos Respublikos Lietuvos kariuomenės vadui pakeitus (sumažinus ar padidinus) žemėlapyje nustatytus apribojimus, šie apribojimai, visoje savivaldybės teritorijoje aukštybinių pastatų statybai ir rekonstrukcijai, taikomi nekeičiant bendrojo plano sprendinių.

7. Funkcinės zonos vystomos įvertinus, teritorijoms taikomus specialiųjų žemės naudojimo sąlygų reikalavimus - Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatos. Ypač atkreipiame dėmesį: patenkančioms į aerodromo apsaugos zonas, funkcinėms zonoms bei numatomam užstatymui jose, taikomos Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatos. Pagal šių dokumentų nuostatas taip pat ribojamas statinių aukštingumas.

8. Magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijose (po 200 m į abi puses nuo vamzdyno ašies, kuri tęsiasi išilgai vamzdyno trasos) yra taikomi užstatymo normatyvai: didžiausias leistinas žmonėms būti skirtų pastatų skaičius vietovės klasės vienete, pastatų aukštų skaičius bei mažiausias leistinas atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Šiose teritorijose negavus magistralinio dujotiekio savininko rašytinio pritarimo, yra draudžiama projektuoti ir statyti bet kokius naujus statinius ar įrenginius, juos rekonstruoti, projektuoti ir atlikti statinių bei įrenginių remonto arba griovimo darbus, keisti pastatų (patalpų) paskirtį, formuoti naujus nekilnojamojo turto kadastro objektus kaip atskirus nekilnojamojo turto objektus suformuojant patalpas pastate arba padalijant, atidalijant, sujungiant ar perdalijant pastatus ir (ar) patalpas, planuoti teritorijas, nustatyti ar keisti žemės sklypų pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir/ar būdą, formuoti naujus ar pertvarkyti esamus žemės sklypus ir pan. Teritorijose, kuriose

yra pasiekti magistralinio dujotiekio vietovės klasėje taikomi užstatymo normatyvai ir pageidaujama vykdyti veikla (veiksmai) būtų galima tik rekonstravus magistralinio dujotiekio vamzdyną į aukštesnę vietovės klasę, magistralinio dujotiekio vamzdynas gali būti rekonstruojamas suinteresuoto asmens (iniciatoriaus) prašymu, jei pagal sutartį su magistralinius dujotiekius eksploatuojančia įmone suinteresuotas asmuo užtikrins išankstinį visų dėl magistralinio dujotiekio rekonstravimo darbų vykdymo susijusių išlaidų apmokėjimą.

9. Kelių apsaugos zonose, Teritorijų planavimo įstatyme, Statybos įstatyme ar Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro nustatyta tvarka gavus kelio savininko ar valdytojo pritarimą (derinimą) projektui ar numatomai veiklai, leidžiama: statyti, rekonstruoti statinius ar įrengti įrenginius, išskyrus pastatus, kurių statyba nėra draudžiama pagal šio straipsnio 1 dalies 1 punktą, taip pat laikinus sniegą sulaikančius įrenginius rudens, žiemos ir pavasario laikotarpiais; statyti paminklinius akcentus-simbolius; įrengti naujus karjerus, vandens telkinius; statinio statybos ar įrenginio įrengimo reikmėms vykdyti grunto kasimo, supylimo, tankinimo darbus (toliau – žemės darbai), sandėliuoti bet kokias medžiagas; miestuose, miesteliuose ir kaimų kompaktiškai užstatytose teritorijose statyti ir (ar) rekonstruoti pastatus (jeigu rekonstravimo metu didėja pastato išorės matmenys), kurie nesusiję su kelių transporto priemonių ir eismo dalyvių aptarnavimu; kelių apsaugos zonos dalyje, sutampančioje su kelio juostos dalimi, organizuoti renginius, susijusius su žmonių susibūrimu, vykdyti prekybinę veiklą ir (ar) kitus darbus, nenurodytus šios dalies 1–5 punktuose.

Šie pastatai, skirti transporto priemonių priežiūrai ir keleivių aptarnavimui, gali būti funkcinėse zonose kur galima kitos paskirties žemė, nesudarant vizualinio neigiamo poveikio kraštovaizdžiui, poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, poveikio nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, kitoms vertybėms. Įvažiavimui į žemės sklypus, esančius prie valstybinių kelių, planuoti jungiamuosius kelius lygiagrečiai su pagrindiniu keliu nuo teisėtai įrengtų esamų artimiausių nuovažų.

10. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys privalo nustatyti ir įteisinti SAZ. Keičiantis veiklos vykdymo mastams, SAZ turi būti tikslinamas. SAZ turi būti nustatomas žemės sklypo ribose, kuriame vykdoma atitinkama veikla. SAZ gali būti nustatytas už sklypo ribos tuo atveju, jei yra susitariama su nekilnojamojo turto (kuris patenka į SAZ) savininkais, numatant kompensacines priemones ir įregistruojant SAZ į Nekilnojamojo turto registrą.

Miesto erdvinės struktūros privalomieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai:

1. Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą kompleksinėje saugomoje teritorijoje - *Biržų regioniniame parke* reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams.

2. Įstatymų numatyta tvarka gali būti steigiamos naujos saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai. Tai atliekama neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros.

3. Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytas veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant teritorijų planavimo, specialiojo planavimo ir techninius projektus.

4. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nustatomos vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu (toliau Tvarkos Aprašas), patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540. Tvarkos Aprašu vadovaujamasi nustatant paviršinių vandens telkinių apsaugos zonas ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostas Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytame plane, žemėlapyje ir (ar) schemoje, nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto. Patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų, žemės valdos projektų, statinių projektų sprendiniai, susiję su veiklos reglamentavimu paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose lieka galioti. Veiklą paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 ir 100 straipsnių reikalavimai.
5. Vadovaujantis Miškų įstatymo 11 straipsnio 1 dalimi, miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas tik šio straipsnio nustatytais išimtinais atvejais. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis vykdomas vadovaujantis Miškų įstatymo nuostatomis ir Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašu, patvirtintu LRV 2011-09-28 nutarimu Nr. 1131.
6. Jei po Bendrojo plano patvirtinimo bus atlikta miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis procedūra arba patikslinti Miškų kadastro duomenys arba pradės galioti nauji Valstybinės reikšmės miškų plotų schemos sprendiniai, tokios miškų plotų teritorijos gali būti keičiamos konkrečioje funkcinėje zonoje nurodytą žemės naudojimo paskirtį ir teritorijos naudojimo būdą.
7. Miškų ir miškingų teritorijų funkcinėse zonose miškai ne miško žemėje gali būti įveisiami vadovaujantis Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro patvirtintomis taisyklėmis. Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovaujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.).
8. Vadovaujantis Želdynų įstatymu, esamų kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdo ir bendro naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo) teritorijos naudojimo būdo žemės sklypų, kurie iki Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo yra registruoti nekilnojamojo turto registre, nustatytas ir registruotas atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdas ir bendro naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo) teritorijos naudojimo būdas į kitus naudojimo būdus nekeičiamas. Ši nuostata taip pat galioja žemės sklypams, kuriems bus nustatytas atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdas po Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo.
9. Rengiant vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus ir techninius projektus priklausomųjų želdynų plotai nustatomi laikantis LR želdynų įstatymu ir LR aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. Įsakymu Nr. D1-694 (LR aplinkos ministro 2023 m. gegužės 11 d. Įsakymo Nr. D1-146 redakcija) „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatytų reikalavimų. Pasikeitus teisės aktams taikoma tuo metu aktuali redakcija.

10. Plėtra teritorijose, kurios vadovaujantis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo‘‘ turi būti vadovaujamasi Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 103 ir 104 straipsnių nuostatų reikalavimais. Teritorijose, kurios patenka į užliejamas teritorijas, ūkinė veikla gali būti vykdoma tik įrengus priemones nuo užliejimo, įvertinant poveikį saugomoms teritorijoms bei kitoms gamtinėms vertybėms.

11. Veikla teritorijose, patenkančiose į karstinio regiono ribas, vystoma atsižvelgiant į karstinio regiono intensyvaus karsto žemių grupes, teisės aktų nustatyta tvarka. Veiklos apribojimus intensyvaus karsto žemėse nusako LR Vyriausybės nutarimas ,,Dėl priemonių Šiaurės Lietuvos karstinio regiono gyvenamai aplinkai ir ekologinei būklei pagerinti“, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Dvylikto skirsnio 108 straipsnio reikalavimai. Reikalavimus inžineriniams geologiniams ir geotechniniams tyrimams, atliekamiems statiniams projektuoti ir naudoti Šiaurės Lietuvos karstiniame rajone nustato statybos techninis reglamentas STR 1.04.03:2012.

12. Kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų aplinkoje turi būti užtikrinama apsauga nuo vizualinės taršos. Planuojant veiklą, susijusią su aukštų statinių statyba (tame tarpe ir už Biržų miesto teritorijos ribų) turi būti vertinamas planuojamos ūkinės veiklos poveikis iš taškų matomo vaizdo kokybei, vadovaujantis Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo bei Poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo nuostatomis.

Aplinkos kokybės reikalavimai:

1. Numatoma veikla neturi daryti neigiamo poveikio greta esančioms ir numatomoms vandens ūkio, gyvenamosioms, visuomeninėms, rekreacinėms, bendro naudojimo teritorijoms, žmonių sveikatai.
2. Tais atvejais, kai objektams yra nustatytos sanitarinės apsaugos zonos, tačiau dėl veiklos pasikeitimo ar jos mąsto jas būtina keisti, tai gali būti atliekama neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros.
3. Bendruoju atveju sanitarinės apsaugos zonos turi tilpti žemės sklypo, kuriame vykdoma ar planuojama ūkinė veikla. Jei veikiantiems objektams sanitarinės apsaugos zonos nėra įregistruotos, jos privalo tilpti žemės sklypo ribose. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nurodytų sanitarinių apsaugos zonų keitimas (sumažinimas) galimas atlikus Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūras.
4. Nustačius, kad žemės sklype buvo vykdoma ūkinė veikla, kuriai reikalingas taršos leidimas, turi būti atliktas grunto, dirvožemio geoekologinis tyrimas vadovaujantis Cheminėmis medžiagomis užterštų teritorijų tvarkymo aplinkos apsaugos reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 230 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. sausio 11 d. Įsakymo Nr. D1-37 redakcija).
5. Paslaugų funkcinėse zonose negalima nauja pramonės ir sandėliavimo ūkinė veikla ir neplečiama esama pramonės ir sandėliavimo ūkinė veikla.

4.1.1. lentelė. Tekstiniai reikalavimai

Tekstinio reikalavimo indeksas	**Tekstinio reikalavimo turinys**
s – saugomų teritorijų ir gamtinio karkaso tvarkymo ir naudojimo reikalavimai	
s1	Saugoma teritorija – *Biržų regioninis parkas* tvarkomas vadovaujantis Biržų regioninio parko tvarkymo plano (patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. D1-83), Biržų regioninio parko nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490 „Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo“ bei kitų teisės aktų, reglamentuojančių veiklą saugomose teritorijose reikalavimais.
s2	Statinių statybą gamtinio karkaso teritorijose reglamentuoja Saugomų teritorijų įstatymas, Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti LR aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 „Dėl gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“ ir kiti susiję teisės aktai. Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytas veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant teritorijų planavimo, specialiojo planavimo ir techninius projektus.
s3	Įgyvendinant Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus) vertinti sprendinių poveikį saugomoms rūšims, registruotoms Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS), Europos bendrijos svarbos natūralioms buveinėms, natūralioms pievoms ir ganykloms bei pelkėms ir šaltinynams, numatyti poveikio išvengimo ir/ar sumažinimo priemones.
s4	Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nustatomos žemesnio lygmens kompleksiniuose teritorijų planavimo dokumentuose, techniniuose projektuose, žemėtvarkos planavimo dokumentuose vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 bei Specialių žemės naudojimo sąlygų įstatymu
s5	Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.

s6	Biržų miesto istorinės dalies teritorijoje iki Biržų miesto istorinės dalies nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo užstatymo intensyvumo, tankio, aukščio, aukštingumo rodikliai ir užstatymo morfotipas nustatomi projektiniuose siūlymuose ar jiems atitinkančiame dokumente įvertinant Biržų miesto istorinės dalies teritorijai vertinimo akte nustatytas vertingąsias savybes, tame pačiame kvartale esamo užstatymo būdingą tankį, intensyvumą, aukštį ir aukštingumą bei susiklosčiusį morfotipą. Projektiniams pasiūlymams ar jiems atitinkančiam dokumentui turi būti gautas Kultūros paveldo departamento Panevėžio skyriaus ir Biržų rajono savivaldybės administracijos pritarimas.
s7	Biržų miesto istorinėje dalies (unikalus kodas KVR 30185) teritorijoje galimos vertikalės / bokšteliai iki 15 m aukščio.
m-miško žemės tvarkymo ir naudojimo reglamentai	
m1	Vadovaujantis Miškų įstatymo 11 straipsniu miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas tik šio straipsnio 1 dalyje nustatytais išimtinais atvejais. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis vykdomas vadovaujantis Miškų įstatymo nuostatomis ir Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašu, patvirtintu LRV 2011-09-28 nutarimu Nr. 1131
m2	Biržų mieste esantys miškai gali būti paverčiami miesto atskiraisiais želdynais pagal Miškų įstatymo 11 straipsnio reikalavimus. Neužstatomose teritorijose – atskirųjų želdynų zonose, kurios suformuotos keičiant miškų ūkio paskirtį į kitą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, ir kitu pagrindu suformuotose atskirųjų želdynų zonose po Bendrojo plano patvirtinimo teritorijoms nustatytas atskirųjų želdynų naudojimo būdas nekeičiamas į kitus teritorijų naudojimo būdus neterminuotą laikotarpį. Po Bendrojo plano patvirtinimo rengiant kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus, specialiuosius planus ar kitus projektus nustatytas atskirųjų želdynų naudojimo būdas nekeičiamas ir minėtoms teritorijoms netaikomi Teritorijų planavimo 20 str. reikalavimai. Apribojimas dėl naudojimo būdo keitimo įrašomas į konkretaus atskirojo želdyno Nekilnojamojo turto registro pažymėjimo 11 skyrių ,,Registro pastabos ir nuorodos‘‘.

m3	Miškai ne miško žemėje turi būti įveisiami vadovaujantis Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro patvirtintomis taisyklėmis. Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovaujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.), teikiant prioritetą miškų įveisimui gamtinio karkaso teritorijose, taip pat nederlinguose ir apleistuose žemės plotuose. Miškų įveisimo sąlygos turi atitikti Saugomų teritorijų įstatymą, apsaugos reglamentus, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimus, o Natura 2000 teritorijose – Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų reikalavimus.
m4	Miško žemėje galima aptarnavimui, pažinimui bei rekreacinių funkcijų užtikrinimui reikalingų statinių (išskyrus pastatus) statyba, numatyta teritorijų planavimo dokumentuose ar vidinės miškotvarkos projektuose.
m5	Miškų ir miškingų teritorijų funkcinėse zonoje, kurioje nėra Miškų valstybės kadastre registruotų miškų, galimas esamų (iki Biržų miesto bendrojo plano keitimo patvirtinimo nekilnojamo turto registre įregistruotų) pastatų ir statinių remontas, rekonstravimas ir atstatymas nedidinant esamo užstatymo intensyvumo, tankio, aukštingumo, nedidinant esamų pastatų parametrų. m6
m6	Vadovaujantis Miškų įstatymo 11 straipsniu nustatytais išimtinais atvejais kurorto infrastruktūros plėtros tikslais galima naujų visuomeninės paskirties pastatų ir statinių statyba vadovaujantis Bendrojo plano nurodytais reikalavimais ir atlikus miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis procedūrą.
t- Žemės gelmių naudojimo reikalavimai	
t1	Žemės gelmių išteklių telkinių, kurie bus užregistruoti po Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo ir nenurodyti Biržų miesto Bendrojo plano keitimo sprendiniuose, žemės gelmių naudojimo planai neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose teisės aktų nustatyta tvarka gali būti rengiami ir jais pagrindinė žemės naudojimo paskirtis gali būti keičiama, jeigu teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose šiose teritorijose nesuplanuota inžinerinė infrastruktūra ir (ar) jos plėtra
i – inžinerinių statinių ir įrenginių naudojimo reikalavimai	

i1	Suformuoti kitos paskirties susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų ir susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijų naudojimo būdų sklypai gali būti perduodami Biržų rajono savivaldybei teisės aktų nustatyta tvarka. Rengiant kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus ar žemėtvarkos planavimo dokumentus susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos formuojamos atskirais žemės sklypais. Jiems nustatomi atitinkami viešajam interesui tarnaujantys servitutai, skirti tranzitinių inžinerinių ir susisiekimo komunikacijų įrengimui, kitiems tikslams.
i2	Bendrojo plano sprendiniuose pažymėti inžinerinės infrastruktūros koridoriai gali būti tikslinami rengiant vietovės lygmens kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus arba inžinerinės infrastruktūros vystymo specialiuosius planus, techninius projektus
i3	Bendrojo plano sprendiniai nedetalizuoja susisiekimo ir inžinerinių sistemų techninių sprendinių. Numačius kitokius sprendinius nei pažymėta Bendrojo plano sprendiniuose jie gali būti tikslinami rengiant vietovės lygmens kompleksinį teritorijų planavimo dokumentą, žemės sklypų formavimo ir (ar) pertvarkymo projektą ar koreguojant kompleksinį teritorijų planavimo dokumentą statinio projekto rengimo metu.
i4	Statant, rekonstruojant ar įrengiant statinius aerodromų apsaugos zonose, vadovautis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo III skyriaus pirmo skirsnio „Aerodromo apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos“ reikalavimais.
i5	Ekstensyvaus (išsklaidyto) užstatymo teritorijose Biržų rajono savivaldybė neprisiima atsakomybės užtikrinti socialinės ir inžinerinės infrastruktūros plėtros naujiems naudotojams poreikį
i6	Vadovaujantis Aviacijos įstatymo 10 straipsnio nuostatomis, pasienio ruože statinių ir įrenginių, kurių aukštis virš žemės paviršiaus yra 30 m ir daugiau, statyba, rekonstravimas ar įrengimas turi būti suderinti su VSAT.
u – užstatomų ir urbanizuojamų teritorijų tvarkymo naudojimo reikalavimai	
u1	Urbanizuojamų teritorijų neprioritetinės plėtros (II etapo) teritorijose urbanizacija galima tik po prioritetinės plėtros teritorijos įsisavinimo (I etapo). Esant būtinybei, atsiradus potencialioms vystymo galimybėms, II etapo plėtros teritorijos (ar jų dalys) gali būti įsisavinamos ir anksčiau, jeigu šiose teritorijose bus nuosekliai, nenutrūkstamai (su visa inžinerine, susisiekimo ir socialine infrastruktūra) įsisavinamos naujos statybos teritorijos.

u2	Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų užstatymo tankio rodikliai nustatomi pagal Statybos techninį reglamentą STR 2.02.09:2005 ,,Vienbučiai ir dvibučiai gyvenamieji pastatai‘‘ 9 priedą.
u3	Ekstensyvaus užstatymo kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties teritorijose nepriklausomai nuo žemės sklypo ploto visų pastatų antžeminės dalies patalpų, įskaitant cokolinių aukštų ir naudojamų pastogių patalpas, bendrasis plotas negali būti didesnis negu 1000 kv.m.
u4	Užstatomose teritorijose pastatais, kurių aukštis viršija Biržų rajono savivaldybės teritorijos naudojimo reikalavimuose nustatytą didžiausią leistiną aukštį ir yra iki 30 m, užstatytos teritorijos plotas turi neviršyti 10 proc. konkretaus kvartalo teritorijos ploto, o kai nėra suformuoto kvartalo - pavienio žemės sklypo ploto.
u5	Funkcinėse zonose, kuriose nenumatomas naujų užstatomų teritorijų formavimas, naujų statinių statyba galima tik esamuose kitos paskirties žemės sklypuose ir kituose sklypuose kuriuose, yra išduoti statybą leidžiantys dokumentai, atstatomose sodybose (kai sodybos yra pažymėtos vietovės ar kituose planuose, taip pat nustatant juridinį faktą). Kuomet sklype yra esama sodyba jame leidžiama kitų statinių (priklausinių) statyba, užstatytoje sklypo dalyje statybos reglamentų nustatyta apimtimi. Nuostata netaikoma visuomeninės paskirties, kultūros paveldo objektų, susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo (išskyrus garažus), krašto apsaugos, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo objektų statybai.
u6	Jei esamo pastato (iki Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo nekilnojamo turto registre įregistruoto) aukštingumo ir aukščio rodikliai yra didesni nei nurodomi galimi šio bendrojo plano sprendiniuose, laikoma, kad tokio pastato maksimalūs aukštingumo ir aukščio rodikliai yra esami.
u7	Specialios paskirties, sporto, kulto, inžinerinių ir technologinių įrenginių aukštis neribojamas
u8	Biržų miesto teritorijoje gali būti numatomi (neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros) kiti (nepažymėti brėžinyje) socialinės, inžinerinės, susisiekimo infrastruktūros objektai, kokybiškai kuriantys nesuformuotą viešam interesui naudingą socialinės, inžinerinės, susisiekimo infrastruktūros tinklą, esant aiškiai deklaruotam viešam interesui ir pritarus Biržų rajono savivaldybės tarybai.

u9	Neužstatomose teritorijose – bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų zonose (BZ) galimas esamų (iki Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo nekilnojamo turto registre įregistruotų) pastatų ir statinių remontas, rekonstravimas, atstatymas ir nauja statyba neviršijant Bendrajame plane nurodytų pagrindinių naudojimo reikalavimų rodiklių reikšmių: užstatymo intensyvumo, aukštingumo ir aukščio.
u10	Paslaugų ir funkcinėse zonose galimas esamų (iki Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo nekilnojamo turto registre įregistruotų) gyvenamųjų pastatų ir jų priklausinių remontas ir rekonstravimas neviršijant Bendrajame plane nurodytų pagrindinių naudojimo reikalavimų rodiklių reikšmių: užstatymo intensyvumo, aukštingumo ir aukščio.
u11	Tais atvejais, kai objektams yra nustatytos sanitarinės apsaugos zonos, tačiau dėl veiklos pasikeitimo ar jos masto jas būtina keisti, tai gali būti atliekama ne inicijuojant BP keitimo procedūros.
u12	Rengiant vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus ir techninius projektus priklausomųjų želdynų plotai nustatomi vadovaujantis LR želdynų įstatymu ir LR aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. Įsakymu Nr. D1-694 „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatytų reikalavimų, Gamtinio karkaso nuostatų reikalavimais, patvirtintais LR aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 „Dėl gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“ ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu.
u13	Rekreacinėse vietovėse pramonės ir sandėliavimo, žemės ūkio gamybos pastatų ir specializuotų ūkių su taršia gamyba plėtra nėra numatoma
u14	Rekreacinėse vietovėse, formuojant pilnavertę estetiškai ir funkciškai patrauklią aplinką, numatomas kompleksinis teritorijos tvarkymas pagal Rekreacinių vietovių teritorijų sutvarkymo projektinius pasiūlymus (miškų, želdynų, agrarinių teritorijų, vandenų, gyvenamųjų ir rekreacinių teritorijų, inžinerinės aplinkos).
u15	Sodininkų bendrijų teritorijose taikomi papildomi reikalavimai, nustatyti Sodininkų bendrijų įstatyme.

u16	Teritorija tvarkoma atliekant kvartalų kompleksinį atnaujinimą (modernizavimą), kurio metu numatoma įgyvendinti ne tik energetinį efektyvumą didinančias, bet ir kitas priemones, užtikrinančias darnų energijos šaltinių panaudojimą bei gerinant gyvenamosios aplinkos kokybę, pritaikant aplinką įvairių socialinių grupių gyventojų ir svečių poreikiams. Kitos kompleksinės atnaujinimo priemonės - viešųjų erdvių pritaikymas bendruomenės poreikiams, apšvietimo tinklų, šilumos tinklų, gatvių atkarpų ir šaligatvių, lietaus nuotekų tinklų, socialinės infrastruktūros atnaujinimas, sporto aikštynų sutvarkymas, apželdinimas ir mažosios architektūros įrengimas.

4.2. Reglamentų lentelė

4.2.1 lentelė. Reglamentų lentelė

Funkcinės zonos numeris TP dokumente	Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai		Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis ir galimi naudojimo būdai		Teritorijos užstatymo reglamentai Užstatymo reglamentai taikomi naujai statybai, esamų statinių rekonstrukcijai (atsižvelgiant į urbanistinę situaciją, užstatymo reglamentai gali būti didinami 10%)									Užstatymo tipas	Teritorijų vystymo režimai
	Funkcinės zonos pavadinimas, indeksas Ir spalva	Teritorijos naudojimo tipas	Paskirtis	Galimi žemės naudojimo būdai*	Leistinas užstatymo intensyvumas UI žemės sklype / Leistinas užstatymo tankumas UT (%) žemės sklype		Didžiausias leistinas pastatų aukštis m		Galimi vienbučių/dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos žemės sklypų dydžiai		Didžiausias galimas vieno mažmeninės prekybos objekto bendras plotas m² ***	Minimali rekreacinės paskirties želdynų ir želdinių teritorijų dalis reglamentinėje zonoje % **	Įgyvendinimo prioritetas		
					Gyvenamosios teritorijos	Negyvenamosios teritorijos	Gyvenamosios teritorijos	Negyvenamosios teritorijos	Mažiausi, ha	Didžiausi, ha					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		15
URBANIZUOTOS IR URBANIZUOJAMOS TERITORIJOS															
UŽSTATOMOS TERITORIJOS															
GC_P.1	Pagrindinio miesto centro zona U_GC_P_F	GC, SI, PA, AI, BZ, TK, TI	KT, H, C	V, K, G2, G1, B, E, I2, I1,C2	2,2/80	2,0/80	20	20	0,04	0,09	1000	15	1	pr/vb	Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Saugojimas; - Modernizavimas; - Konversija (pertvarkymas); - Be esminių pokyčių. Vadovautis Biržų senamiesčio tvarkymo planu Senamiesčio istorinių sklypų ribos nekeičiamos. Tais atvejais, kai vietovėje planuojama formuoti naujus sklypus, dalinti ar apjungti esamus sklypus, prioritetas turi būti teikiamas tyrimų duomenimis pagrįstoms sklypų riboms.
GC_P.2					2,2/80	2,0/80	20	20	0,04	0,09	2500	15	1		
GC_R.1	Miesto dalių (rajonų) centrų zona U_GC_R_F	GC, SI, PA, AI, BZ, TK, TI	KT, H, C	V, G2, G1, K, R, I1, I2, B, E,C2	1,8/70	1,8/70	16	16	Nenormuojamas		2500	20	2	lp	Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Modernizavimas; - Nauja plėtra; - Be esminių pokyčių.
GC_R.2					-	1,8/70	16	16			-	20	2		
GC_R.3					1,8/70	1,8/70	16	16			2500	20	2		
GC_R.4					1,8/70	1,8/70	16	16			2500	20	1		
SK.1	Specializuotų kompleksų zona U_SK_F	SK, SI, PA, BZ, TK, TI	KT	V, K, R, B, E, I2, I1	-	1,0/40	-	20			-	15	2	lp	Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Modernizavimas; - Konversija (pertvarkymas).
GG_V.1	Gyvenamoji vidutinio užstatymo intensyvumo zona U_GG_V_F	GG, GM, SI, PA, BZ, TK, TI	KT	G2, G1, V, K, R, B, E, I2, I1	0,8/40	2,0/80	16	18	0,04	0,06	300	20	1	pr/vb	Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Be esminių pokyčių; - Nauja plėtra; - Modernizavimas; - Konversija (pertvarkymas).
GG_V.2					0,8/40	2,0/80	16	18	0,04	0,06	300	20	1	pr	
GG_V.3					0,8/40	2,0/80	16	12	0,04	0,06	300	20	1	pr/lp/vb	
GG_V.4					0,8/40	2,0/80	16	18	0,04	0,06	300	20	1	pr/lp/vb	
GG_V.5					0,8/40	2,0/80	16	15	0,04	0,06	300	20	2	vb	
GG_V.6					0,8/40	2,0/80	16	15	0,04	0,06	300	20	2	pr/vb	
GG_V.7					0,8/40	2,0/80	16	15	0,04	0,06	300	20	2	lp/vb/pr	
GG_V.8					0,8/40	2,0/80	16	15	0,04	0,12	400	20	1	pr/vb	
GG_V.9					0,8/40	2,0/80	16	15	0,04	0,12	2500	20	1	pr/vb	
GG_V.10					0,8/40	2,0/80	16	15	0,04	0,12	500	20	1	pr/vb	

GG_M.1	Gyvenamoji mažo užstatymo intensyvumo zona U_GG_M_F	GV, GM, Si, PA, BZ, TK, TI	KT	G1, V, K, R, B, E, I2, I1	0,4/30	0,8/80	12	12	0,04	0,2	300	10	2	su	Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Nauja plėtra; - Be esminių pokyčių.
GG_M.2					0,4/30	0,8/80	12	12	0,04	0,1	300	10	2		
GG_M.3					0,4/30	0,8/80	12	12	0,04	0,1	500	10	2		
GG_M.4					0,4/30	0,8/80	12	12	0,04	0,1	300	10	2		
GG_M.5					0,4/30	0,8/80	12	12	0,04	0,1	300	10	2; 3	lp	
SB_F.1	Sodininkų bendrijų zona U_SB_F	GV,PA, SK, BZ,TK, TI	KT, Z	G1, V, K,B, I1, I2	0,4/30	1,0/30	10	10	0,06	0,12	300	20	2	su	Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Be esminių pokyčių.
KD.1	Paslaugų zona U_KD_F	PA, SK, BZ, TK, TI	KT	K, R, I1, I2, B, E	-	1,6/60	-	15	Nenormuojama		2000	20	2		Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Modernizavimas; - Be esminių pokyčių; - Konversija (pertvarkymas); - Nauja plėtra.
KD.2					-	0,8/30	-	12			500	20	2	lp	
KD.3					-	1,6/80	-	15			2000	20	2	pr/vb	
KD.4					-	2,5/80	-	15			2000	20	2		
KD.5					-	1,6/80	-	15			2000	20	3	lp	
PS.1	Pramonės ir sandėliavimo zona U_PS_F	PR, SK, PA, TI, TK, BZ	KT, H	P, K, V, I1, I2, B, E	-	2,2/70	-	20	Nenormuojama		5000	10	2	lp	Taikomi teritorijų vystymo režimai : - Modernizavimas; - Nauja plėtra.
TI.1	Inžinerinės infrastruktūros zona U_II_F	TI, TK, PA, PR, BZ	KT	I1, I2, K, P, B, E	-	1,2/70	-	12	Nenormuojama		-	-	2	lp	Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Be esminių pokyčių.
NEUŽSTATOMOS TERITORIJOS															
TK.1	Inžinerinės infrastruktūros koridorių zona U_IK_F	TK	KT	I2	-	-	-	-	Nenormuojama		-	-	-		Esant pagrįstam poreikiui, galimos ryšių, inžinerinių sistemų, maitinimo šaltinių statinių ir įrenginių statyba.
BZ_I.1	Bendro naudojimo erdvių ir atskirųjų želdynų zona – intensyviai naudojamų želdynų zona U_BZ_I_F	BZ, AI, TK, TI	KT, H	B, E, R, V, I1, I2	-	-	-	-			-	-	-		Galima esamų pavienių sodybų rekonstrukcija nedidinant užstatymo parametrų. Naujų pastatų statyba negalima.
BZ_E.1	Bendro naudojimo erdvių ir atskirųjų želdynų zona – ekstensyviai naudojamų želdynų zona U_BZ_E_F	BZ, TK, TI	KT, H	B, E, R, I1, I2	-	-	-	-			-	-	-		
C	Konservacinės teritorijos zona C_F	-	C	C1, C2	esa-mas	esa-mas	esa-mas	esa-mas			-	-	-		Taikomi teritorijų vystymo režimai: - Kiti.
NEURBANIZUOJAMOS TERITORIJOS															
MI_E.1	Miškų ir miškingų teritorijų zona – ekosistemų apsaugos miškų zonos MI_E_F	MI, TK, TI	M, KT	M1, I1, I2	-	-	-	-	Nenormuojama		-	-	-		
MI_R.1	Miškų ir miškingų teritorijų zona – rekreacinių miškų zonos MI_R_F	MI, TK, TI	M, KT	M2, I1, I2	-	-	-	-			-	-	-		
H	Vandenų zona H_F	VA	H	H3, H4	-	-	-	-	Nenormuojama		-	-	-		

ZU.1	Žemės ūkio teritorijų zona ZU_F	ZU	Z	Z4	-	-	-	-	-	-	-	-		

Pastabos:

* žemės naudojimo būdų turinys nustatytas Žemės naudojimo būdų turinio apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 3D-830/D1-920

** Rengiant žemesnio lygmens kompleksinio ar kitus teritorijų planavimo dokumentus ir/ar techninius projektus, privaloma vadovautis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. D1-694 „Dėl Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir Priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo

***Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų užstatymo tankio ir intensyvumo rodikliai nustatomi pagal Statybos techninį reglamentą STR 2.02.09:2005 ,,Vienbučiai ir dvibučiai gyvenamieji pastatai‘‘ 9 priedą.

**** Prieš projektuojant didžiuosius prekybos centrus, turi būti atlikta būsimų transporto srautų, triukšmo augimo analizė, įvertintas prekybos centro poreikis ir poveikis gyvenamajai aplinkai.

1) Visose funkcinėse zonose taikomi Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme (su priedais) numatytos nuostatos.

2) Nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijoje Astravo dvaras (KVR1905) galioja šios teritorijos parengto specialiojo plano sprendiniai.

3) Nurodytos didžiausios leistinos žemės sklypų užstatymo tankio rodiklių reikšmės turi būti tikslinamos atsižvelgiant į nustatytą gamtinio karkaso teritorijų geoekologinį potencialą (žr. brėžinį „Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimas. Konkretizuoti sprendiniai. Gamtinis karkasas“) vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatų 10 ir 11 punktų reikalavimais.

4) Teritorijose, kuriose galioja parengtų detaliųjų planų sprendiniai, netaikomas galimų vienbučių/dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos žemės sklypų dydžio reglamentas.

5) Plėtojant gyvenamųjų namų statybą, būtina įvertinti, kad nebūtų pažeisti esamų ir gretimų sklypų ir pastatų patalpų insoliacijos bei natūralaus apšvietimo reikalavimai. Siekiant išvengti neigiamo poveikio dėl galimai padidėjusio transporto skleidžiamo triukšmo, oro taršos žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose ir/ar techniniuose projektuose, būtina įvertinti keliamo triukšmo ir oro taršos lygį. Teritorijose, kuriose būtų viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, oro taršos didžiausios leistinos koncentracijos, reglamentuojamos higienos normomis (HN 33:2011; HN 35:2007) ir kitų rizikos veiksnių (kvapo, vibracijos, nejonizuojančios spinduliuotės ir kt.) ribiniai dydžiai, kurių taršos rodiklių ribinės vertės reglamentuotos norminiuose teisės aktuose, būtina taikyti neigiamo poveikio mažinimo priemones (akustines sienutes, želdynų juostas ir pan.).

5. URBANISTINĖ STRUKTŪRA

5.1. Miesto urbanistinės struktūros modelis

Biržų miesto struktūra teikiama vadovaujantis patvirtinta miesto koncepcija, detalizuojant urbanistinio vystymo bei ekologinio kompensavimo – gamtinio karkaso struktūras. Gamtinio karkaso elementai - teritorijos, kuriose dominuoja želdiniai, atskirieji želdynai, vandenys; palaikoma rekreacinė funkcija. Bendrojo plano sprendiniai analizuoja miesto funkcinės struktūros – pagrindinių miesto funkcinių zonų, aptarnavimo centrų, gatvių tinklo teritorinio išsidėstymo pobūdį ir tarpusavio ryšius. Planuojamos miesto urbanistinės struktūros, su nustatytomis funkcinėmis zonomis bei žemės naudojimo reglamentais, įgyvendinimas yra ilgas miesto plėtros rezultatas, o jos kaita priklausys nuo ateities visuomeninių, socialinių ir ekonominių procesų. Urbanistinės ir ekologinio kompensavimo – gamtinio karkaso struktūrų sprendiniai parengti atsižvelgiant į miesto teritorijų specifiką bei skirstomi į:

- Urbanizuotas ir urbanizuojamas teritorijas-užstatomas teritorijas (esamas užstatytas ir/ar planuojamas užstatyti);
- neužstatomas teritorijas (esamas neužstatytas ir/ar planuojamas neužstatyti). Neurbanizuojamas teritorijas.

5.2. Miesto įtakos zonos, koordinuota miesto ir priemiesčio plėtra

Biržų priemiestinės teritorijos su Biržų miestu daugiausia susijusios ekonominiais, socialiniais, administraciniais ryšiais. Artimiausioje miesto aplinkoje esančių gyvenamųjų vietovių gyventojai į Biržų miestą važiuoja dirbti, mokytis, medicinos ir kultūros paslaugų, taip pat administracinių paslaugų, kadangi Biržai yra administracinis rajono centras. Tinkamam paslaugų gavimui būtinas geras susisiekimo tinklas ir paslaugų kokybė.
Visa planuojama teritorija, išskyrus pietvakarių pramonės rajoną, yra nuo miesto centro nutolusi apie 2,5 km – pasiekiama pėsčiomis per 30 min.
Artimiausioje miesto aplinkoje esančios tankesnės gyvenamosios vietovės yra Kilučių k., Klausučių k., Drąseikių k.
Stiprinamas ryšys su Likėnų kurortine gyvenviete, kad padidinti pažintinio turizmo bei sveikatingumo potencialą Biržuose.

5.3. Miesto savitumas ir įvaizdis

Miestas unikalus ne tik kultūros paveldo aspektu, bet ir gamtine struktūra. Širvėnos ežeras užima didelę dalį (apie 318,79 ha) miesto teritorijos, taip pat yra traukos objektas. Miesto reljefas nėra išraiškingas, tačiau panoraminiai vaizdai susiformuoja ties Širvėnos ežero pakrantėmis. Iš šiaurinės miesto dalies ir Širvėnos ežero šiaurinio kranto atsiveria itin plati miesto panorama su identifikuojamais miesto elementais – bažnyčių bokštais.
Pagrindiniai turistiniai traukos objektai yra Biržų pilis, Astravo dvaras, tiltas per Širvenos ežerą, kultūros paveldo objektai, kurių didžiausia koncentracija yra miesto centrinėje dalyje.

5.4. Teritorijos funkcinis zonavimas

Biržų miesto teritorijos perspektyvinės plėtros modelis formuojamas taikant polifunkcinio zonavimo metodą. Planuojama teritorija suskirstyta pagal prioritetinius žemės naudojimo interesus, nustatant funkcines zonas ir konkretizuojant kiekvienos zonos siūloma prioritetinę funkciją ir nurodant galimus teritorijų naudojimo būdus. Biržų miesto teritorijoje išskirti 22 tipai funkcinių zonų. Sprendiniuose numatytos miesto teritorijos funkcinės zonos sudaro kraštotvarkinį foną, kuriame realizuojasi ir funkcionuoja urbanistinio vystymo struktūros. Planuojamos Biržų miesto urbanizuotos ir urbanizuojamos užstatomos ir neužstatomos bei neurbanizuotos ir neurbanizuojamos struktūros su nustatytomis funkcinio prioriteto zonomis bei teritorijos naudojimo reikalavimais, įgyvendinimas yra ilgas plėtros rezultatas, o jos tolimesnė kaita priklausys nuo visuomeninių, socialinių ir ekonominių procesų. Funkcinės zonos Pagal užstatytų ir užstatomų teritorijų sandaros ir erdvinės kompozicijos vystymo elementų struktūrą bei vadovaujantis Teritorijų planavimo normų, patvirtintų 2014 m. sausio 2 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr.D1-7 ir Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių, patvirtintų 2014 m. sausio 2 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr.D1-8, savivaldybės teritorija skaidoma į:

Urbanizuotas ir urbanizuojamas teritorijas, kurias formuoja:

Užstatytos ir užstatomos teritorijos, kurias sudaro:

- Mišri miesto centro zona (GC_P.1, GC_P.2) - polifunkcinė teritorija, kuri savyje integruoja prekybos, paslaugų, pramogų, savivaldos, administracines ir socialines funkcijas. Tai urbanistinės struktūros stabilizacijos centras pietinėje Širvėnos ežero pakrantėje ir Biržų miesto istorinėje dalyje, kuri traktuojama kaip miesto branduolys, komercinis, administracinis ir kultūrinis centras. Centro zona sutampa su Biržų miesto istorinėje dalies (unikalus kodas KVR 17073) teritorijos ribomis, todėl tvarkoma pagal teritorijai nustatytas vertingąsias savybes. Miesto centras turi nedaug teritorinių rezervų, todėl centro teritorija gali tobulėti modernizuojant, konvertuojant, tankinant ir atnaujinant esamas užstatytas teritorijas ir naujai užstatant neurbanizuotas teritorijas. Iki Biržų miesto istorinės dalies nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo užstatymo intensyvumo, tankio, aukščio, aukštingumo rodikliai ir užstatymo morfotipas nustatomi projektiniuose siūlymuose ar jiems atitinkančiame dokumente įvertinant Biržų miesto istorinės dalies (unikalus kodas KVR 17073) teritorijai nustatytas vertingąsias savybes, tame pačiame kvartale esamo užstatymo būdingą tankį, intensyvumą, aukštį ir aukštingumą bei susiklosčiusį morfotipą.
- Miesto dalių (rajonų) centrų zona (GC_R.1, GC_R.2, GC_R.3, GC_R.4, GC_R.5) – polifunkcinės intensyviai užstatomos teritorijos, kurios savyje integruoja prekybos, paslaugų, pramogų, administracines ir socialines funkcijas. Miesto rajonų centrų zonos tobulėtų modernizuojant, konvertuojant, tankinant esamas užstatytas teritorijas ir naujai užstatant neurbanizuotas teritorijas.
- Paslaugų zona (skaidoma į zonas (KD.1, KD.2, KD.3, KD.4, KD.5) - polifunkcinės didelio užstatymo intensyvumo teritorijos, kuriose vyrauja administravimo, paslaugų, prekybos ir kitos taršos nesukeliančios ūkinės veiklos kartu su šių veiklų aptarnavimui reikalinga

inžinerine, susisiekimo ir kita infrastruktūra, rekreacijai reikalingais atskiraisiais želdynais ir viešosiomis erdvėmis. Šiose teritorijose keliami aukštesni reikalavimai pastatų ir viešųjų erdvių kokybei. Plėtra realizuojama modernizuojant, konvertuojant, tankinant esamas užstatytas teritorijas ir naujai užstatant neurbanizuotas teritorijas. Paslaugų funkcinėse zonose galimas esamų (iki Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo nekilnojamo turto registre įregistruotų) gyvenamųjų pastatų ir jų priklausinių remontas ir rekonstravimas neviršijant Bendrajame plane nurodytų pagrindinių naudojimo reikalavimų rodiklių reikšmių: užstatymo intensyvumo, tankio, aukštingumo ir aukščio.

- Specializuotų kompleksų zona (SK.1). Polifunkcinės didelio užstatymo intensyvumo administracinių pastatų statybos, religinių bendruomenių, mokslo ir mokymo, kultūros ir sporto, sveikatos apsaugos, sienos apsaugai, krašto apsaugai skirtų pastatų statybos teritorijos. Plėtra realizuojama modernizuojant, konvertuojant, tankinant esamas užstatytas teritorijas ir naujai užstatant neurbanizuotas teritorijas. Specialios paskirties, sporto, kulto, inžinerinių ir technologinių įrenginių aukštis neribojamas.
- Gyvenamoji vidutinio užstatymo intensyvumo zona (GG_V.1, GG_V.2, GG_V.3, GG_V.4, GG_V.5, GG_V.6, GG_V.7, GG_V.8, GG_V.9, GG_V.10) polifunkcinė kompaktinio vidutinio užstatymo intensyvumo daugiabučių ir vienbučių / dvibučių gyvenamųjų pastatų funkcinė zona su gyvenamosios aplinkos aptarnavimui reikalinga socialine, paslaugų, inžinerine, susisiekimo ir kita infrastruktūra, taip pat gyventojų rekreacijai reikalingais atskiraisiais želdynais. Plėtra realizuojama modernizuojant, konvertuojant, tankinant esamas užstatytas teritorijas ir naujai užstatant neurbanizuotas teritorijas.
- Gyvenamoji mažo užstatymo intensyvumo zona(skaidoma į zonas (GG_M.1, GG_M.2, GG_M.3, GG_M.4, GG_M.5), urbanizuojamos ir kompaktinio vienbučio / dvibučio gyvenamojo užstatymo teritorijos kartu su socialinių, visuomeninių ir paslaugų objektų infrastruktūra esamuose ir naujai formuojamuose miesto, kvartaluose.
- Pramonės ir sandėliavimo zona (PS.1) teritorijos darbo vietų plėtrai. Pramonės rajono verslo, aptarnavimo, gamybos, pramonės teritorijose bet kokia esama ar planuojama ūkinė veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio kurorto teritorijos funkcionavimui, gyvenamajai aplinkai ir žmonių sveikatai. Gamybos ir pramonės ir sandėliavimo teritorijų plėtra realizuojama modernizuojant, konvertuojant, tankinant esamas užstatytas teritorijas ir naujai užstatant neurbanizuotas teritorijas. Naujų gyvenamųjų teritorijų plėtra Pramonės ir sandėliavimo teritorijos (PS.1) neplanuojama.
- Sodininkų bendrijų zona (SB_F.1). Sodininkų bendrijų teritorijų zona konvertuojamą į gyvenamą mažo užstatymo intensyvumo teritoriją. Sodininkų bendrijų teritorijose taikomi papildomi reikalavimai, nustatyti Sodininkų bendrijų įstatyme.
- Inžinerinės infrastruktūros zona (TI.1) susisiekimo sistemos ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos (ryšių ir inžinerinių sistemų maitinimo šaltinių statiniai ir įrenginiai, autobusų ir geležinkelio stotys, nuotekų valykla). Plėtra realizuojama modernizuojant ir konvertuojant esamas užstatytas teritorijas bei naujai užstatant neurbanizuotas teritorijas.

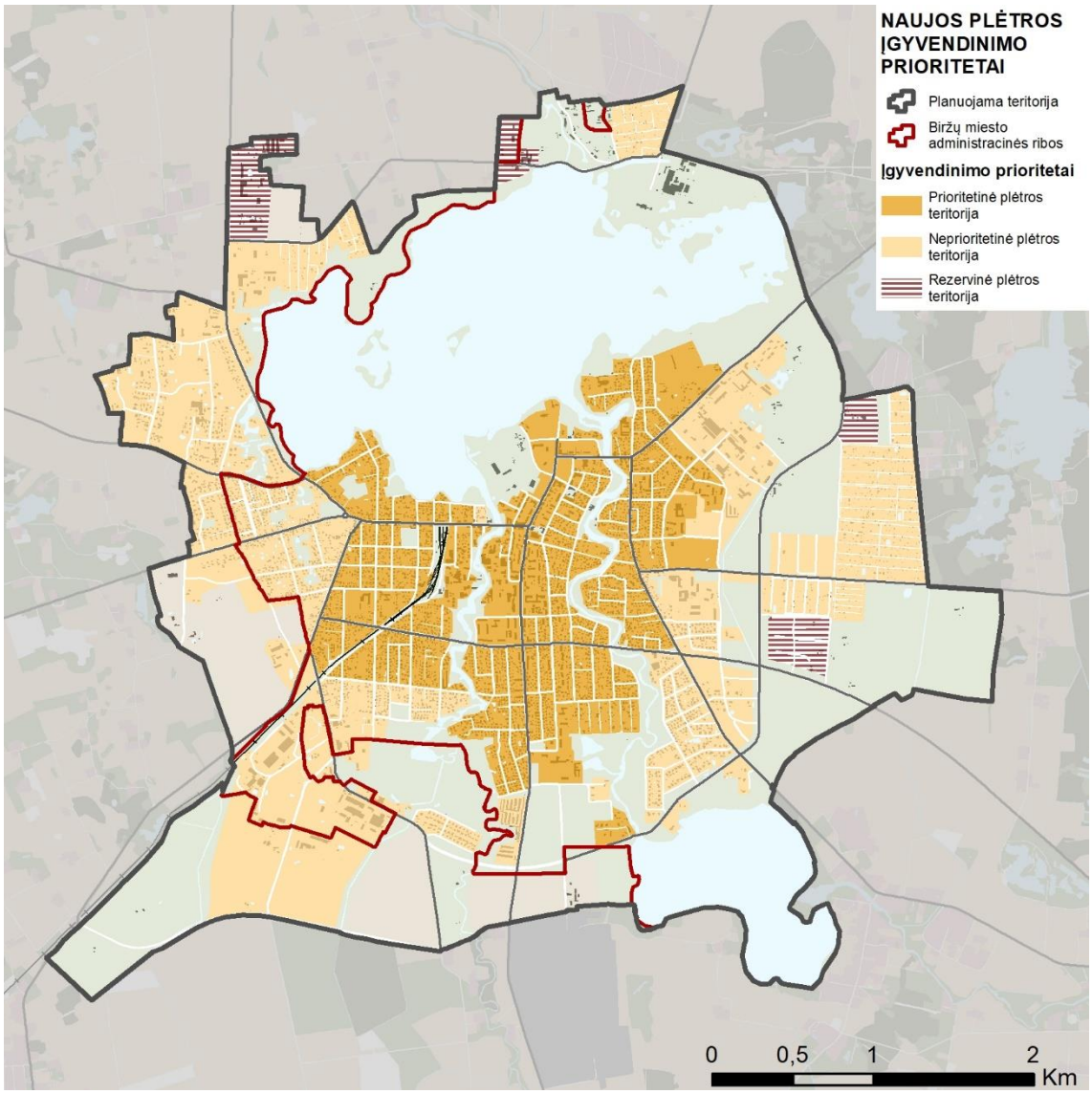
Urbanizuotos ir urbanizuojamos neužstatomos teritorijos sudaro:

- Inžinerinės infrastruktūros koridoriai (TK.1) - susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorija.
- Bendro naudojimo erdvių, želdynų teritorijos (BZ_I.1, BZ_E.1) - intensyviam ir ekstensyviam naudojimui įrengiami rekreacinės paskirties želdynai: parkai, skverai, žaliosios jungtys, mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties želdynai: meno ir parodų parkai, kapinės, aikštės. Prioritetas teikiamas ekstensyviai rekreacijai. Galimas naujos trumpalaikio poilsio infrastruktūros, susijusios su poilsiu, pramogomis ir rekreacija, įrengimas.
- Miškų ir miškingų teritorijų zona (skaidoma į zonas (MI_E.1), (MI_R.1);
- Žemės ūkio teritorijų zona (ZU.1);
- Vandenų zona (priskiriama zonai (H);
- Konservacinės teritorijos zona (C).

Biržų miesto teritorija funkcinių zonų pagrindu apjungiama į vieningą urbanizuotą teritorinį vienetą, kurio teritorija diferencijuojama į urbanizuotas bei urbanizuojamas užstatomas ir neužstatomas teritorijas. Esamos neužstatomos teritorijos užtikrina žaliųjų jungčių ir ašių vientisumą bei miesto gamtinės aplinkos apsaugą.

Įgyvendinimo prioritetai Biržų miesto teritorijoje išskiriamos prioritetinės plėtros (I etapo) teritorijos, kurioms priskiriamos urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos, kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą, ir neprioritetinės plėtros (II etapo) teritorijas:

- Prioritetinės plėtros (I etapo) neužstatytoms ir neužstatomoms teritorijoms priskirtos urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos, kuriose skiriamas prioritetas plėtrai sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu, ir kurios patenka į neužstatomų teritorijų funkcines zonas: bendro naudojimo erdvių, želdynų zoną (BZ).
- Neprioritetinės plėtros (II etapo) užstatytoms ir užstatomoms teritorijoms priskirtos teritorijos, kuriose užstatymas galimas tik po prioritetinės plėtros teritorijos įsisavinimo (I etapo) ir kurios patenka į užstatomų teritorijų funkcinės zonas. Esant būtinybei, atsiradus potencialioms vystymo galimybėms, II etapo plėtros teritorijos (ar jų dalis) gali būti įsisavinamos ir anksčiau, jeigu šiose teritorijose bus nuosekliai, nenutrūkstamai (su visa inžinerine, susisiekimo ir socialine infrastruktūra) įsisavinamos naujos statybos teritorijos.
- Trečiajam etapui priskiriamos teritorijos, kurios įsisavinamos po (I ir II etapų) kaip rezervinės teritorijos ateityje, kurios patenka į užstatomų teritorijų funkcines zonas.

5.4.1 pav. Įgyvendinimo prioritetai

Funkcinės zonos, kuriose savivaldybė neįsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą; konservacinės teritorijos zona (C); miškų ir miškingų teritorijų zona (MI_E.1; MI_R.1); žemės ūkio teritorijų zona (ZU.1).

Biržų miesto teritorijoje išskiriami šie užstatymo tipai

Sodybinio užstatymo teritorijos - ekstensyvus gyvenamųjų teritorijų užstatymas, kai vienas 1-3 aukštų vieno ar dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas su pagalbinio ūkio paskirties pastatais statomas atskirame žemės sklype. Pastatai ant sklypo ribų gali būti sublokuoti(suporinti)su besiribojančio žemės sklypo pastatais. Biržų gyvenamosiose miesto teritorijose dominuoja mažaaukštė statyba. Nagrinėjant miesto sklypų struktūrą, nustatyta, kad vyraujantys kitos paskirties vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų naudojimo būdo žemės sklypai yra sąlyginai maži, apie 9 a. Gyvenamieji namai daugiausia vieno aukšto su mansarda.

Mišri centro teritorija. Svarbiausia Biržų miesto, kaip urbanizuotos struktūros, dalis išsidėsčiusi abipus Vytauto gatvės, kur dominuoja kompaktiškas perimetrinis užstatymas, dviejų aukštų pastatai šlaitiniais stogais. Mišri centro teritorija yra istoriškai susiklosčiusi, savita ir formuoja miesto identitetą, kadangi čia didžiausia ne tik paslaugų, bet ir kultūros paveldo objektų koncentracija. Kitų susiformavusių mažesnių branduolių, pocentrių Biržų mieste neidentifikuojama. Galima teigti, kad dauguma miesto gyventojų interesų koncentruojasi šioje centrinėje miesto dalyje ties Vytauto gatve. Visos paslaugos pasiekiamos pėsčiomis, tolimiausi gyvenamieji kvartalai nuo miesto centro nutolę apie 3 km. Pagrindinės socialinės paslaugos išsidėsčiusios mišrioje miesto centro teritorijoje, ligoninė - pietinėje miesto dalyje ties pagrindine Vytauto gatve, švietimo įstaigos - tolygiai artimoje centrui teritorijoje, bažnyčia, turgus – mišrioje miesto centro teritorijoje. Ateičiai numatoma suformuoti miesto dalių (rajonų) centrų zonas.

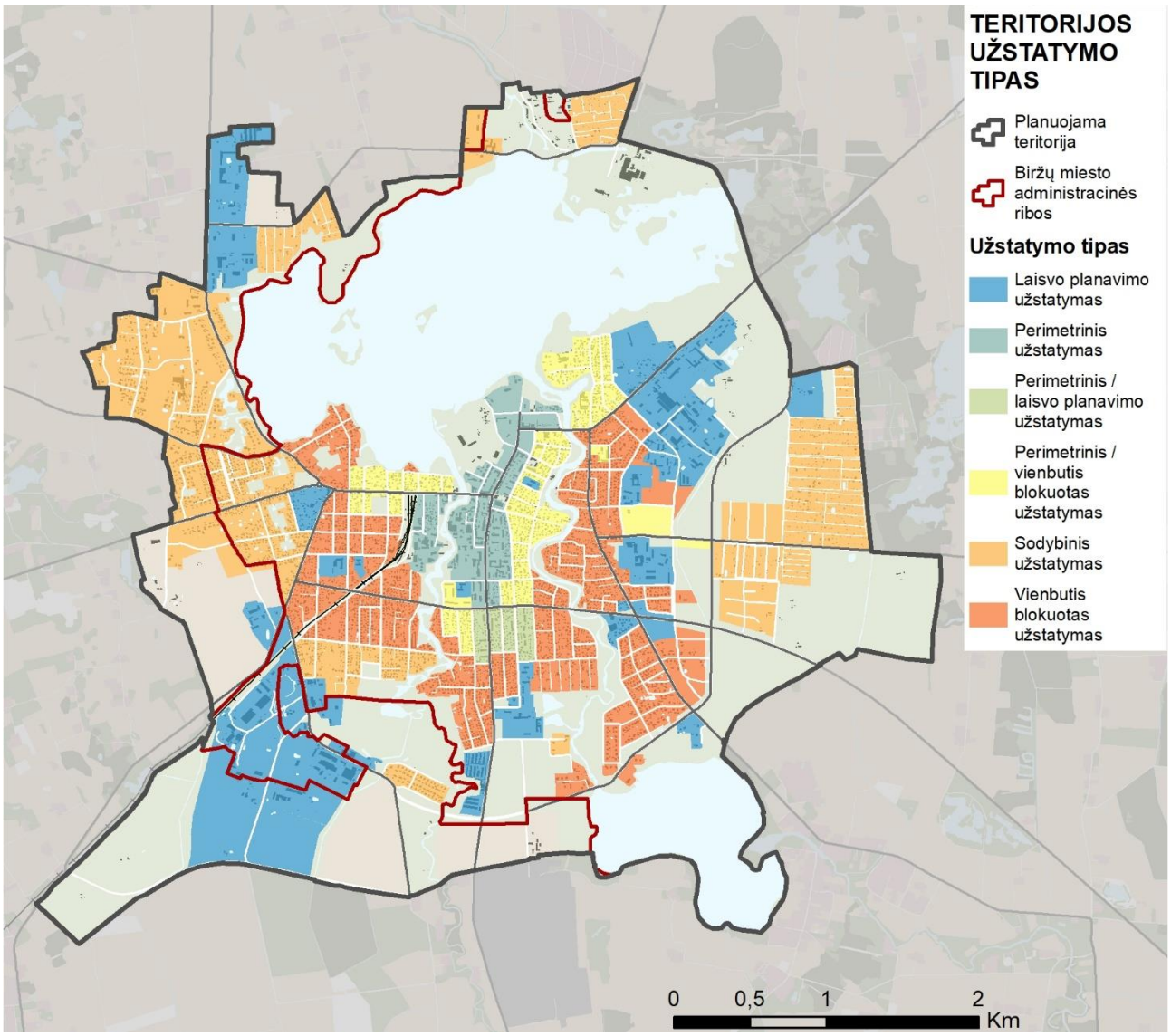
Perimetrinis užstatymas. Kvartalo išorės perimetru visiškai ar iš dalies uždara reguliaraus plano urbanistinė struktūra, kai užstatymas formuojamas blokuojant pastarus ant sklypo ribų palei gatvę. Perimetrinis kvartalų užstatymas suformuoja uždaras ar iš dalies uždaras kiemų, gatvių, aikščių ir kitas kvartalo erdves.

Laisvo planavimo užstatymo teritorijos. Tai užstatymo tipas, kai pastatai(jų grupės) statomi pagal laisvai pasirinktą kompoziciją, neformuojant gatvių ir kitų, būdingų perimetriniam užstatymui, erdvių. Daugiabučių gyvenamųjų namų iki 5 aukštų yra miesto centrinėje dalyje ir į rytus nuo centro - Kaštonų g. kvartale. Centrinėje miesto dalyje pirmuose daugiabučių aukštuose vystoma komercija, teikiamos paslaugos. Vyksta daugiabučių namų renovacija, dalis jų jau renovuoti.

Atskirai stovintys pastatai (pavienis užstatymas)-užstatymas atskirai(laisvai) bendro naudojimo erdvėje stovinčiais ir toje erdvėje dominuojančiais išskirtinės paskirties pastatais.

Sodų bendrijų teritorijos. Biržų miesto struktūroje išskiriamos sodų bendrijų teritorijos, kurios dominuoja rytinėje miesto dalyje, yra nutolusios nuo urbanizuotų miesto gyvenamųjų teritorijų. Sodų teritorijose daugiausia vystoma mėgėjiška sodininkystė, konversijos atvejų nėra daug. Dar viena sodų teritorija yra pietinėje miesto dalyje, ties D. Poškos gatve, tačiau ši teritorija yra visai šalia miesto gyvenamųjų kvartalų ir palaipsniui integruojama į urbanizuotas miesto teritorijas.

Pramonės ir inžinerinės infrastruktūros teritorijų užstatymas. Pramonės teritorijų mieste išskiriamos trys pagrindinės grupės - šiaurės rytuose, pietvakariuose ir centrinėje dalyje. Pramonės teritorija miesto šiaurės rytuose yra uždara, naudojama padrikai. Pietvakarinėje miesto dalyje pramonės teritorijoje įsikūrusios stambesnės įmonės, privažiavimas prastas, artimoje aplinkoje yra pavienių gyvenamųjų sodybų. Miesto centrinėje dalyje esanti pramonės teritorija yra vizualiai matoma, aplinka technogenizuota, čia įrengta viena iš miesto katilinių, vizualiai matomi kaminai. Pagal pasirinktą koncepciją prioritetinė plėtra numatoma pietvakarinėje dalyje.

5.4.2 pav. Teritorijos užstatymo tipai

Komercinės teritorijos Biržų planinėje struktūroje išsidėsčiusios tolygiai, yra komercinių teritorijų tiek centrinėje miesto dalyje tiek atokiau, už gyvenamųjų teritorijų. Miesto centre komercinės patalpos įrengtos daugiabučių pirmuosiuose aukštuose. Mieste yra keletas stambesnių prekybos centrų, degalinių. Joms būdingas perimetrinis ar laisvo planavimo užstatymo teritorijose.

Viešosios erdvės ir gamtinė aplinka. Biržų mieste gamtinė struktūra yra unikali, svarbios ir unikalios gamtinės jungtys. Vandens elementai - ežerai ir upės - skaido miestą į dalis, tačiau išvystytas susisiekimas, tiltų gausa leidžia išvengti funkcinio suskaidymo ir formuoja funkcinius ryšius. Žaliosios zonos jungia svarbiausias miesto struktūros dalis į visumą. Šiuo metu didelis dėmesys skiriamas ir daug statybos darbų vyksta miesto viešųjų erdvių ir gamtinės aplinkos gerinimui, įrenginėjamos ir tvarkomos upių ir ežerų pakrantės, vykdomi aikščių tvarkymo darbai, sutvarkyta Astravo dvaro parko teritorija.

Svarbiausi turizmo traukos objektai mieste yra Biržų senamiestis, Biržų pilis ir Astravo dvaras. Biržų senamiestis išsidėstęs Agluonos ir Apaščios upių tarpupyje iki Kęstučio gatvės. Pilis yra pagrindinė dominantė miesto urbanistinėje struktūroje. Centrinė miesto gatvė - Vytauto g., abipus jos išsidėstę pagrindiniai miesto socialiniai, administraciniai, komerciniai, aptarnavimo objektai.

Pagrindiniai įvažiavimai į miestą yra:

- nuo Pabiržės (t. p. Pasvalio) krašto keliu Nr. 125 Biržai—Raubonys;
- nuo Vabalninko (t. p. Kupiškio) krašto keliu Nr. 124 Kupiškis—Vabalninkas—Biržai;
- nuo Pandėlio (t. p. Rokiškio) krašto keliu Nr. 123 Biržai—Pandėlys—Rokiškis;
- šiaurinis įvažiavimas nuo Latvijos (t. p. Rygos) krašto keliu Nr. 190 Biržai—Germaniškis.

Ties įvažiavimais miesto raiškūs miesto siluetai nesiformuoja, kadangi teritorijos reljefas yra lygus ir mažai išraiškingas. Priemiestyje esantys objektai dažnai kuria vizualinę taršą, o miestų siluetą formuojantys bažnyčių bokštai yra nutolę nuo miesto pakraščių ir geriausiai atsiveria iš šiaurinės Širvėnos ežero pakrantės (3.2 poskyris), taip pat nuo Rinkuškių g., šiaurinio įvažiavimo į miestą (kelias Nr. 190), kuomet atvira ežero erdvė leidžia atsiverti miesto panoramoms.

Ryšys su priemiesčiu. Biržų priemiestinės teritorijos su Biržų miestu daugiausia susijusios ekonominiais, socialiniais, administraciniais ryšiais. Artimiausioje miesto aplinkoje esančių gyvenamųjų vietovių gyventojai į Biržų miestą važiuoja dirbti, mokytis, medicinos ir kultūros paslaugų, taip pat administracinių paslaugų, kadangi Biržai yra administracinis rajono centras. Tinkamam paslaugų gavimui būtinas geras susisiekimo tinklas ir paslaugų kokybė.

Visa planuojama teritorija, išskyrus pietvakarių pramonės rajoną, yra nuo miesto centro nutolusi apie 2,5 km – pasiekiama pėsčiomis per 30 min.

Artimiausioje miesto aplinkoje esančios tankesnės gyvenamosios vietovės yra Kilučių k., Klausučių k., Drąseikių k.

Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinių zonų užstatytų ir užstatomų teritorijų rodikliai. Gyvenamųjų ir negyvenamųjų teritorijų užstatymo intensyvumo rodiklis (UI), didžiausias aukštų skaičius ir aukštis (a/m) nustatyti kiekvienai funkcinei zonai individualiai. Naujų aukštybinių pastatų statyba Biržų miesto teritorijoje nėra numatoma. Aukštybinis pastatas – statinys, kurio aukštis nuo žemės sklypo paviršiaus vidutinės altitudės iki pastato stogo konstrukcijos aukščiausio taško bendruoju atveju yra lygus ar viršija 30 m.

5.5. Teritorijos naudojimas

5.5.1 lentelė. Teritorijos naudojimas

Teritorijos pavadinimas	**Bendras teritorijos plotas, ha**	**Teritorijos plotas, %**	**iš jų 1 prioriteto teritorijos plotas, ha**
<u>Užstatytos ir užstatomos teritorijos</u>			
Pagrindinio centro zona	48,91	2,4	48,91
Miesto dalies (rajonų) centro zona	31,41	1,5	20,39
Gyvenamoji zona	442,90	21,4	—
Vidutinio užstatymo intensyvumo zona	*265,05*	12,8	*216,87*
Mažo užstatymo intensyvumo zona	*178,45*	8,6	—
Paslaugų zona	74,48	3,6	—
Pramonės ir sandėliavimo zona	100,50	4,9	—
Inžinerinės infrastruktūros zona	4,76	0,2	—
Inžinerinės infrastruktūros koridorių zona	164,51	7,9	—
Specializuotų kompleksų zona	17,11	0,9	8,55
Sodininkų bendrijų zona	70,28	3,4	—
Konservacinės teritorijos zona	64,91	3,1	
<u>Neužstatytos ir neužstatomos teritorijos</u>			
Ekosistemų apsaugos miškų zona	46,52	2,2	—
Rekreacinių miškų zona	38,22	1,8	—
Intensyviai naudojamų želdynų zona	101,95	4,9	—
Ekstensyviai naudojamų želdynų zona	295,70	14,3	—
Vandenų zona	460,68	22,2	—
Žemės ūkio zona	108,13	5,2	
Iš viso	**2071,57**	**100**	**294,72**

5.6. Miesto struktūros optimizavimas

5.6.1. Miesto teritorijų vystymo režimai

Planuojamoje Biržų miesto teritorijoje nustatomi užstatymo režimai:

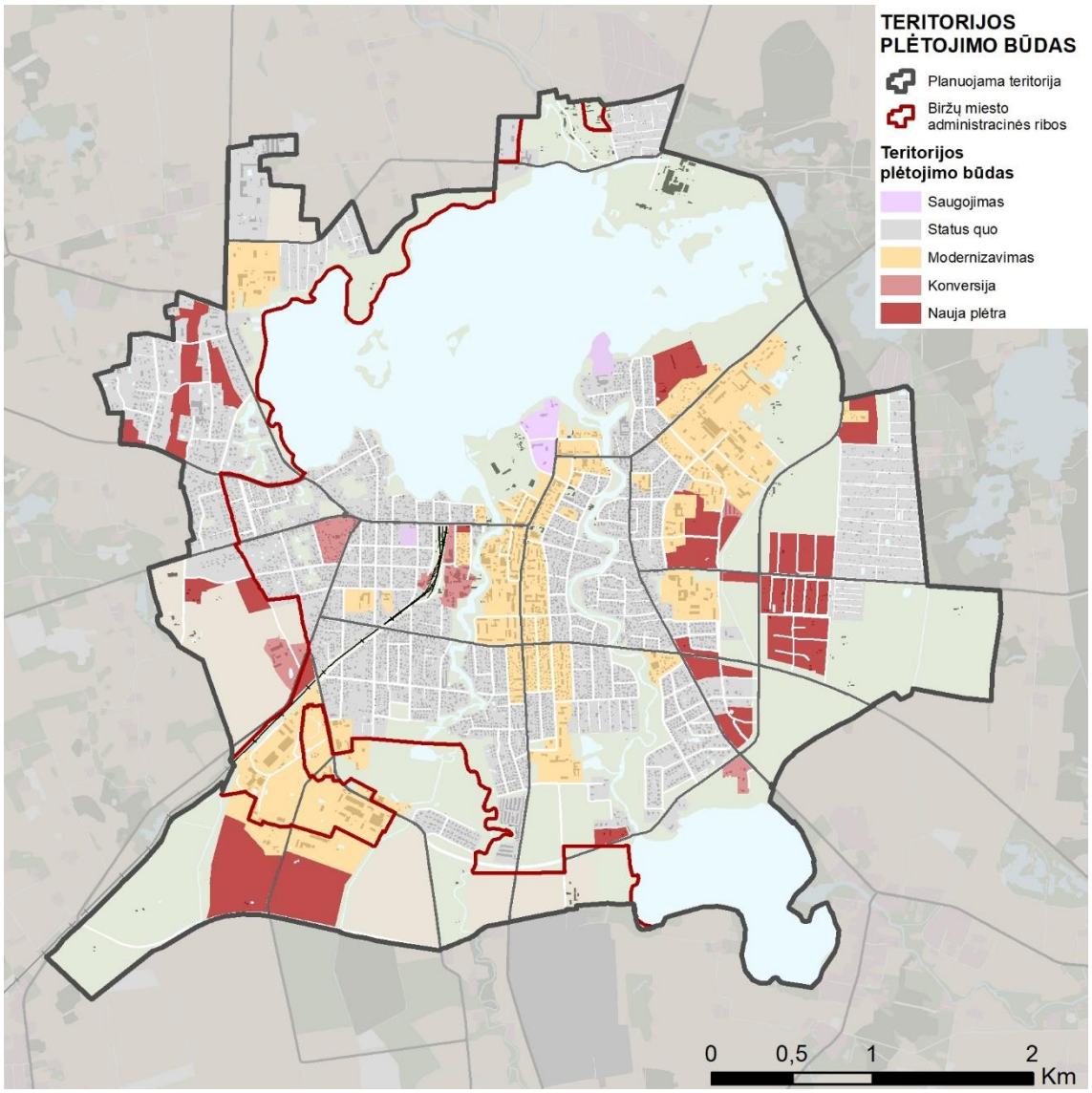
Saugojimas – nustatomas įvairų statusą turinčioms saugomoms teritorijoms ir teritorijoms, kurių vertingąsias savybes būtina išsaugoti jų nekeičiant. Šiose teritorijose numatoma statyba gali būti vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka atliekant tvarkybos darbus: konservavimą, restauravimą, atkūrimą ar pritaikymą.

Modernizavimas – urbanizuotų teritorijų fizinės ir (ar) funkcinės struktūros atnaujinimas, kai plėtra vykdoma panaudojant vidinius teritorijos resursus iš esmės nekeičiant šios teritorijos naudojimo funkcinės struktūros ir fizinių parametrų. Bendrojo plano sprendiniuose numatyta atlikti kvartalų kompleksinį atnaujinimą (modernizavimą) centrinės miesto dalies kvartaluose, bet ir visose kitose kompaktiškai užstatytose savivaldybės teritorijose

Konversija (pertvarkymas) – neefektyviai naudojamų užstatytų teritorijų (miestų centuose ir jų prieigose esančios taršios ar neefektyvios pramonės) naujas (antrinis) panaudojimas plėtrai.

Nauja plėtra – neužstatytų teritorijų urbanizavimas. Naujos plėtros teritorijų vystymo eiliškumas nustatomas išskiriant prioritetinės plėtros teritorijas, riose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą. Rekomenduojama nustatant prioritetines veiklos teritorijas atsižvelgti į atstumus iki inžinerinių tinklų sistemos, funkcionuojančios gatvės ir viešojo transporto.

Be esminių pokyčių (status quo) – teritorijos, kuriose nerekomenduojama urbanistinė plėtra ir paliekama esama padėtis.

5.6.1 pav. Biržų miesto vystymo režimai

5.6.2. Užstatymo tankis

Rengiant Biržų miesto bendrojo plano keitimą nagrinėjamas miesto teritoriją apibūdinantys rodikliai: teritorijos užstatymo tankis, intensyvumas ir aukštingumas, kurie suprantami pagal LR teritorijų planavimo įstatymo nuostatas.

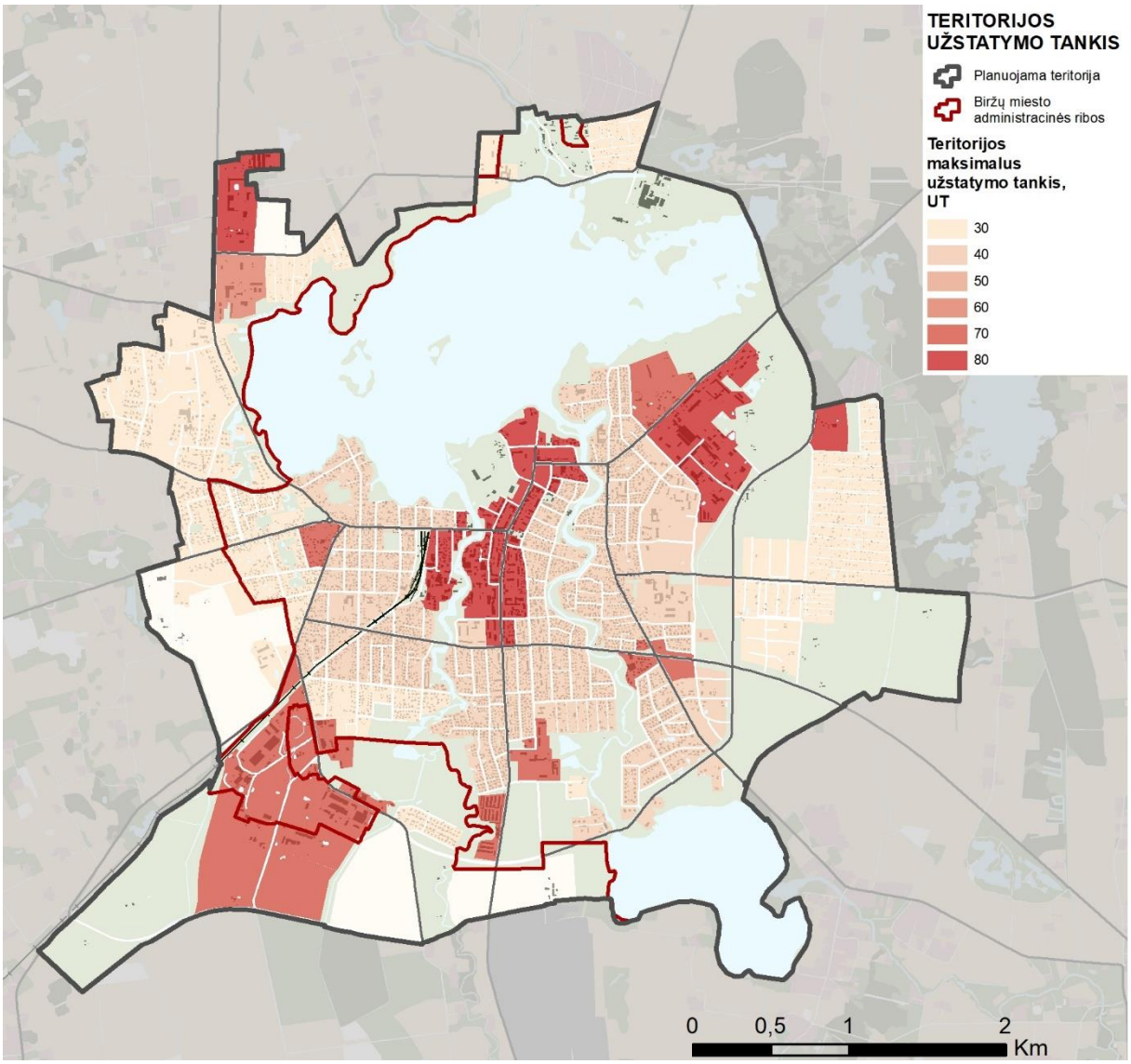
Biržų miesto įvairių istorinių laikotarpių objektai - dabartiniai nekilnojamojo kultūros paveldo objektai suteikia miestui savitumo, formuoja jo identitetą. Būtinas šių objektų išsaugojimas, panaudojimas viešam pažinimui. Biržų miesto planinės funkcinės struktūros pagrindą sudaro branduolys – miesto centras su aplink koncentruota gyvenamąja teritorija. Siekiant sklandaus ir funkcionalaus naudojimo, esamą struktūrą tikslinga papildyti miesto lokaliais centrais. Istoriškai susiformavusios miesto struktūros sklandumui grėsmę kelia verslo ir pramonės teritorijos, esančios prie miesto centrinės dalies, J. Basanavičiaus gatvės. Įvertinus jų poreikį, rasti galimybes pertvarkyti. Siekiant sklandžiai struktūrai vystyti, tikslinga baigti formuoti nebaigtus statyti gyvenamuosius kvartalus, želdynų ir rekreacinių teritorijų sistemą, integruojančią kultūros paveldo objektus. Miesto struktūros tobulinimo kryptis yra esamų kvartalų renovacija ir neefektyviai panaudotų teritorijų modernizavimas bei konversija, siekiant gyvenamųjų, darbo ir poilsio vietų darnos. Biržų miesto bendrojo plano sprendiniuose, siekiant miesto urbanistinės estetikos, tikslinga pateikti priemones, mažinančias esamą konfrontuojantį užstatymą, sušvelninti sovietmečio „architektūrinę invaziją“.

Miesto centrinės dalies teritorijose gyventojų tankumas siekia 41-60 gyv./ha. Užstatymo tankis priklauso nuo sklypo ploto ir svyruoja nuo 0,4 užstatytos teritorijos 400 kv.m ploto sklype iki 0,15 - 10000 kv.m sklype. Sodybinio užstatymo teritorijose vyrauja 20 gyv./ha. visoje teritorijoje. Miesto centre vyraujantį užstatymo aukštį formuoja daugiabučiai gyvenamieji namai (vid. 5 aukštų) ir 2-3 aukštų visuomeniniai, administraciniai pastatai. Vienbučių gyvenamųjų pastatų kvartaluose dominuoja vieno aukšto su mansarda pastatai. Biržų mieste aukščiausi statiniai yra bažnyčių bokštai, taip pat gamyklų ir katilinės kaminai. Įvertinus Biržų miesto ir gretimų gyvenamųjų vietovių ryšius bei Biržų regioninio parko numatytus tvarkymo reglamentus, Biržų miesto teritorinė plėtra turi būti:

- plėtoti ir vystyti miesto istorinę-centrinę dalį didinant užstatymo tankį ir intensyvumą, bet išlaikant esamą aukštingumą;
- tankinti centrinę miesto dalį, išlaikant vidutinį užstatymo tankį ir intensyvumą, daugiaaukščio užstatymo rajonus ir miesto lokalius centrus;
- žemės ūkio paskirties žemę pakeisti į kitas paskirtis atsisakant žemės naudmenų teritorijų miesto administracinėse ribose.
- įsisavinant ir apjungiant į bendrą urbanistinę struktūrą Biržų regioninio parko teritorijoje;
- esamas užstatytas kaimų teritorijas (kai Biržų regioniniame parke numatytas užstatomų teritorijų tvarkymas);
- prijungiant Biržų miesto pietinėje pusėje esamas kaimų teritorijas.

Užstatymo tankis - pastatų ir turinčių stogą inžinerinių statinių antžemine dalimi užstatomo ploto, nustatomo pagal išorinių sienų ar kitų atitvarų projekciją į žemės paviršių, santykis su žemės sklypo plotu. Centro teritorijų funkcinėse zonose numatomas užstatymo tankis gyvenamosiose teritorijose iki 60 procentų, tuo tarpu negyvenamosiose teritorijose iki 80 procentų, tai maksimalios reikšmės

tam tikrose teritorijose nurodytos reglamentų lentelėje. Didesnis užstatymo tankis nustatomas negyvenamosiose teritorijose. Paveiksle žemiau pavaizduotas galimas didžiausias užstatymo tankis funkcinėse zonose pagal prioritetinį teritorijos naudojimą gyvenamosioms arba negyvenamosioms teritorijoms.

5.6.2 pav. Biržų miesto užstatymo tankis

Didžiausias užstatymo tankis planuojamas pagrindiniame miesto funkciniame centre - senamiestyje, kur vyrauja istoriškai susiklostęs užstatymas. Šioje funkcinėje zonoje užstatymo tankį reglamentuoja centrinės miesto istorinės dalies tvarkymo planas.

Didesnis užstatymo tankis (80 proc.) taip pat galimas pramonės teritorijose, bei vystant buvusio aerodromo teritoriją. Vidutinis užstatymo tankis pagal funkcinį zonavimą ir prioritetinį teritorijos naudojimo tipą, t. y. gyvenamosiose funkcinėse zonose vaizduojamas gyvenamųjų teritorijų užstatymo tankis, kitose – negyvenamųjų teritorijų.

Iki 60 % užstatymo tankumas nustatomas gyvenamosiose teritorijose, išskyrus centro funkcinėje zonoje, kuriose užstatymo intensyvumą reglamentuos Biržų senamiesčio tvarkymo specialiojo plano

sprendiniai, kai jis bus parengtas. Tokia pati maksimali užstatomos teritorijos dalis numatoma planuojant negyvenamas specializuotų kompleksų zonas.

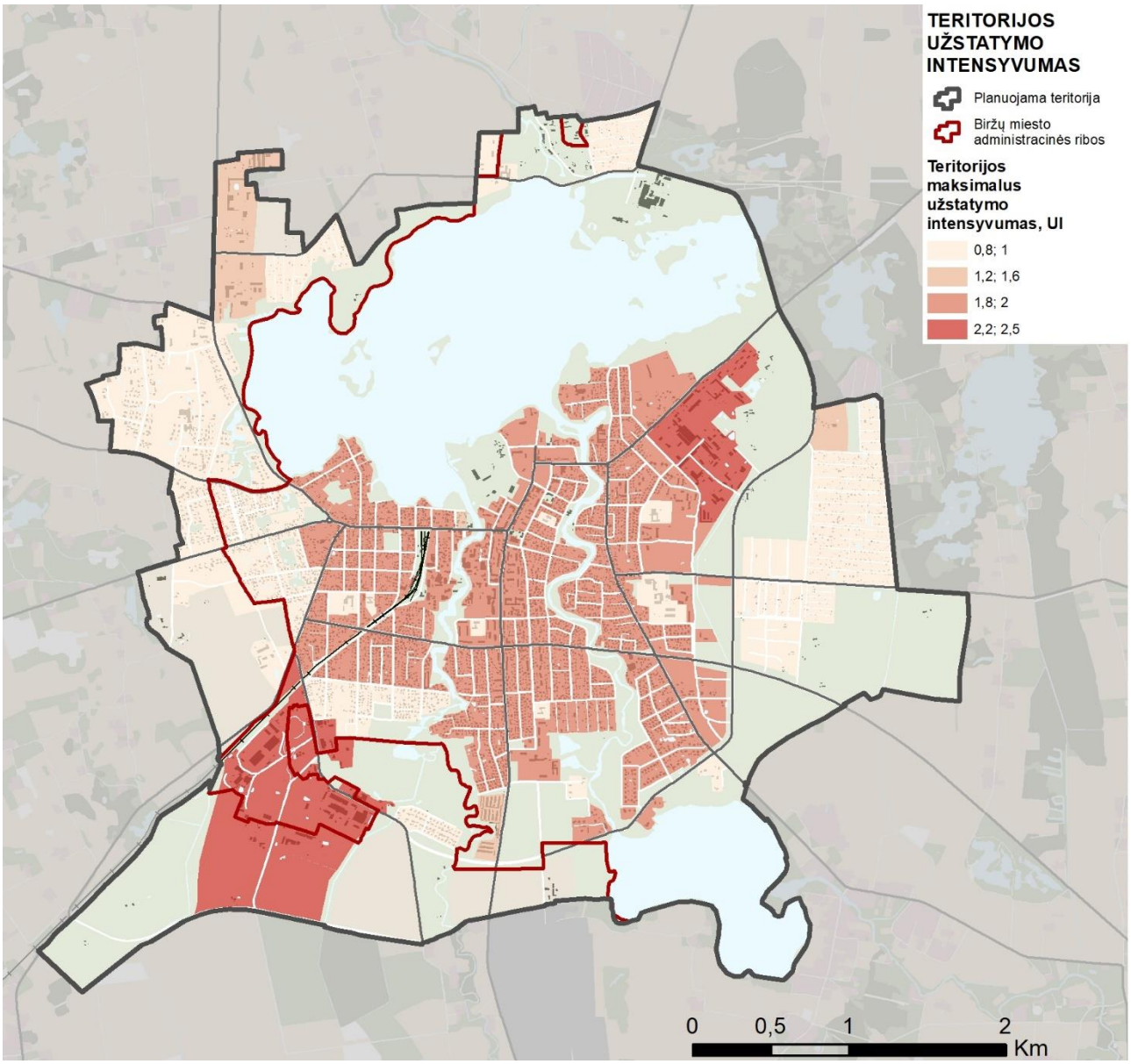
Iki 80 % užstatymo tankumas nustatomas negyvenamoms teritorijoms miesto centre ir dalyje lokalių centrų, taip pat vidutinio ir mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosiose teritorijose (išskyrus GG_M.3), pramonės ir sandėliavimo, inžinerinės infrastruktūros funkcinėse zonose.

Reglamentų lentelėje nurodytas užstatymo tankis yra taikomas sklypams, o ne visai užstatomai kvartalo teritorijai.

Urbanizuotose ir numatomose urbanizuoti gamtinio karkaso teritorijose užstatymo tankis nustatomas pagal gamtinio karkaso nuostatus.

5.6.3. Užstatymo intensyvumas

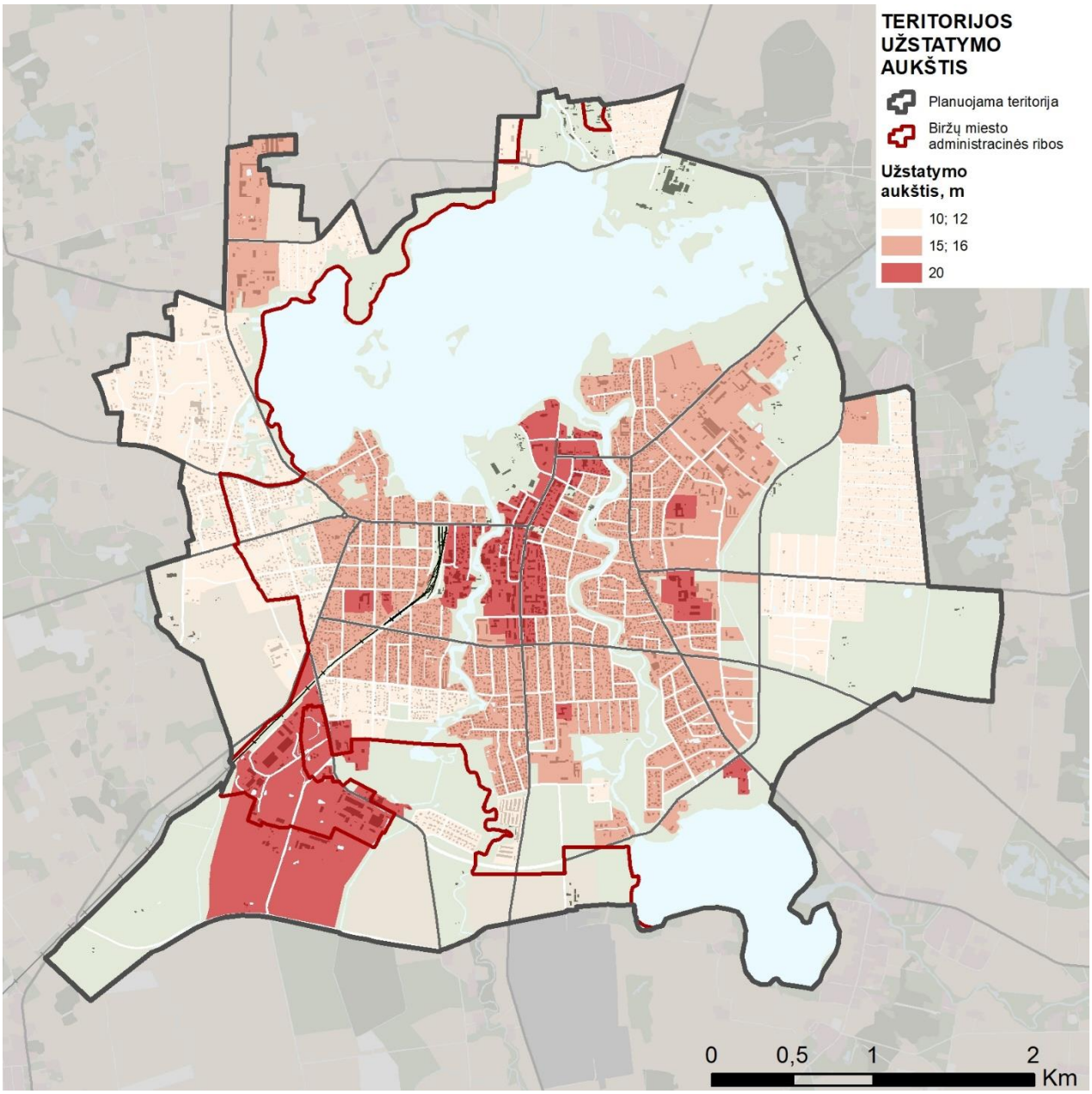
Užstatymo intensyvumas - visų pastatų antžeminės dalies patalpų, įskaitant cokolinių aukštų ir naudojamų pastogių patalpas, bendrojo ploto sumos santykis su žemės sklypo plotu. Užstatymo intensyvumas tam tikrose teritorijose nurodomas Reglamentų lentelėje. Didžiausias užstatymo intensyvumas iki 2,5 nustatomas pramonės ir sandėliavimo funkcinėse zonose (PS.1, PS.2). Užstatymo intensyvumas iki 2,0 nustatomas pagrindinio miesto centro funkcinėje zonoje (GC_P.1), taikomas tiek gyvenamosioms, tiek negyvenamoms teritorijoms. 1,6 užstatymo intensyvumas nustatomas daliai gyvenamųjų vidutinio užstatymo intensyvumo teritorijų (GG_V.1-V.10).

5.6.3 pav. Biržų miesto užstatymo intensyvumas

5.6.4. Užstatymo aukštis

Miesto teritorijoje esantiems pastatams tam tikrose funkcinėse zonose nustatytas galimas didžiausias statinių aukštis, kuris pateikiamas reglamentų lentelėje. Užstatymo aukštis nustatytas atsižvelgiant į vyraujančius miestovaizdžius ir funkciją. Pastatams Biržų senamiestyje ir kitiems pastatams, patenkantiems į nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų ir jų apsaugos zonų teritorijas galioja specialiojo teritorijų planavimo dokumentų nuostatos. Mieste esantys religiniai objektai yra laikomi dominantėmis, jų aukštingumą nustatys Biržų istorinės dalies (KVR 17073) tvarkymo plano reglamentai, jei jis bus parengtas

5.6.4 pav. Biržų miesto užstatymo aukštis

5.6.5. Prekybos objektų išdėstymo privalomieji reikalavimai

Prekybos objektų išdėstymas siūlomas Biržų miesto centrinėje dalyje ir lokaliuose miesto centruose. Naujų prekybos centrų vystymas galimas numatytose lokalių centrų funkcinėse zonose, o didelio prekybos ploto objektai galimi tik paslaugų plėtrai numatytose teritorijose, taip pat pramonės ir sandėliavimo teritorijose, kuriose suplanuotas rišlus susisiekimo sistemos tinklas.

Bendrojo plano sprendinių reglamentų lentelėje pateikiamas didžiausias galima prekybos objektų plotas skirtingose funkcinėse zonose.

Pagrindiniai prekybos centrų dėstymo principai:

- Mišrioje miesto centrinėje dalyje – senamiestyje – skatinama mažųjų prekybos objektų veikla vietos gamintojų ir amatininkų produkcijos realizavimui;
- Universalius prekybos centrus rekomenduojama vystyti gyvenamosiose teritorijose, kartu teikiant gyventojų aptarnavimo paslaugas;
- Vienbučių ir dvibučių pastatų užstatymo tipo teritorijose ir pagrindinio miesto centro teritorijoje didelių prekybos centrų nenumatoma, siekiant išsaugoti miesto urbanistinį erdvinį identitetą.
- Iki 100 m^2 bendro ploto mažmeninės prekybos objektai gali būti statomi visoje Biržų miesto teritorijoje, kurioje tokią statybą leidžia nustatyta teritorijos naudojimo paskirtis ir reglamentai.
- Specializuoti prekybos objektai, tiekiantys vietoje gaminamą produkciją galimi pramonės zonose;
- Specializuoti itin didelio ploto prekybos objektai vystytini atokiau nuo gyvenamosios aplinkos, ties įvažiavimais/ išvažiavimais iš miesto, kur turi būti užtikrintas sklandus transporto eismas, taip pat pramonės teritorijose.

Prieš projektuojant didžiuosius prekybos centrus, turi būti atlikta būsimų transporto srautų, triukšmo augimo analizė, įvertintas prekybos centro poreikis ir poveikis gyvenamajai aplinkai.

Biržų mieste prioritetu vystyti numatyta gyvenamuosius kvartalus esančius miesto centrinėje dalyje-senamiestyje. Teritorijas būtina planuoti kvartalais, taikant aukštos gyvenamosios aplinkos kokybės reikalavimus ir kompleksiškumo principus, įvertinant susisiekimo, socialinės infrastruktūros pasiekiamumo, viešųjų erdvių ir želdynų poreikį ir įrengimo galimybes ir pan. Prioritetinės nauja plėtra taip pat numatoma Apaščios pakrantėje link Kilučių ežero, plėtojant intensyvius bendro naudojimo želdynus.

5.6.6. Architektūrinių konkursų rengimas

Rekomenduojama architektūriniu, urbanistiniu, valstybiniu ar viešojo intereso požiūriu reikšmingų objektų planavimo ar projektavimo atvejais turi būti rengiami architektūriniai konkursai, skirti geriausiai statinio architektūrinei idėjai, pateikiamai projektiniuose pasiūlymuose, ir (ar) urbanistinei idėjai, pateikiamai teritorijos vystymo koncepcijoje, išreikšti. Konkursai rengiami vadovaujantis Architektūros įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir kitų įstatymų, kuriuose numatytas reikalavimas tokius konkursus rengti, nuostatomis. Konkursų tikslas – siekti šių objektų architektūros kokybės, optimalaus kokybės ir kainos santykio.

Architektūrinių konkursų objektais pripažįstami: 1) miestų teritorijų vystymo bendrosios kryptys; 2) miestų ir miestelių plėtrai ir savitumo išsaugojimui reikšmingų jų teritorijos dalių erdvinio vystymo kryptys; 3) statiniai (išskyrus požeminius statinius, kuriuose žmonės negyvena ir nuolat nedirba) miestų ir miestelių senamiesčiuose ar jų istorinėse dalyse, registruotuose Kultūros vertybių registre, ar centrinėse miestų dalyse, taip pat statiniai, kurių atsiradimas darys poveikį miesto ar miestelio istoriškai susiklosčiusiai urbanistinei erdvinei struktūrai ir aplinkos formavimui; 4) valstybę,

savivaldybes ir miestus reprezentuojanti architektūra Lietuvoje ir užsienio šalyse (paviljonai, ekspozicijos tarptautinėse parodose, valstybės diplomatinės atstovybės ir kita); 5) restauruojami ir (ar) pritaikomi bei atkuriami nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (statiniai) arba rekonstruojami ir statomi nauji statiniai kultūros paveldo objektų teritorijose; 6) statiniai teritorijų planavimo dokumentuose numatytais atvejais.

Nurodytiems objektams planuoti ar projektuoti architektūrinius konkursus vykdo Architektūros įstatymo nustatyta tvarka : 1) Viešųjų pirkimų įstatyme apibrėžtos perkančiosios organizacijos, pirkdamos teritorijų planavimo ar statinio projektavimo paslaugas, turi vykdyti projektų konkursus, skirtus statinio architektūrinei idėjai ar urbanistinei idėjai išreikšti, vadovaudamosi Viešųjų pirkimų įstatymu; 2) subjektai, kurie neatitinka Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytos perkančiosios organizacijos apibrėžties, siekdami įsigyti statinio projektą, turi vykdyti konkursus, skirtus statinio architektūrinei idėjai išreikšti. Šių konkursų organizavimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos architektų rūmai, suderinę su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija.

BP sprendiniai koreguojami teisės aktų nustatyta tvarka kai, suorganizavus architektūrinį konkursą svarbių architektūriniu, urbanistiniu, viešojo intereso požiūriu reikšmingų objektų projektavimui, paaiškėja BP nustatytų reglamentų keitimo poreikis. Tokiu atveju būtinos teigiamos kolektyvinio ekspertinio vertinimo Regioninės architektūros tarybos išvados architektūros ir urbanistikos, pagal poreikį ir kultūros paveldo apsaugos aspektu.

6. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA

6.1. Miesto gyvenamosios aplinkos kokybė

Suplanuota aukštos kokybės gyvenamoji aplinka turi atitikti šias savybes

- Estetika: architektūrinės savybės turi meninį aspektą; pastatai ir miestai turi būti gražūs ir įdomūs;
- Gyvenimo sąlygos: vieta turi paskirtį ir atlieka funkcijas, kurioms ji buvo sukurta. Jos techninės charakteristikos daro ją saugią, sveiką ir patogią. Ji gerai prižiūrima ir teikia saugumo jausmą. Miesto rajono lygiu joje harmoningai integruojamos visos reikalingos funkcijos ir paslaugos, kuriomis žmonės reguliariai naudojasi (namai, darbo vietos, parduotuvės, viešosios paslaugos ir t. t.);
- Ekologiškumas: vieta suprojektuota taip, kad į aplinką išskirtų mažiau anglies dioksido, tausotų energiją ir visą savo gyvavimo ciklą būtų atspari klimato pokyčiams;
- Pasiekiamumas ir mobilumas: vieta yra gerai pasiekiama ir joje lengva judėti iš vieno taško į kitą, ypač naudojantis ekologiškomis transporto rūšimis (ėjimas, važiavimas dviračiu), įskaitant asmenis su judėjimo negalia. Tūris ir erdvė paskirstyti nesudėtingai, kad vartotojams būtų lengva suvokti aplinką;
- Įtrauktis: vieta suprojektuota visiems: kiekvienas, nepaisant amžiaus, lyties ir etninės kilmės, turi jaustis laukiamas ir turėti galimybę dalyvauti;

- Išskirtinumas ir sąmoningumo jausmas dėl vietos: vieta yra specifinė, tinkanti vietos kontekste, turinti išskirtines savybes bei kurianti sąmoningumo jausmą;
- Prieinamumas: vietos programa ir kliento biudžetas puikiai suderinami;
- Integracija į supančią aplinką: vieta harmoningai ir nuosekliai integruota į užstatytą, natūralią ir kultūrinę aplinką.

Bendrasis planas numato ankstesnio bendrojo plano sprendinių tęstinumą, pagrindinis tikslas plėtoti draugišką aplinkai Biržų miestą. Išlaikomas nustatytas plėtros prioritetas - miesto kokybės gerinimas. Teritorinė miesto plėtra turi būti griežtai reguliuojama pagal būtiniausius poreikius. Prioritetui įgyvendinti numatomas aktyvesnis visuomenės įtraukimas į Bendrojo plano sprendinių stebėseną ir įgyvendinimą.

6.2. Viešųjų paslaugų infrastruktūros plėtra

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu išsaugomos esamos visuomeninės paskirties teritorijos, kuriose šiuo metu viešųjų paslaugų infrastruktūros objektai. Planuojama esamų pastatų renovacija (esant poreikiui) ir paslaugų plėtra įvairovės ir kokybės požiūriu.

Bendrojo plano sprendiniai numato teritorines galimybes plėtoti švietimo, sveikatos, kultūros ir socialinės infrastruktūros plėtrą visose visuomeninių įstaigų plėtrai galimose teritorijose, visose gyvenamosios paskirties teritorijose, atsižvelgiant į konkrečius poreikius.

Biržų miesto BP sprendiniai, atsižvelgiant į teritorijų planavimo dokumentų hierarchija, turi detalizuoti ir papildyti aukštesnio lygio teritorijų planavimo dokumentų – LR teritorijos bendrojo plano 2030 (LR seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimas Nr. 789), Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano (Biržų raj. savivaldybės Tarybos 20021 balandžio 30 d. sprendimas Nr.T-153) sprendinius, o taip pat neprieštarauti kitų galiojančių specialiųjų ir detaliųjų planų sprendiniams. Dėl šios priežasties, rengiant miesto bendrojo plano socialinės aplinkos sprendinius, buvo atsižvelgta ne tik į galimus teritorijos gyventojų poreikius, bet ir į aukštesnio lygio teritorijų planavimo dokumentuose pateiktas Biržų miesto plėtros gaires bei nuostatas.

Pagal LRBP 2030 Biržų miestas priskiriamas lokaliniam centrui, kurio prioritetinis tikslas – palaikyti regionų dalių gyvybingumą veikiant kartu su regioniniais centrais, teikiant būtinojo, santykinai dažno poreikio paslaugas. Juose plėtotina ekonominė veikla sietina su egzistuojančiu potencialu. Taikant partnerystės principą, paslaugas specializuojant ir papildant, lokaliuose centruose teikiama dalis santykinai vidutinio poreikio paslaugų. Lokalinius centrus skirstant į A, B, C kategorijas vertinti kriterijai: apskričių bendrųjų planų sprendinių tęstinumas, egzistuojančio potencialo įvertinimas remiantis gardeliniais teritoriniais socioekonominio efektyvumo ir mobilumo infrastruktūros rodikliais (planavimo įrankis LR BP 2030), demografine situacija, geografine lokacija, teritoriniu bendrumu su kitais Lietuvos urbanistiniais centrais. Lokaliuose centruose prioritetą teikti **kokybiškų vietinių paslaugų, efektyvaus mobilumo ir susisiekimo, vietinės produkcijos, intensyvaus naudojimo ir tankumo** kompaktiškumo principams. Viešąsias investicijas telkti specializuotų ekonominių veiklų rėmimui, vystant trūkstamų paslaugų tinklą, regeneruojant apleistas teritorijas, vystant bemotorio transporto infrastruktūrą, skatinant gyventojų iniciatyvumą ir bendruomeniškumą.

6.2.1. Švietimo infrastruktūra

Bendrojo plano sprendiniai nenagrinėja nacionalinės švietimo sistemos ypatumų, bendrajame plane vadovaujamasi prioritetais, kuriais siekiama socialinės aplinkos balanso, aukštos gyvenimo kokybės, švietimo ir ugdymo įstaigų gyvybingumo ir paslaugų užtikrinimo.

Atlikus bendrojo plano esamos būklės analizę nėra nustatytas poreikis ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo infrastruktūros plėtrai. Mažėjant gyventojų skaičiui problema gali tapti švietimo infrastruktūros išlaikymas ir įveiklinimas. Socialinės infrastruktūros objektai ir jų aplinkos kokybė yra pagrindiniai darnios gyvenamosios aplinkos komponentai.

Užtikrinti, jog vaikų, nuo 3 metų iki privalomo ugdymo amžiaus, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programose, dalis 2030 m. pasieks 95 proc.

Teikti prioritetą bendrojo ugdymo įstaigų efektyvinimui (pertvarkai) savivaldybių lygmeniu atsižvelgiant į demografines tendencijas. Bendrojo ugdymo įstaigų pertvarka apima mokyklų reorganizavimą, jas apjungiant, atliekant struktūrinius pertvarkymus ir palaipsniui nekomplektuojant tam tikrų klasių, kitoms reikmėms perduodant ugdymo poreikiams nenaudojamas mokyklų patalpas, kt. Esant ekonominiam pagrįstumui, bendradarbiauti su šalia esančiomis savivaldybėmis, apjungiant ir / arba dalinantis bendra infrastruktūra ir / arba žmogiškaisiais ištekliais. Biržų mietui iki 2025 metų. Bendrojo ugdymo įstaigų efektyvinimą vykdyti įvertinus šiuos pagrindinius stebėsenos rodiklius: mokymosi plotą, tenkantį vienam mokiniui (kv. m.), ugdymo reikmėms ir aplinkai išlaikyti skiriamas lėšas (tūkst. Eur), tenkančias vienam mokiniui. Prioritetas bendrojo ugdymo įstaigų efektyvinimui nustatytas atsižvelgiant į šių rodiklių reikšmes savivaldybėse, pertvarką vykdant dviem etapais tose savivaldybėse, kuriose rodiklių reikšmės yra prasčiausios.

Biržų mieste organizuojamas ikimokyklinis, bendrasis, specialusis, profesinis ir neformalusis ugdymas, veikia 3 lopšeliai – darželiai, vienas darželis-mokykla, 3 bendrojo lavinimo mokyklos ir viena gimnazija, 1-V. Jakubėno muzikos mokykla, 1 Biržų rajono kūno kultūros ir sporto centras, Biržų šveitimo pagalbos tarnyba, Trečiojo amžiaus universitetas ir Biržų technologijų ir verslo mokymo centras. Įstaigų naudojimas turi būti dinamiškas ir turi būti sudarytos galimybės lengvai prisitaikyti prie besikeičiančios demografinės padėties bei ugdymo sistemos poreikio. pateikiamos ugdymo įstaigų teritorijos yra rezervuojamos visuomenės poreikiams nepriklausomai nuo veiklą vykdančios ugdymo įstaigos.

Vykdant gyvenamųjų teritorijų plėtrą būtinas kompleksinis planavimas, įvertinant švietimo infrastruktūros ir kitų socialinių paslaugų pasiekiamumą. Tikslingas privačių švietimo įstaigų ar neformaliojo ugdymo paslaugas teikiančių įstaigų steigimas naujai plėtojamų teritorijų vietiniam aptarnavimui.

Esamos būklės analizėje identifikuotas efektyvus savivaldybės švietimo infrastruktūros naudojimas ir geresnis nei vidutinis švietimo lygis savivaldybėje. Tiek infrastruktūros efektyvumo, tiek ugdymo kokybės rodiklius būtina išlaikyti ir siekti jų gerinimo.

Biržuose papildomas ugdymas organizuojamas švietimo ir kultūros įstaigose, bei yra 4 savivaldybės neformalaus ugdymo įstaigos, kuriose vyksta užsiėmimai menų, kalbų, muzikos, sporto srityse.

Mažėjant bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičiui, tikslinga taikyti infrastruktūros dalijimosi ir partnerysčių principus, esamą infrastruktūrą išnaudojant neformaliojo ugdymo ir kitoms socialinėms paslaugoms pagal poreikį.
Neformaliojo ugdymo kryptys turi būti dinamiškos, atitikti besikeičiančią demografinę padėtį ir poreikius. Skatintinos privačios iniciatyvos neformaliojo ugdymo įstaigų kūrime.

6.2.2. Kultūros ir sporto objektai

Bendrojo plano apimtyje konkrečių naujų kultūros objektų Biržų mieste nėra numatoma, nusakomas identifikuotas kultūros ir sporto infrastruktūros poreikis ir įgyvendinimo principai. Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius turi būti orientuojamasi į kultūros paslaugų teikimo kokybę ir atitikimą poreikiams.
Pagal LRBP 2030 nuostatas stiprinant kultūros paslaugų tinklą, taikyti kompleksinį požiūrį, investuojant ne tik į vietos infrastruktūrą, bet ir socialinį kapitalą (kompetencijas, kultūros bendruomenės ryšių kūrimą):

- vystyti partnerystės su kitais sektoriais (sveikatos, švietimo, verslo ar kt.) ir vietos bendruomene, siekiant didinti kultūros ir meno įstaigų veiklos kokybę, efektyvumą ir prieinamumą, optimaliai paskirstant paslaugas jų tinkle;
- apjungti atskirus kultūros objektus ir jų vykdomas funkcijas į skirtingo lygmens kultūros paslaugas teikiantį tinklą – kultūros paslaugų sistemą;
- ateities finansavimo prioritetus teikti „minkštosioms“ investicijoms, planuojant ir nukreipiant lėšas į turinio kūrimą, kompetencijų kėlimą ir visuomenės įtraukimą vietos lygmeniu.

Stiprinti saugomo kultūrinio kraštovaizdžio, materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo bei kultūros paslaugų sinergiją. Tvariai naudoti ir įveiklinti kultūros paveldo objektus, vietoves, pritaikant juos visuomenės ir vietos bendruomenių reikmėms. Kultūros objektų įveiklinimui derinti tradicines, vietai būdingas, bei šiuolaikines priemones, kurios padėtų suvokti kultūros svarbą įvairiais, taip pat novatoriškais būdais (skaitmeninimas, kinas, šiuolaikinis menas, dizainas, interaktyvus pažinimas ir pan.).
Mažinti kultūros vartojimo skirtumus skirtingose geografinėse vietovėse ir tarp skirtingų visuomenės grupių. Regionuose plėtoti aukštos kokybės kultūrines paslaugas, pritraukiant kultūrinį turinį iš urbanistinių centrų, bei tam pritaikant vietos infrastruktūrą. Pritaikant infrastruktūrą orientuotis ne tik į tiesiogines kultūros sklaidos funkcijas, bet ir universalesnius socialinės aplinkos gerinimo tikslus. Kokybiško kultūrinio turinio sklaidai panaudoti ir alternatyvias erdves, paveldo objektus, viešąsias erdves.
Sudaryti sąlygas bendruomenėms ir vietos suinteresuotosioms šalims teikti bazines (aukšto naudojimo dažnumo, žemo sudėtingumo) kultūros paslaugas vietos lygmeniu, stiprinant vietos gyvybingumą. Į tolygų kultūros paslaugų teikėjų tinklo mobilizavimą visoje šalies teritorijoje, įtraukti kitus sektorius, tokius kaip NVO ir privatus, telkiant finansinius, žmogiškuosius bei infrastruktūrinius išteklius, užtikrinant profesionalaus ir mėgėjų meno partnerystę, vykdant kultūrinę bendruomenių edukaciją.

Biržai yra ne tik rajono centras, bet tuo pačiu ir kultūros židinys. Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka ir Biržų kultūros centras veikia ne tik mieste bet ir padaliniuose, filialuose rajone, kurių skaičius kinta pagal poreikį.
Kultūros paslaugų sklaida mieste yra optimali, renginiai vyksta įvairiose vietose (bibliotekoje, kultūros centre, Biržų muziejuje ir t.t.), tačiau planuojant kultūros paslaugų plėtrą būtina orientuotis į paslaugų kokybę. Įvertinus bendrojo plano rengimo metu atliktos gyventojų apklausos duomenis, gyventojams trūksta modernių, šiuolaikinių kasdienių kultūrinių paslaugų, be to siekiama į kultūrinius renginius įtraukti jaunus žmones, todėl kultūros paslaugos turi būti įvairialypės, orientuotos įvairioms socialinėms ir amžiaus grupėms. Esant pakankamai infrastruktūrai ir jo kokybei, siekiant paslaugų patrauklumo, įvairovės ir kokybės, taikytinos vadybinės priemonės organizuojant kultūros paslaugas Biržuose.
Gyvenamosios aplinkos kokybę formuoja ir sąlygos gyventojų sveikatinimui mieste. Be vykdomų įvairių sveikatinimo projektų, mieste turi būti įrengta infrastruktūra gyventojų poilsiui ir sveikatingumui – įvairūs sporto aikštynai (vaikų, jaunimo, senyvo amžiaus žmonių), maudyklos, pasivaikščiojimo takai ir trasos, sudarytos galimybės judėti dviračiais ir pan. Tą patvirtino ir atliktos gyventojų apklausos duomenys, kur respondentai trūkstamos sporto ir laisvalaikio infrastruktūros sąraše dažniausiai mini sporto aikštynus, atnaujintas vaikų žaidimo aikšteles, dviračių takus. Šiuo metu statomas sporto ir sveikatingumo kompleksas (J.Basanavičiaus g. 69 A), kurį sudarys sporto salė, baseinas, sporto aikštynai bei kita reikalinga infrastruktūra.
Vystant gyvenamuosius kvartalus būtina planuoti kompleksiškai, tinkamai vertinant socialinių paslaugų pasiekiamumą, susisiekimo infrastruktūros poreikius, pagal poreikį numatant viešąją sporto, rekreacijos infrastruktūrą. Bendrojo plano sprendiniai numato viešos paskirties sporto ir laisvalaikio infrastruktūros plėtrą tiek intensyvaus tiek ekstensyvaus naudojimo želdynų funkcinėse zonose.
Bendrojo plano sprendiniai numato dviračių takų junglumą, kuris detalizuojamas 9. skyriuje „Susisiekimo sistema“.

6.2.3. Sveikatos ir socialinės rūpybos infrastruktūra

Biržų mieste sveikatos ir socialinės rūpybos infrastruktūra Biržuose yra optimali. Privačių paslaugų teikimui numatytos teritorijos lokaliuose miesto centruose ir kitose teritorijose, kuriose galima visuomeninių objektų statyba.
Neigiami Biržų miesto demografiniai rodikliai, senėjanti miesto visuomenė lemia augantį sveikatos apsaugos paslaugų infrastruktūros poreikį.
Privačias sveikatos priežiūros paslaugas Biržų mieste teikia 13 įmonių. Mieste veikia 9 vaistinės.
Analizuojant visuomenės sveikatą taip pat pažymima, kad Biržų rajone, kaip ir daugumoje šalies savivaldybių, matomas visuomenės senėjimas, taigi tikėtina, kad sveikatos priežiūros paslaugų poreikis ateityje tik didės. Vadovaujantis LRBP 2030 nuostatomis vykdyti sveikatos priežiūros įstaigų tinklo efektyvinimą atsižvelgiant į sveikatos priežiūros įstaigų grupes, įgyvendinant konsoliduoto sveikatos priežiūros įstaigų tinklo, užtikrinančio sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo galimybes

atitinkamose įstaigų grupėse pagal pacientų sveikatos būklės ir patologijų sudėtingumo pasiskirstymo srautus, modelį.

Didinti Biržų miesto sveikatos priežiūros tinklo efektyvumą optimizuojant sveikatos priežiūros įstaigų tinklo juridinių asmenų ir paslaugų apimtis, atsižvelgiant į sveikatos priežiūros paslaugų poreikius ir efektyvų ribotų finansinių resursų panaudojimą.

Prioritetą teikti hospitalizacijos mažinimui ir naujų efektyvesnių sveikatos priežiūros paslaugų formų plėtrai (dienos chirurgijos, dienos stacionaro, stebėjimo paslaugos, kt.). Gerinti lovų fondo panaudojimo rodiklius – lovos funkcionavimo, vidutinės gulėjimo trukmės, lovos apyvartos ir kt.

Ligoninių tinklo efektyvinimą vykdyti įvertinus šiuos pagrindinius stebėsenos rodiklius: aktyvaus gydymo stacionaro lovų skaičius 10 tūkst. gyv., aktyvaus gydymo lovų funkcionavimas (dienomis) ir stacionaro dienos ligonių dalis (proc.) tarp visų stacionaro ligonių. Prioritetas ligoninių tinklo efektyvinimui nustatytas atsižvelgiant į šių rodiklių reikšmes savivaldybėse, pertvarką vykdant dviem etapais tose savivaldybėse, kuriose rodiklių reikšmės yra prasčiausios.

Biržų mieste būtina išlaikyti SAM sistemai priklausančias sveikatos priežiūros įstaigas – VšĮ Biržų ligoninę ir VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika, tęsiant šių įstaigų infrastruktūros bei įrangos kokybinės plėtros procesus. Teritorinė šių įstaigų plėtra sprendinių galiojimo laikotarpiu nenumatoma.

Naujų valstybės valdomų sveikatos priežiūros įstaigų plėtra mieste nenumatoma. Strategiškai dar neplanuotų valstybinių sveikatos priežiūros įstaigų plėtra ateityje, esant poreikiui, yra galima visuomeninės paskirties objektams skirtose neužstatytose teritorijose pietrytinėje Biržų miesto dalyje arba esamų sveikatos priežiūros įstaigų sklypų ribose (rekonstruojant pastatus, pristatant priestatus ir pan.).

Biržų mieste sveikatos priežiūros įstaigų tinklas turėtų būti plėtojamas privataus sektoriaus iniciatyva, tačiau konkretūs teritorinę dimensiją turintys sprendiniai šiuo aspektu BP nenumatomi. Privačių sveikatos priežiūros įstaigų ir su sveikatos priežiūra susijusių įstaigų plėtra galima bet kokioje teritorijoje, jei tai leidžia teritorijų naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentai. Privačių sveikatos priežiūros įstaigų ir su sveikatos priežiūra susijusių įstaigų plėtra turėtų būti sprendžiama žemesnio lygio teritorijų planavimo dokumentais ir/ar techniniais projektais.

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane 2030 numatyta, kad vykdant socialinės apsaugos infrastruktūros plėtrą Biržų rajono savivaldybėje turi didėti globos įstaigų vietų skaičius, nes tokių įstaigų vietų skaičius 1000 gyventojų Biržų rajone yra mažesnis nei šalies vidurkis. Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane teigiama, kad rajono teritorijoje esamas socialinės priežiūros įstaigų tinklas yra gana išplėtotas, tačiau jame taip pat yra įvardintas ateityje didėsiantis socialinių paslaugų poreikis, kurį lems senstanti visuomenė. Rajono teritorijos bendrajame siūloma skatinti bendruomeninių slaugos namų kūrimą, plėtoti slaugos namuose paslaugas. Šiuo metu Biržų mieste globos paslaugas teikia VšĮ „Biržų parapijos Šv. Vincento Pauliečio globos namai“. Šiuo metu bendras globos įstaigų vietų skaičiaus, tenkančio 1000 gyventojų, rodiklis yra artimas šalies vidurkiui, t. y. tenkinama LR teritorijos bendrajame plane pateikta nuostata dėl globos įstaigų vietų skaičius didinimo. Įvairias kitas socialines paslaugas Biržų miesto gyventojams organizuoja ir teikia VšĮ „Biržų rajono socialinių paslaugų centras“, įvairios NVO bei draugijos. Socialinių įstaigų tinklas, įskaitant

naujai rengiamus savarankiško gyvenimo namus bei planuojamus kurti nakvynės namus, yra pakankamas Biržų miesto gyventojų dabartiniams poreikiams tenkinti, tačiau dėl senstančios visuomenės procesų tempo ateityje gali atsirasti socialinių globos įstaigų plėtros poreikis, kurio nebus galima tenkinti augančiomis nestacionarių socialinių paslaugų apimtimis. Šiuo atveju tikslinga neužstatytose miesto teritorijose rezervuoti visuomeninės paskirties teritoriją galimai socialinių paslaugų įstaigų plėtrai. Tokiai plėtra būtų galima pietrytinėje miesto dalyje esančioje visuomeninio, specializuoto viešo prioriteto zonoje. Rajono teritorijos plėtros strateginiame plane yra numatytas tokių įstaigų kaip nakvynės namų ir viešosios pirties įkūrimas Biržų mieste. Šios įstaigos taip pat priskirtinos socialinių paslaugų įstaigų tinklui. Viešoji pirtis yra šiuo metu jau yra įkurta ir veikia Biržų rajono socialinių paslaugų centro pastate todėl jos įkūrimui rezervuoti teritorijos nereikia. Biržų nakvynės namai, kuriuos tikėtina valdys minėtas socialinių paslaugų centras, yra dar tik planuojami kurti, todėl jų įkūrimui bendrajame plane turi būti rezervuota teritorija.

Biržų mieste veikia socialinės globos namai, bendruomenės socialinis centras, socialinės priežiūros centrai, neįgaliųjų organizacijos. Biržuose atidaryti pirmieji bendruomeniniai vaikų globos namai. Vaikai taip pat globojami šeimynose.

Numatyti strategiškai dar neplanuotų valstybės ar savivaldybės valdomų socialinių paslaugų įstaigų plėtrą ateityje, esant poreikiui, galima visuomeninės paskirties objektams skirtose neužstatytose teritorijose, esančiose Biržų miesto pietrytinėje dalyje esančioje visuomeninio, specializuoto viešo prioriteto zonoje, arba esamų socialinių paslaugų įstaigų sklypų ribose.

Biržų mieste socialinių paslaugų įstaigų tinklas gali būti plėtojamas privataus sektoriaus, NVO, labdaros organizacijų iniciatyva, tačiau konkretūs teritorinę dimensiją turintys sprendiniai šiuo aspektu BP nenumatomi. Privačių, NVO ir labdaros organizacijų socialinių priežiūros įstaigų plėtra galima bet kokioje teritorijoje, jei tai leidžia teritorijų naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentai. Tokių įstaigų plėtra turėtų būti sprendžiama žemesnio lygio teritorijų planavimo dokumentais ir/ar techniniais projektais

Siekiant kokybiškų socialinių paslaugų užtikrinimą būtina teikti ir plėtoti kokybiškas integralios pagalbos paslaugas, išplėsti bendruomeninių socialinių paslaugų tinklą, ypatingą dėmesį sutelkiant paslaugų šeimai ir senyvo amžiaus asmenims plėtrai, investuojant į socialinių paslaugų infrastruktūrą, teikiant naujas socialines paslaugas, atsižvelgiant į paslaugų gavėjų poreikius.

6.3. Pramonė ir komercinės teritorijos

Biržų miesto ekonominė plėtra labai priklauso nuo miestui numatomų funkcijų šalies urbanistinėje sistemoje bei planuojamo miesto vaidmens regioninėje plėtroje. Tad, pagrindinės miesto ekonominės plėtros gairės jau yra suformuotos aukštesnio lygio teritorijų planavimo dokumentuose – LR teritorijos bendrajame plane 2030 (LR seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimas Nr. 789). Šiuo atveju Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas bei Biržų miesto bendrasis planas detalizuoja šalies bendrajame plane numatytas Biržų miesto ekonominės plėtros gaires. Komercinių teritorijų plėtra Biržų mieste, siekiant darnaus vystymosi principų, kompaktiškai vystant miestą ir siekiant sumažinti tranzitinio ir aptarnaujančio transporto srautus pagrindine miesto gatve, numatoma šalia

miesto aplinkkelių ir apvažiuojamųjų kelių. Ypač akcentuoja pietvakariuose esanti pramonės ir sandėliavimo teritorija, kurios vystymas ateityje bus prioritetinis.

PRAMONĖS TERITORIJŲ PLĖTRA

Biržų miesto teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu numatoma išsaugoti, vystyti pietvakariuose esančias pramonės teritorijas, siūloma naujų pramonės teritorijų plėtra būtent šioje zonoje. Dalį esamų pramonės teritorijų, esančių gyvenamosiose miesto zonose arba šalia jų numatoma konvertuoti į komercines paslaugų teritorijas. Esamos išsaugomos ir naujai planuojamos pramonės teritorijos sudaro 100,49ha, t. y. apie 4,9 % visos planuojamos miesto teritorijos.

Pagrindinės miesto pramonės teritorijos telkiasi miesto pietvakariuose. Prie pramonės teritorijų įrengiama bendro naudojimo ekstensyvaus apželdinimo želdynai, skiriančių pramonės ir visuomeninės, gyvenamosios paskirties teritorijas. SAZ ribos turi būti nustatomos kiekvienai įmonei atskirai, priklausomai nuo veiklos pobūdžio. Pramonės vystymas yra ir bus skatinamas sukuriant infrastruktūrą ir palankią aplinką verslui plėtoti.

Pramonės ir sandėliavimo teritorijose (funkcinės zonos ribose) bet kokia esama ar planuojama ūkinė veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio greta esančiai ir planuojamai gyvenamajai aplinkai ir žmonių sveikatai.

PASLAUGŲ, KOMERCINIŲ TERITORIJŲ PLĖTRA

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu siūloma paslaugų funkcinių zonų plėtra ir konversija į komercines teritorijas. Paslaugų zonų teritorijos sudaro 74,46 ha, o tai yra 3,6 % visos planuojamos miesto teritorijos.

Paslaugų sektoriaus plėtra skatinama formuojant daugiafunkcinius centrus lokaliuose miesto centruose, siekiant gyvenamųjų rajonų daugiafunkciškumo ir gyvybingumo.

Pagrindiniame miesto centre pirmenybė teikiama smulkiam verslui ir amatams, viešosioms paslaugoms plėtoti, siekiant sumažinti tranzitinius srautus miesto teritorijoje. Lokaliuose miesto centruose vystytinos kasdienės paslaugos gyvenamosios aplinkos kokybei gerinti, bendruomeniškumui ir gyvybingumui skatinti.

Miesto teritorijoje tolygiai išdėstomi centrai, kiekvienam jų numatant specializaciją: prekybos paslaugų(GC R1), sveikatos ir sveikatinimo paslaugų(GCR2), paslaugų (GCR3) ir lokalus sporto ir sveikatingumo (GCR4).

Paslaugų teritorijose plėtra šalia išorinių miesto kelių/gatvių galima didesnių prekybos centrų statyba. Bendrojo plano sprendiniai numato rezervines paslaugų zonas, kurios įsisavintinos įgyvendinus tam tikrus susisiekimo infrastruktūros sprendinius ar esant konkrečiam poreikiui.

REKREACIJOS IR TURIZMO INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA

Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros plėtra Biržų mieste yra vienas iš prioritetų. Turizmo srautams valdyti ir pritraukti reikalinga taikyti kompleksines vadybines priemones.

Rekreacinių (komercinių) paslaugų teikimui konceptualiuosiuose sprendiniuose numatytos plėtros teritorijos patrauklioje gamtinėje miesto aplinkoje – ties Biržų pilies parko, konvertuotinose teritorijose ir naujai formuojamo lokalaus centro teritorijoje.

Biržų senamiesčio, kaip pagrindinio miesto turistų traukos centro teritorija turi būti vystoma kompleksiškai, integruojama į bendrą rekreacinės ir susisiekimo infrastruktūros tinklą.

Miesto identitetui atskleisti ir senamiesčio apžvalgai reikalinga įrengti apžvalgos aikštelės su reikalinga turizmo infrastruktūra, jas įtraukiant į turizmo maršrutus.
Plėsti maitinimo ir apgyvendinimo paslaugas turistams, didinant paslaugų įvairovę (įtraukiant SPA paslaugas, įvairias kultūrines, laisvalaikio, sporto pramogas). Jų vystymui išnaudoti numatytas konvertuoti teritorijas miesto centrinėje dalyje, bei paslaugų teritorijas gamtinėje aplinkoje. Plėtoti tamprų ryšį su Likėnų kurortine gyvenviete, kurioje veikia Respublikinės Panevėžio ligoninės filialas Likėnų reabilitacinė ligoninė.
Siekiant rekreacijos ir turizmo paslaugų (tame tarpe ir viešųjų paslaugų) kokybės, miesto viešosiose erdvėse, parkuose, rekreacinėse ir kitose teritorijose reikalinga vystyti pėsčiųjų ir dviračių takus, prioritetą teikiant jų junglumui. Viešąsias erdves, parkus, skverus, daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalus vystyti įrengiant rekreacinę ir laisvalaikio infrastruktūrą – sporto aikštynus įvairioms amžiaus grupėms, vaikų žaidimo aikštelės, augintinių (šunų) treniravimo aikštelės, lauko žaidimų aikštelės ir kitą poilsio infrastruktūrą.

7. KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGA

7.1. Miesto miškų ir želdynų teritorijos

7.1.1. Bendrosios nuostatos

1. Žaliųjų plotų sistema yra svarbi ir neatskiriama miesto urbanistinės struktūros dalis, kuri yra formuojama tikslu išsaugoti visuomeniškai ir ekologiškai vertingo gamtinio kraštovaizdžio plotus, jų visumą tvarkyti kaip teritorinę sistemą, siekiant gerinti ekologines bei rekreacines gyvenamosios aplinkos sąlygas, kuriant patrauklaus miesto įvaizdį.
2. Žaliųjų plotų sistema yra miesto teritorijos gamtinio karkaso dalis, plėtojama kaip funkciškai tikslinga ir kompozicijos požiūriu vieninga struktūra.
3. Žaliųjų plotų sistemos plėtojimo, diferencijavimo ir tvarkymo reglamentavimas nustatomas įvertinant:
1) Gamtinio karkaso teritorijų lokalizaciją ir geoekologinį potencialą, kas leidžia žaliuosius plotus vertinti sisteminiu požiūriu, pamatyti kiekvieno jų reikšmę visai sistemai ir ne tik kiek jie naudingi gyventojams, bet ir kaip jie palaiko viso gamtinio komplekso gyvybingumą;
2) Gamtosauginiu požiūriu reikšmingas ir (arba) vaizdingas gamtines teritorijas**,** išlaikiusias natūralaus arba sąlyginai natūralaus kraštovaizdžio pobūdį.
3) Esamus žaliuosius plotus – atskiruosius želdynus ir kitus saugotinus želdinius, miškus, jų teritorinę sklaidą, estetines savybes ir tinkamumą rekreacijai;
4) Teritorijas, kuriose yra nepalankios ekogeologinės ir kitos gamtinės sąlygos užstatymo plėtrai ir ūkinei veiklai.
4. Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose nustatytose žaliųjų plotų sistemos teritorijose veiklos ypatumus ir apribojimus nustato LR Želdynų įstatymas; LR Miškų įstatymas; Gamtinio karkaso nuostatai; LR aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. Įsakymu Nr. D1-694 (LR aplinkos ministro 2023 m. gegužės 11 d. Įsakymo Nr. D1-146 redakcija) „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Įgyvendinant BP keitimo sprendinius būtina užtikrinti atskirųjų želdynų ploto normas ir pasiekiamumą pagal minėto Aplinkos ministro įsakymo reikalavimus.

5. Miškų ir miškingų teritorijų ir bendro naudojimo erdvių ir želdynų funkcinėse zonose privačių subjektų valdomi žemės sklypai naudojami pagal esamą žemės paskirtį. Pagal poreikį minėti žemės sklypai gali būti perimti savivaldybės poreikiams.

6. Vadovaujantis Miškų įstatymo 11 straipsniu miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas tik šio straipsnio 1 dalyje nustatytais išimtinais atvejais. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis vykdomas vadovaujantis Miškų įstatymo nuostatomis ir Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašu, patvirtintu LRV 2011-09-28 nutarimu Nr. 1131.

7. Miškų ir miškingų teritorijų funkcinėse zonose miškai ne miško žemėje turi būti įveisiami vadovaujantis Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro parvirtintomis taisyklėmis. Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovaujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.), teikiant prioritetą miškų įveisimui gamtinio karkaso teritorijose.

8. Vadovaujantis Želdynų įstatymu, esamų kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdo ir bendro naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo) teritorijos naudojimo būdo žemės sklypų, kurie iki Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo yra registruoti nekilnojamo turto registre, nustatytas ir registruotas atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdas ir bendro naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo) teritorijos naudojimo būdas į kitus naudojimo būdus nekeičiamas. Ši nuostata taip pat galioja žemės sklypams, kuriems bus nustatytas atskirųjų želdynų teritorijos naudojimo būdas po Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo.

7.1.2. Miesto miškų ir atskirųjų želdynų sistemos vystymas

9. Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose, laikantis tęstinumo principo, numatomas tolimesnis žaliųjų plotų sistemos, numatytos Biržų miesto bendrojo plano (2014 m.) sprendiniuose, kaip svarbios ir neatskiriamos miesto urbanistinės struktūros, o kartu ir gamtinio karkaso dalies vystymas.

10. Vadovaujantis Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normų reikalavimais bei Teritorijų planavimo erdvinių duomenų specifikacija (patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-1009 (su pakeitimais) Biržų miesto teritorijos bendrojo keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje teikiamos žaliųjų plotų teritorijos priskiriamos sekančioms funkcinėms zonoms:

Miškų ir miškingų teritorijų zona:

- *Ekosistemų apsaugos miškų (II A grupė) zonos – MI_E*
- *Rekreacinių miškų (II B grupė) zonos – MI_R*

Bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų zona:

- *Intensyviai naudojamų želdynų zonos (parkai, skverai, miesto sodai) – BZ_I*

- *Ekstensyviai naudojamų želdynų zonos (žaliosios jungtys, apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai) - BZ_E.*

11. Nustatytų žaliųjų plotų sistemos sudedamųjų dalių teritorinė lokalizacija pateikiama grafinėje dalyje - ,,Pagrindinis (reglamentų) brėžinys“, apskaita pagal nustatytas kategorijas 7.1.1 lentelėje.

7.1.1. lentelė. Biržų miesto miškų ir atskiryjų želdynų pasiskirstymas

Kategorija	**Indeksas brėžinyje**	**Plotas (ha)**	**% miesto ploto**
Miškai (miškų ūkio paskirties žemė)			
Ekosistemų apsaugos miškai (IIA grupė)	MI_E	46,5	2,2
Rekreaciniai miškai (II B grupė)	MI_R	38,2	1,8
Iš viso:		84,7	4,1
Atskirieji želdynai (kitos paskirties žemė)			
Intensyviai naudojami želdynai (parkai, skverai ir kiti skirti rekreacijai)	BZ_I	102	4,9
Ekstensyviai naudojami želdynai (žaliosios jungtys, apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai)	BZ_E	295,7	14,3
Iš viso:		397,7	19,2
Iš viso:		482,4	23,3

12. Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendiniuose planuojama žaliųjų plotų sistema užima 482,4 ha (23,3 % miesto ploto). Žaliųjų plotų sistemoje vyraujančią dalį sudaro *atskiryjų želdynų zonos* (24,6 % miesto ploto), o *miškų ir miškingų teritorijų* zonoms tenka ženkliai mažesnė dalis (4,1 % miesto ploto). Bendrajame plane išskiriamos intensyviai naudojamų želdynų zonos (BZ_I) žaliosiomis jungtimis yra apjungtos į vieningą teritorinę sistemą.

13. Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose užtikrinami viešųjų atskiryjų želdynų ploto normos ir pasiekiamumo reikalavimai, nustatyti LR aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. Įsakymu Nr. D1-694 (LR aplinkos ministro 2023 m. gegužės 11 d. Įsakymo Nr. D1-146 redakcija) „Dėl viešųjų atskiryjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (pasikeitus teisės aktams taikoma tuo metu aktuali redakcija). Įgyvendinus Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius vienam gyventojui (2051 m. prognozuojamas gyventojų skaičius 6,15 tūkst.) turėtų tekti 165 m^2 viešųjų atskiryjų želdynų. Viešieji atskirieji želdynai yra išdėstyti taip, kad maksimalus atstumas nuo jų iki gyvenamųjų kvartalų būtų ne didesnis nei 1000 m. Didžiosios dalies gyvenamųjų kvartalų atveju užtikrinamas ne didesnis nei 300 m atstumas iki viešųjų atskiryjų želdynų. Skaičiuojant ploto normą ir želdynų pasiekiamumą iš bendros žaliųjų plotų sistemos yra išskiriami ir vertinami *intensyviai naudojami želdynai* (parkai, skverai ir kiti skirti rekreacijai).

Jeigu gyvenamosios teritorijos aplinkoje, reikiamo pasiekiamumo atstumu yra rekreacinis miškas ar miškinga teritorija, tai, skaičiuojant želdynų poreikį, jis gali būti traktuojamas kaip esama želdynų teritorija.

14. Miesto centrų ir gyvenamųjų teritorijų funkcinėse zonose, kuriose neužtikrinamos aukščiau nustatytos želdynų pasiekiamumo ir ploto normos, taikomos šios kompensavimo priemonės:

14.1. rengiant vietovės lygmens TPD suplanuoti atskirųjų želdynų sklypą (-us), perduodant juos savivaldybei arba užtikrinant viešo naudojimo galimybes.

15. *Intensyviai naudojami želdynai* – parkai, skverai, miesto sodai ir kiti skirti rekreacijai (BZ_I) yra svarbiausieji bei privalomi miesto struktūros ir tuo pačiu žaliųjų plotų sistemos elementai. BP sprendiniuose išskiriamos šios kategorijos želdynų vystymo zonos užima 102,0 ha (4,9 % miesto ploto). Pagal paskirties ypatumus šios kategorijos želdynai gali būti rekreacinės, mokslinės, kultūrinės, memorialinės ir kt. paskirties. Priklausomai nuo paskirties, skiriasi parkų ir skverų planavimas, jų dalių – funkcinių zonų sudėtis ir dydžiai, želdinimo ir tvarkymo pobūdis. Tam yra skirti žemesnio lygmens – detalieji, kraštovaizdžio tvarkymo ir techniniai projektai, kur sprendžiami kiekvieno konkretaus želdyno naudojimo ir tvarkymo klausimai, užtikrinant jų apsaugą ir pilnavertį funkcionavimą.

16. *Ekstensyviai naudojami želdynai* – žaliosios jungtys, atskirieji apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai (BZ_E). BP sprendiniuose išskiriamos šios kategorijos želdynų vystymo zonos užima 295,7 ha (14,3 % miesto ploto). Šių želdynų paskirtis tarnauti konkrečios apsaugos tikslams, priklausomai nuo atitinkamos teritorijos specifinių ypatumų. Apsauginės paskirties želdynai numatomi tam tikrose, ypač jautriose antropogeniniam poveikiui gamtinio karkaso teritorijose, vandens telkinių pakrantėse, susisiekimo infrastruktūros koridoriuose ir kt. Šių želdynų formavimo ypatumai ir tvarkymo reglamentas nustatomas įvertinant kiekvienos konkrečios vietos gamtinės aplinkos ypatumus ir ekologinės apsaugos tikslus. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų formavimui karstinio reljefo, sureguliuotų mažųjų vandentėkmių bei kitų vandens telkinių, intensyvaus eismo gatvių ir kt. aplinkoje. Dalis zonų, esant poreikiui (susiformavus gretimybėje esantiems planuojamiems gyvenamiesiems kvartalams), gali būti pritaikomos intensyviam naudojimui. Likusiose zonose, įvertinant gamtinės aplinkos ypatumus ir saugotinas gamtos vertybes galimas minimalus aplinkos pritaikymas rekreacijai (takų, poilsio vietų įrengimas ir pan.).

17. Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius išskirtiems *intensyvaus ir ekstensyvaus naudojimo želdynų* plotams turi būti suformuojami atskiri žemės sklypai skirti viešam naudojimui.

18. Miesto bendrojo plano lygmenyje nėra sprendžiami *priklausomųjų želdynų (*želdynai, esantys kito objekto žemės sklype plotų), teritorinio išdėstymo principų ir kt. klausimai. *Priklausomieji želdynai* yra labai svarbūs siekiant gerinti aplinkos kokybę (tiek estetinę, tiek ekologinę), tenkinant visuomenės sveikos gyvensenos poreikius, palaikant teritorijos ekologinį stabilumą, sudarant galimybes formuoti įvairaus pobūdžio erdves, mažinant agresyvų pastatų poveikį ir t.t.. Šie želdynai gali būti parodomi tik atskirų miesto dalių arba objektų detaliuose projektuose, o jų plotai nustatomi vadovaujantis LR aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. Įsakymu Nr. D1-694 (LR aplinkos ministro 2023 m. gegužės 11 d. Įsakymo Nr. D1-146 redakcija) „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų

želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Gamtinio karkaso nuostatais. Konkrečios priklausomųjų želdynų formavimo ir tvarkymo priemonės sprendžiamos žemesnio lygmens teritorinio planavimo dokumentuose.

19. Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje *miškų ir miškingų teritorijų funkcinės* zonos nustatomos naudojant Valstybinės miškų tarnybos duomenis apie valstybinės reikšmės miškus, miškų priskyrimą miškų grupėms, įvertinant esamos būklės analizės duomenis bei bendrųjų sprendinių stadijos sprendinius.

20. Pagal ūkininkavimo tikslus, ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę paskirtį Biržų miesto miškai priskiriami ekosistemų apsaugos (IIA) ir rekreacinių (IIB) miškų grupėms.

21. II A grupės ekosistemų apsaugos miškai (MI_E funkcinės zonos) išskiriami Biržų regioninio parko tvarkymo plane numatytose teritorijose (46,5 ha, 2,2 % miesto ploto). Šių miškų tvarkymo tikslas - išsaugoti arba atkurti miško ekosistemas arba atskirus jų komponentus.

22. II B grupės rekreaciniai miškai (MI_R funkcinės zonos) išskiriami 38,2 ha plote (1,8 % miesto ploto). *Miesto miškų* pagrindinė funkcinė paskirtis yra tenkinti gyventojų rekreacines, sanitarijos ir higienos reikmes, sudaryti sąlygas palankias rekreacijai, masiniams renginiams gamtoje, gryninti miestų orą, gerinti estetinį vaizdą, formuoti ir palaikyti tam tinkamus medynus. Šiuose miškuose palaikoma artima natūraliai miško struktūra. Siekiant pagerinti sąlygas poilsiui, vykdomos sanitarinių – higieninių ir estetinių savybių gerinimo, reginių formavimo bei medynų atsparumo didinimo priemonės, kuriama minimali rekreacinė infrastruktūra. Biržų miesto miškuose galimas ramaus pobūdžio rekreacinis naudojimas be nakvynės ir statybinės programos.

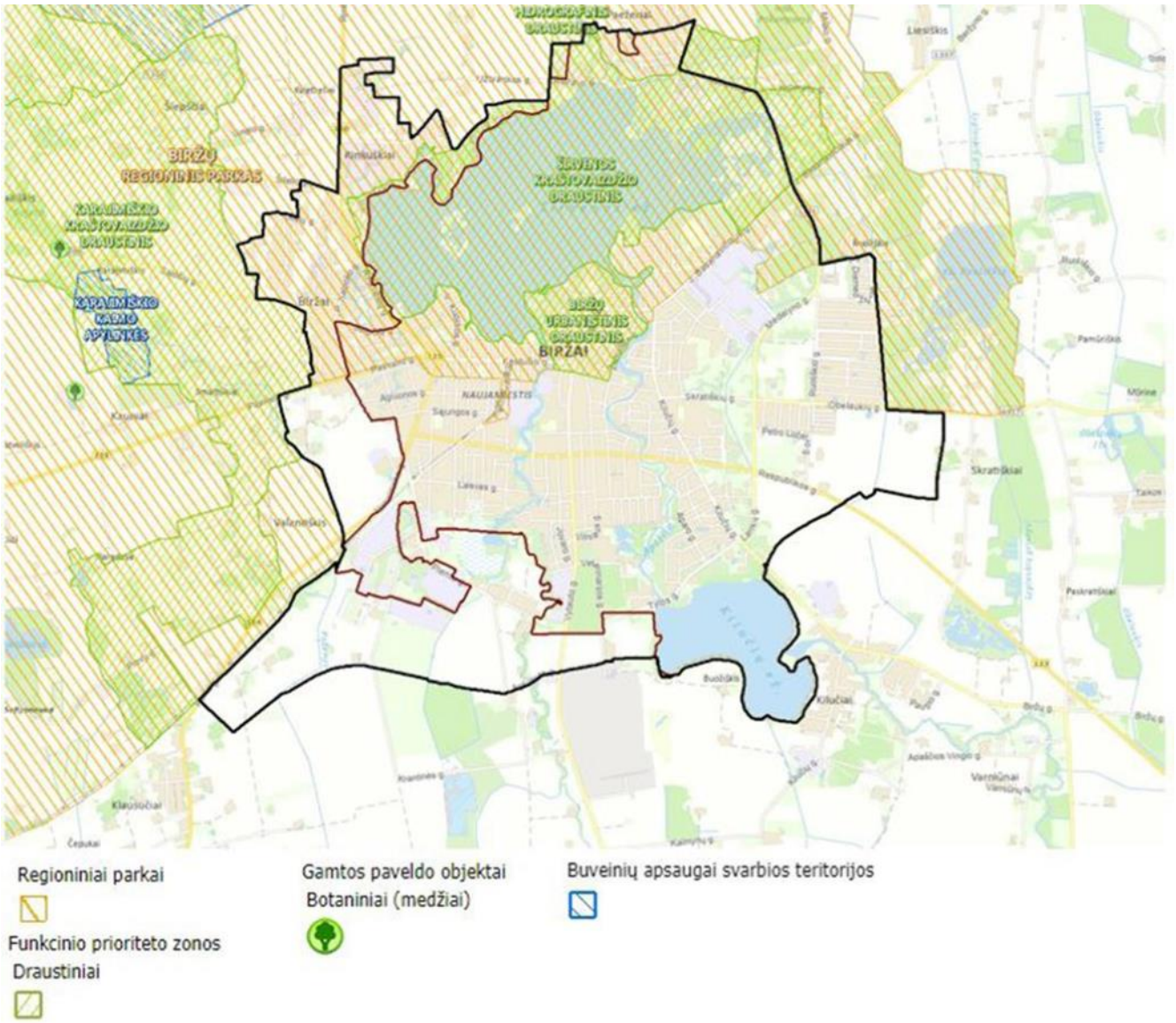
23. Miškais apaugusių teritorijų tvarkymo reglamentą nustato Lietuvos Respublikos Miškų, Saugomų teritorijų, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymai, Gamtinio karkaso nuostatai. Konkrečios miškų tvarkymo priemonės numatomos miškotvarkos projektuose.

24. Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendiniuose miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis nenumatomas.

7.2. Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga

1. Bendrąją šalies teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jo geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina specialus, pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančių) bei kompleksinių saugomų teritorijų tinklas.

2. LR saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis Biržų miesto teritorijoje gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančias saugomas teritorijas atstovauja kompleksinė saugoma teritorija – *Biržų regioninis parkas* (dalis). Kitų saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų nėra (7.2.1 pav.). Biržų regioninis parkas užima nemažą dalį Biržų miesto teritorijos (apie 40 %) ir supa miestą iš rytinės, šiaurinės ir vakarinės pusių.

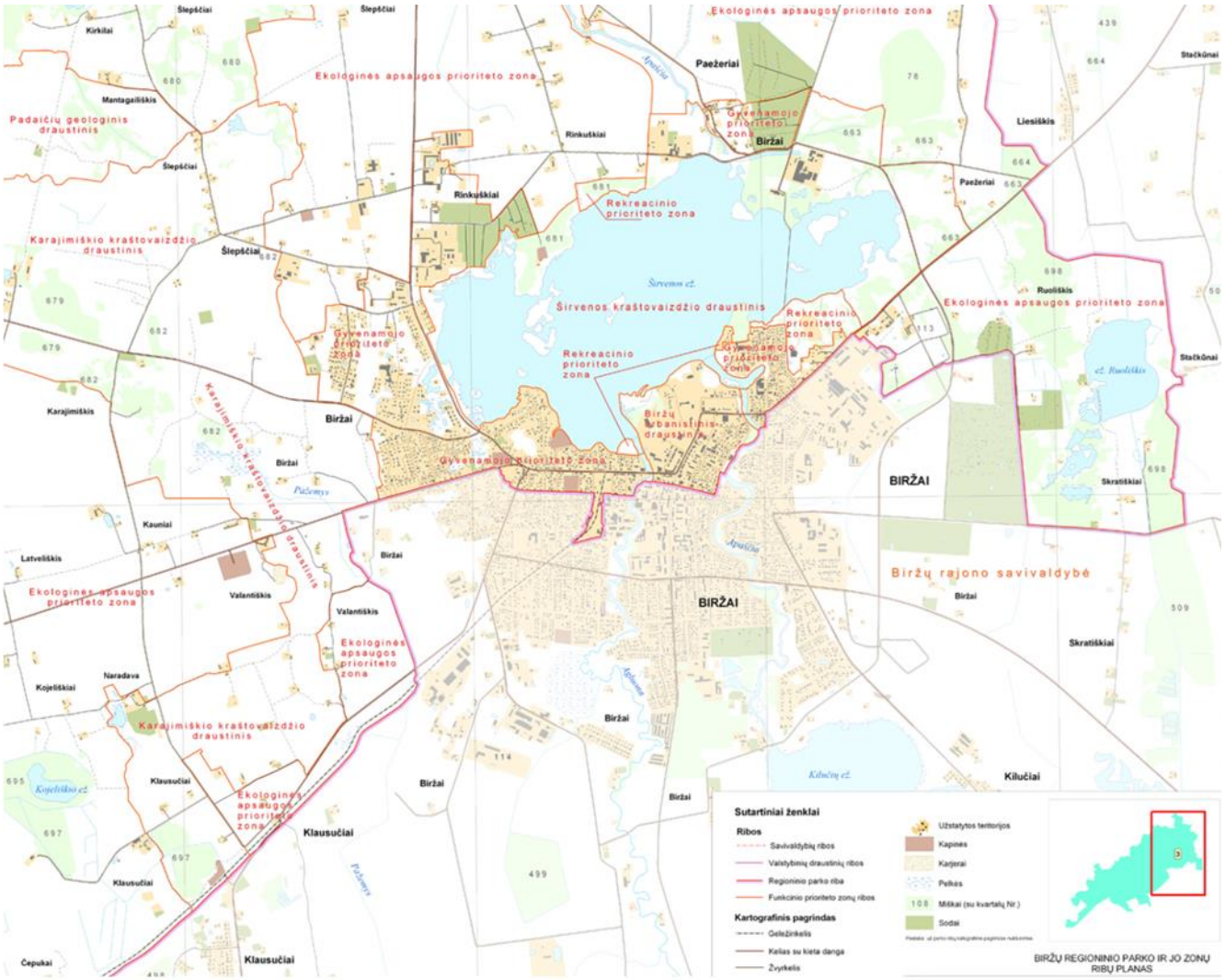

7.2.1 pav. Biržų miesto teritorijos padėtis saugomų ir „Natura 2000“ teritorijų atžvilgiu (šaltinis: LR saugomų teritorijų valstybės kadastras).

Biržų regioninis parkas įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. I–2913 ,,Dėl regioninių parkų ir draustinių įsteigimo“, siekiant išsaugoti Lietuvos karstinio regiono kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti. LR vyriausybės 2009 m. gruodžio 2 d. nutarimu NR. 1606 ,,Dėl Biržų regioninio parko ir jo zonų ribų plano patvirtinimo“ parko teritorija, pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir naudojimo galimybes yra skirstoma į: konservacinio prioriteto, ekologinės apsaugos prioriteto, rekreacinio prioriteto, kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto funkcines zonas. Biržų miesto teritorijoje esančioje regioninio parko dalyje skiriamos: konservacinio, ekologinės apsaugos, rekreacinio bei kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto funkcinės zonos. Biržų regioninio parko bei parko funkcinių zonų ribos teikiamos grafinės dalies brėžiniuose, 7.2.2 pav., informacija 7.2.1 lentelėje).

7.2.1 lentelė. Saugomos teritorijos planuojamoje teritorijoje

Saugomų teritorijų grupė	**Saugomos teritorijos pavadinimas**	**Plotas/<u>dalis planuojamoje teritorijoje (ha)</u>**	**Paskirtis**
VALSTYBINIAI PARKAI	1.BIRŽŲ REGIONINIS	14405,8 / 826,18	Išsaugoti Lietuvos karstinio regiono etaloninius kraštovaizdžio kompleksus, gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes.
VALSTYBINIO PARKO DRAUSTINIAI	1.1 Biržų urbanistinis	56,1 / 56,1	išsaugoti Biržų miesto istorinės dalies urbanistinę (planinę, erdvinę, tūrinę) struktūrą, tradicinį visos teritorijos ir joje esančių atskirų sklypų užstatymo tipą (-us), tradicinę statinių architektūrinę išraišką, kultūrinį sluoksnį, išskirtinės archeologinės, istorinės ir architektūrinės vertės kultūros paminklus: Biržų piliavietę, Biržų pilį ir kitus jame gausiai esančius kultūros paveldo objektus ir jų aplinką
	1.2 Širvėnos kraštovaizdžio	492,6 / 441,9	išsaugoti seniausio Lietuvoje dirbtinio Širvėnos ežero ir jo pakrančių kraštovaizdį, Astravo dvaro sodybą
	1.3 Apaščios hidrografinis	226,8 / 0,98	išsaugoti Apaščios ir Rovėjos žemupio hidrografinę struktūrą, slėnius su atodangomis ir versmėmis, Rinkuškių, Juodelių piliakalnį.
Kitos Valstybinio Parko zonos	2. Ekologinės apsaugos prioriteto (1 zona)	31,3	Užtikrinti bendrąją ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, išsaugoti geoekologiškai svarbių gamtinio kraštovaizdžio kompleksų aplinką
	3. Rekreacinio prioriteto (4 zonos)	27,1	Vykdyti su rekreacine funkcija susijusias veiklas
	4. Kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto	268,8	Kitos (gyvenamosios) paskirties plėtrai
VISOS ST	**826,18 ha** 39,9% planuojamos teritorijos ploto		

7.2.2 pav. Ištrauka iš Biržų regioninio parko ir jo zonų ribų plano (3 lapas).

4. Veiklą Biržų regioniniame parke reglamentuoja Biržų regioninio parko tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. D1-83; Biržų regioninio parko nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490 „Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo“ (nauja redakcija nuo 2023-07–20) bei kitų teisės aktų, reglamentuojančių veiklą saugomose teritorijose, reikalavimai. Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą kompleksinėje saugomoje teritorijoje - *Biržų regioniniame parke* reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams.

5. Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais patvirtintus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, į planuojamos teritorijos ribas „Natura 2000“ teritorijos nepatenka (7.2.1 pav.). Artimiausios *„Natura 2000“* teritorijos nuo Biržų miesto teritorijos yra nutolusios nuo 1 km (*Drąseikių kaimo apylinkės (LTBIR0007))* ir didesniu atstumu.

6. Valstybinės geologijos informacinės sistemos (GEOLIS) duomenimis planuojamoje Biržų miesto teritorijoje yra vienas geotopas (saugomas ar saugotinas, tipiškas ar unikalus geologinės,

geomorfologinės ar geoekologinės svarbos erdvinis objektas geosferoje vertingas mokslui ir pažinimui): *Biržų dvaro šaltinis*, esantis pietvakarinės dalies pakraštyje upelio Pažemys pakrantėje. Šis geotopas apsaugos statuso neturi, tačiau tai yra potencialus gamtos paveldo objektas. Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendiniuose sudaromos sąlygos geotopo apsaugai ir pažintiniam lankymui – jis patenka į *bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų* funkcinę zoną (BZ_E).

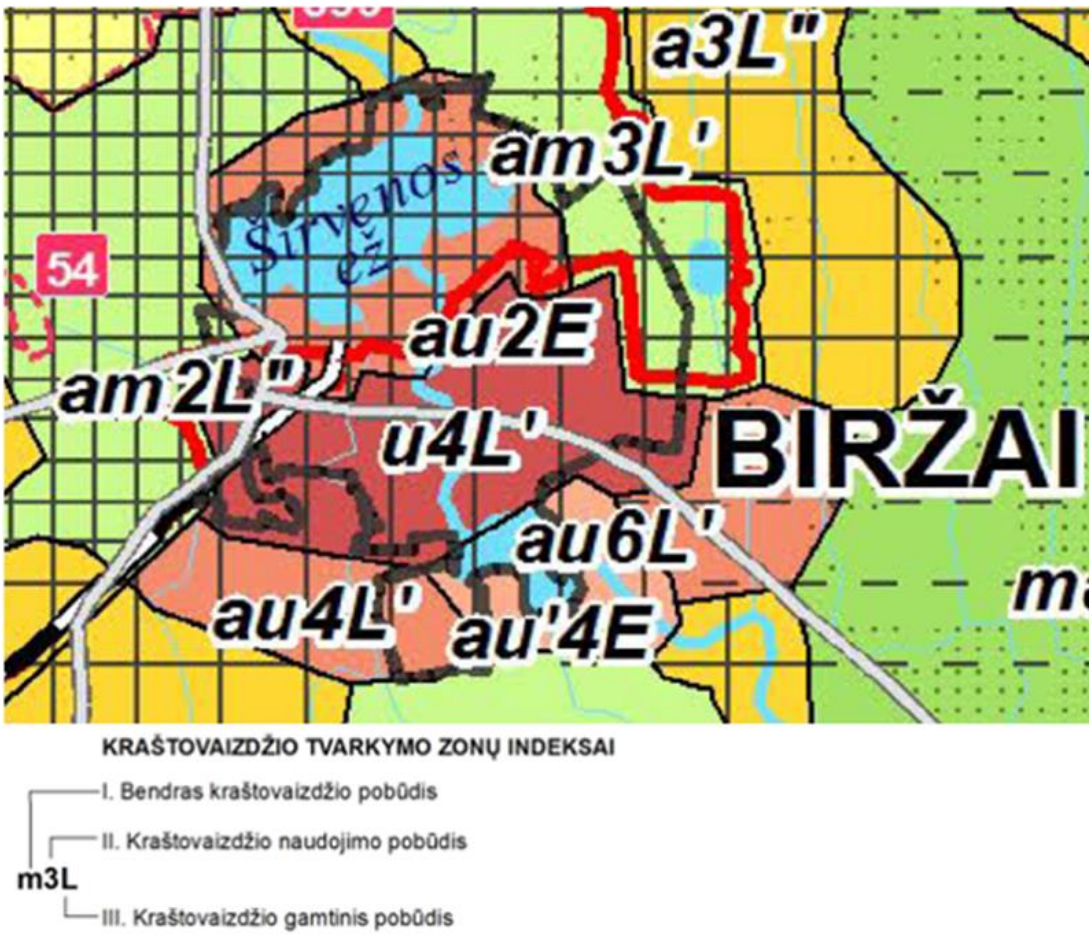
7. Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (NKTP), kurio sprendiniai yra integruoti į naująjį LR bendrąjį planą, saugomų teritorijų tinklo plėtra Biržų miesto teritorijoje ir jos gretimybėse nenumatoma. Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo apimtyje ypač saugomų teritorijų tinklo plėtros pasiūlymai neteikiami, nes tai yra specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas. Įstatymų numatyta tvarka gali būti steigiamos naujos saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai. Tai atliekama neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros.

8. Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (NKTP) yra teikiamas LR teritorijos kraštovaizdžio morfologinis rajonavimas, pagal kurį planuojama Biržų miesto teritorija patenka į Vidurio Pabaltijo žemumų ruožo (D) Šiaurės Lietuvos (Žiemgalos) žemumos srities (VII) Mūšos mažai miškingos agrarinės lygumos rajoną (18). Vadovaujantis NKTP planuojamoje teritorijoje išskiriamos dvi kraštovaizdžio tvarkymo zonos: **u4L‘** – urbanistinis tausojantis-intensyvus molingų lygumų ir **au2E** – agrarinis urbanizuotas konservacinis-tausojantis ežeruoto duburio. Planuojamos teritorijos gretimybėse: **au4L‘** - agrarinis urbanizuotas tausojantis-intensyvus molingų lygumų; **au6L‘**- agrarinis urbanizuotas intensyvus molingų lygumų; **au‘4E** – agrarinis mažai urbanizuotas tausojantis – intensyvus ežeruoto duburio (7.2.3 pav.).

Pagal gamtinį kraštovaizdžio pobūdį didžiąją miesto teritorijos ploto dalį užima moreninės molingos lygumos (plokščios arba banguotos). Dominuojančio lygumų kraštovaizdžio monotoniškumą Biržų miesto teritorijoje gerokai pagyvina gana tankus hidrografinis tinklas – Apaščios ir Agluonos upių slėniai, didžiausi Biržų krašte Širvėnos ir Kilučių ežerai. Karstiniam rajonui specifiškumo suteikiančios aktyviojo karsto, karstinių ir karstinių – sufozinių reiškinių suformuotos reljefo formos dėl miesto teritorijoje patiriamo antropogeninio poveikio didžiąja dalimi yra transformuotos ir kaip kraštovaizdžio struktūrą įtakojantis elementas veikia silpnai.

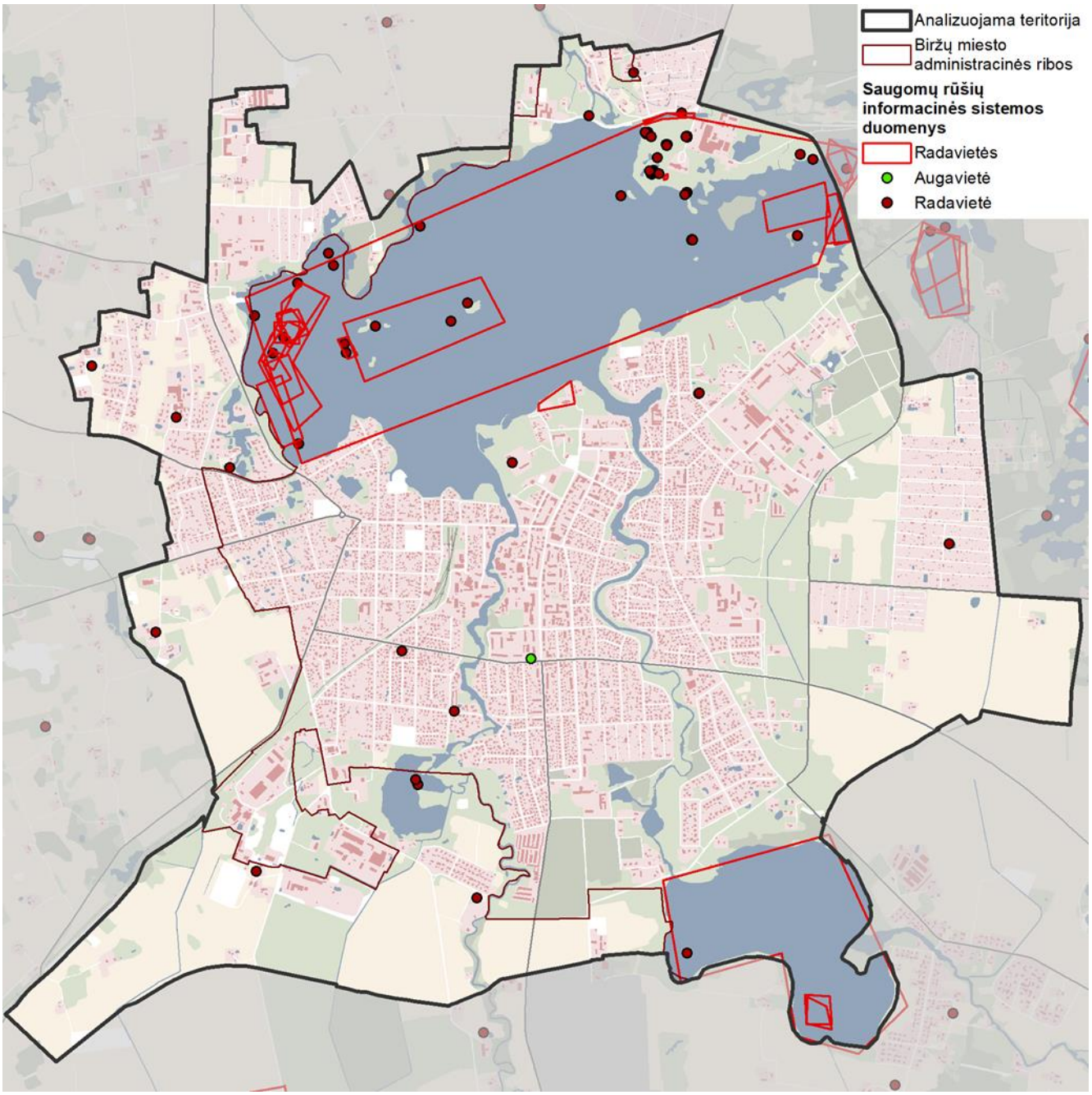
Pagal sukultūrinimo pobūdį dominuojantis yra urbanizuotas kraštovaizdis su didesniais ar mažesniais santykinai natūralaus gamtinio kraštovaizdžio intarpais. Biržų miesto atveju susiduriame su vertingais tiek gamtiniu, tiek kultūriniu požiūriu kraštovaizdžiais Širvėnos ežero ir apyežerio zonoje. Dirbtinės kilmės Širvėnos ežeras vadinamas Biržų krašto puošmena, kurios vertę dar labiau didina Biržų pilies kompleksas, Astravo dvaro rūmai ir juos supantis parkas ežero pakrantėse.

Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendiniuose yra detalizuojamas aukščiau minėtų kraštovaizdžio zonų (**u4L‘, au2E)** tvarkymas, išskiriant atitinkamo naudojimo būdo funkcines zonas ir išlaikant optimalų santykį tarp užstatomų bei neužstatomų ir neurbanizuojamų teritorijų.

7.2.3 pav. Ištrauka iš „Lietuvos Respublikos nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas. Sprendiniai. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos“ brėžinio

7. LR Aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinės sistemos „Lietuvos teritorijos natūralioje gamtinėje aplinkoje gyvenančių ar laikinai esančių saugomų laukinių gyvūnų, augalų ir grybų rūšių informacinė sistema“ duomenimis (2022-09-21 išrašas Nr. SRIS-2022-115987647) planuojamoje Biržų miesto teritorijoje yra registruota 100 saugomų rūšių radaviečių (geografinė vieta ar plotas, kuriuose aptinkama (pastebima) ar kitaip nustatoma gyvūnų rūšių individų) ir augaviečių (augalų ir grybų, jų populiacijų natūrali augimo vieta), tame tarpe 1 augavietė, 99 radavietės. Teritorinė saugomų rūšių radaviečių lokalizacija planuojamoje teritorijoje pateikiama 7.2.4 pav., grafinės dalies brėžinyje „Gamtinis karkasas“.

7.2.4 pav. Saugomų rūšių augavietės ir radavietės planuojamoje teritorijoje (schema parengta naudojant SRIS duomenis, gautus 2022 09 21).

Didžioji dalis planuojamoje teritorijoje registruotų saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių (net 87 radavietės) telkiasi kompleksinės saugomos teritorijos – Biržų regioninio parko ribose (konservacinės teritorijos ir vandenų funkcinėse zonose), kur jų apsaugą reglamentuoja šio parko planavimo dokumentai bei kitų teisės aktų, reglamentuojančių veiklą saugomose teritorijose, reikalavimai.

10. Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizacijos žemėlapio (geoportal.lt) duomenimis pakraštinėse planuojamos teritorijos dalyse yra aptikta natūralių saugotinų pievų buveinių: 6210 stepinės pievos, 6430 eutrofiniai aukštieji žolynai, 6450 aliuvinės pievos; 6510

šienaujamos mezofitų pievos (žr. grafinės dalies brėžiniuose). EB svarbos natūralios buveinės planuojamoje teritorijoje užima 12,0 ha (0,6 % teritorijos ploto). Visos šios buveinės yra įtrauktos į Lietuvoje sutinkamų Europos bendrijos svarbos gamtinių buveinių, kurių apsaugai būtina steigti saugomas teritorijas, sąrašą.

11. Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendiniuose didžioji dalis (10,3 ha) planuojamoje teritorijoje esančių EB svarbos natūralių buveinių patenka į *Bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų* bei *žemės ūkio teritorijų* funkcines zonas, tai yra į tas teritorines sistemas, kuriose prioritetas teikiamas gamtinio kraštovaizdžio bei jame esančių vertybių išsaugojimui, palaikymui ir tvarkymui, jose yra galimybė palaikyti natūralią gamtinės aplinkos būklę ir nustatyti atitinkamas buveinių apsaugos priemones. Mažesnioji EB svarbos natūralių buveinių ploto dalis (1,7 ha) patenka į *pramonės ir sandėliavimo* funkcinę zoną. Skatinamą arba ribojamą veiklą, atsižvelgiant į buveinės tipą ir saugomų rūšių poreikius, reglamentuoja Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai.

12. Siekiant išvengti ir / ar sumažinti Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių poveikį planuojamoje teritorijoje aptinkamoms saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms, Europos bendrijos svarbos natūralioms buveinėms, natūralioms pievoms ir ganykloms bei pelkėms ir šaltinynams nustatomas reglamento reikalavimas: įgyvendinant Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus) vertinti sprendinių poveikį saugomoms rūšims registruotoms Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinėje sistemoje (naudojant aktualius duomenis), Europos bendrijos svarbos natūralioms buveinėms, natūralioms pievoms ir ganykloms bei pelkėms ir šaltinynams, numatyti poveikio išvengimo ir/ar sumažinimo priemones.

13. Paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos yra nustatomos vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu (toliau Tvarkos Aprašas), patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugsėjo 2 d. įsakymo Nr. D1-293 redakcija). Tvarkos Aprašu vadovaujamasi nustatant paviršinių vandens telkinių apsaugos zonas ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostas Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytame plane, žemėlapyje ir (ar) schemoje, nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto. Veiklą paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 ir 100 straipsnių reikalavimai. Vandens telkiniai naudojami, reguliuojami, tvarkomi ir prižiūrimi Lietuvos Respublikos Vandens įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo, Melioracijos įstatymo nustatyta tvarka.

Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius - rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus turi būti vadovaujamasi Tvarkos Aprašo reikalavimais, pakrančių apsaugos juostos ir zonos lokalizuojamos naudojant patvirtinto paviršinių

vandens telkinių apsaugos zonų ir paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostų žemėlapio[1] duomenis. Patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų, žemės valdos projektų, statinių projektų sprendiniai, susiję su veiklos reglamentavimu paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose lieka galioti.

14. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 103 ir 104 straipsnių nuostatų reikalavimais Bendrojo plano sprendiniuose nustatoma, jog plėtra teritorijose, kurios vadovaujantis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo patenka į užliejamas teritorijas, gali būti vykdoma tik įrengus priemones nuo užliejimo, įvertinant poveikį saugomoms teritorijoms bei kitoms gamtinėms vertybėms.

15. Veikla teritorijose, patenkančiose į karstinio regiono ribas, vystoma atsižvelgiant į karstinio regiono intensyvaus karsto žemių grupes, teisės aktų nustatyta tvarka. Veiklos apribojimus intensyvaus karsto žemėse nusako LR Vyriausybės nutarimas ,,Dėl priemonių Šiaurės Lietuvos karstinio regiono gyvenamajai aplinkai ir ekologinei būklei pagerinti“, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Dvylikto skirsnio 108 straipsnio reikalavimai. Reikalavimus inžineriniams geologiniams ir geotechniniams tyrimams, atliekamiems statiniams projektuoti ir naudoti Šiaurės Lietuvos karstiniame rajone nustato statybos techninis reglamentas STR 1.04.03:2012.

16. Aplinkos ministerijos tinklalapyje[2] skelbiamo vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų sąrašo (patvirtintas LR aplinkos ministro 2017-10-31 įsakymu Nr. D1-885 (nauja redakcija patvirtinta LR aplinkos ministro 2023 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. D1-157), kaip Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašo 2 priedas) duomenimis planuojamoje Biržų miesto teritorijoje nėra nustatytų vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų.

Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendiniuose yra numatomi trys kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškai (regyklos), nuo kurių atsiveria vertingiausi planuojamos teritorijos kraštovaizdžiai. Kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškai yra Biržų mieste esančioje Biržų regioninio parko dalyje, pietinėje Širvėnos ežero pakrantėje. Pirmajame taške, kuris yra atskirajame želdyne prie Žvejų gt.

[1] Lietuvos Respublikos teritorijos paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų žemėlapis M 1:10000 (nepatvirtintas projektas). Žemėlapį sudaro erdvinių duomenų rinkinys, kuriame pateikta paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų ribų geometrija. Žemėlapyje nurodytų paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų dydžiai nustatyti vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu 2022 m. rugsėjo 2 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-293. Žemėlapio sudarymo, jo tvirtinimo ir keitimo tvarką nustato Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostų, pelkių ir šaltinynų, natūralių pievų ir ganyklų, [melioruotos žemės ir melioracijos statinių apsaugos zonų planų, žemėlapių ir (ar) schemų rengimo (kai nerengiamas teritorijų planavimo dokumentas ar žemės valdos projektas) ir tvirtinimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2022 m. lapkričio 11 d. aplinko ministro įsakymu Nr. D1-355/3D-680.

[2] Taškai pateikiami žemėlapyje, kurio nuoroda: https://vst-t.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=80388c28c00845d9a9792bb01cd936df.

apžvelgiama Biržų pilies ir Širvėnos ežero panorama; antrajame – ant pėsčiųjų tilto per Apaščios upę (žiotyse) apžvelgiama Astravo dvaro sodybos ir Širvėnos ežero panorama, Apaščios upės žiotys; trečiajame - esančiame Jaunimo gt. gale (prie pėsčiųjų tilto) apžvelgiama Astravo dvaro sodybos ir Širvėnos ežero panorama. Taškų lokalizacija pateikiama grafinės dalies brėžiniuose „Biržų miesto bendrojo plano keitimas. Konkretizuoti sprendiniai. Pagrindinis (reglamentų) brėžinys“; „Biržų miesto bendrojo plano keitimas. Konkretizuoti sprendiniai. Gamtinis karkasas“.

Kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų aplinkoje turi būti užtikrinama apsauga nuo vizualinės taršos. Planuojant veiklą, susijusią su aukštų statinių statyba (tame tarpe ir už Biržų miesto teritorijos ribų) turi būti vertinamas planuojamos ūkinės veiklos poveikis iš taškų matomo vaizdo kokybei, vadovaujantis Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo bei Poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo nuostatomis.

7.3. Gamtinis karkasas

7.3.1. Bendrosios nuostatos

1. LR Saugomų teritorijų įstatyme įteisinta gamtinio karkaso samprata - gamtiniu karkasu suprantamas vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.

2. Gamtinio karkaso nustatymą formuoja siekiai:

- sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
- sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
- saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
- didinti šalies miškingumą;
- optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

3. Gamtinis karkasas savo kraštotvarkine esme yra sudėtinga erdvinė sistema ir apjungia įvairių funkcijų prioriteto bei pagrindinės tikslinės paskirties, o taip pat skirtingo naudojimo ir apsaugos režimo teritorijas - gamtinius rezervatus, gamtinius bei kompleksinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas bei saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat tausojančio agrarinio ūkininkavimo zonas. Neaplenkia jis miestų ir miestelių (urbanizuotų) teritorijų, tik šiuo atveju svarbiausioji jo paskirtis - reguliuoti kraštovaizdžio urbanizacijos ir technogenizacijos plėtrą, saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius, saugoti ir įveisti želdynus bei želdinius. Būtina pabrėžti, kad gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas, kuris funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų.

4. Gamtinį karkasą sudaro:

1) *geoekologinės takoskyros* – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietoves: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus,

priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines ekosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;
2) *migraciniai koridoriai* – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.
3) *geosistemų vidinio stabilizavimo arealai* – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms.
5. Pagal reikšmę skiriamos tarptautinės (europinės), nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės gamtinio karkaso dalys.
6. Gamtinio karkaso teritorijų apsaugą, tvarkymą, naudojimą ir planavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų ir kiti įstatymai, LR aplinkos ministro įsakymas ,,Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kiti teisės aktai ir Gamtinio karkaso nuostatai.
7. Gamtinio karkaso reglamentas teritoriškai diferencijuojamas pagal į jo sudėtį patenkančių žemės naudmenų ūkines kategorijas. Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi rekultivacijos bei renatūralizacijos darbai. Gamtiniam karkasui priklausančiose konservacinės, miškų, žemės ūkio ir kitos - rekreacinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės *(TIPK)* leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas ir yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus. Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytais veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant miškotvarkos, žemėtvarkos projektus bei kitus teritorijų planavimo dokumentus.

7.3.2. Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijos ir jų geoekologinis potencialas

8. Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendiniuose, laikantis tęstinumo principo, yra teikiama Biržų miesto bendrojo plano sprendiniuose (2014 m.) nustatyta gamtinio karkaso struktūra ir lokalizacija, kuri buvo išskirta įvertinus Biržų miesto padėtį regioninėje gamtinio karkaso sistemoje, miesto teritorinės sąrangos ypatumus, potencialių gamtinio karkaso teritorijų būklę.
9. Nustatytą gamtinio karkaso teritorinę sudėtį planuojamoje teritorijoje formuoja: *geoekologinės takoskyros (T), geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (s) ir migraciniai koridoriai (m),* kurie, įvertinant jų reikšmę, skirstomi į regioninės *(T) ir vietinės (s, m)* reikšmės:

1) *Geoekologinėms takoskyroms* Biržų miesto gamtiniame karkase priskiriamas regioninės reikšmės *Mūšos – Nemunėlio* geoekologinės takoskyros ruožas , kuris ribojasi su planuojama teritorija jos vakarinėje dalyje ir nedidele ploto dalimi patenka pietvakariniame pakraštyje.

2) *Migraciniams koridoriams* Biržų miesto gamtiniame karkase priskiriami vietinę reikšmę turintys *Apaščios* (tame tarpe *Širvėnos ež.*), *Agluonos* ir kitų mažesnių vandentėkmių – *Š-1, Š-2, up. Pažemys* migracinių koridorių atkarpos.

3) *Geosistemų vidinio stabilizavimo arealams* Biržų miesto gamtiniame karkase priskiriamas vietinės reikšmės *Biržų* arealas, užimantis didžiąją planuojamos teritorijos dalį.

10. Planuojamoje Biržų miesto teritorijoje gamtinio karkaso teritorijos užima visą miesto plotą. Gamtinio karkaso teritorijų tarpe vyraujančią dalį (64%) sudaro geosistemų vidinio stabilizavimo arealai, likusioji dalis tenka migraciniams koridoriams ir geoekologinei takoskyrai (7.3.1 lentelė).

7.3.1 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijos planuojamoje Biržų miesto teritorijoje.

Gamtinio karkaso teritorijos	Plotas, ha	% miesto ploto
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS (regioninės (T) reikšmės)	64,5	3,1
MIGRACINIAI KORIDORIAI (vietinės (**m**) reikšmės)	676,4	32,9
GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI (vietinės (**s**) reikšmės)	1317,3	64,0
VISAS GAMTINIS KARKASAS:	**2058,2**	**100**

11. Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose nustatyta gamtinio karkaso teritorinės sistemos lokalizacija teikiama grafinės dalies brėžiniuose: „Biržų miesto bendrojo plano keitimas. Konkretizuoti sprendiniai. Pagrindinis (reglamentų) brėžinys“; „Biržų miesto bendrojo plano keitimas. Konkretizuoti sprendiniai. Gamtinis karkasas“.

12. Biržų miesto gamtinio karkaso paskirtis:

- Suformuoti gamtinio - ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris užtikrintų aplinkos sveikumą ir tinkamumą gyvenimui miesto teritorijoje ir medžiaginius energetinius ryšius su priemiesčio gamtinėmis teritorijomis;
- Sudaryti prielaidas esamai biologinei įvairovei išlaikyti ir gausinti vidinėje miesto dalyje;
- Išsaugoti natūralaus kraštovaizdžio fragmentus ir esamus gamtinius rekreacinius išteklius;
- Formuoti estetišką ir harmoningą miesto veidą;
- Optimizuoti miesto plėtrą.

13. Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, yra atliktas Biržų miesto teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas. Vertinimas atliktas vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais bei Gamtinio karkaso nustatymo ir praktinio taikymo metodika (Lietuvos geografų draugija, 2016). Pagrindinė vertinimo nuostata - geoekologinis teritorijos potencialas tiesiogiai siejasi su teritorijos paviršiaus natūralumu: kuo natūralesnių žemėveikslių (žemės naudmenų) dalis areale didesnė, tuo geoekologinis potencialas aukštesnis ir priešingai – kuo arealą formuojančių žemėveikslių natūralumas mažesnis, tuo geoekologinis potencialas žemesnis. Išskiriamos vienodo geoekologinio

potencialo teritorijos - santykinai vienalytės teritorijos apimančios vienodo mozaikiškumo, iš vieno žemėveikslio (žemės naudmenos) arba jų derinio suformuotą plotą.

14. Pagal kraštovaizdžio natūralumo laipsnį ir gebėjimą atlikti ekologinio kompensavimo funkcijas Biržų miesto gamtiniame karkase išskiriamos *patikimo (p), riboto (r), silpno (s), pažeisto (pž), stipriai pažeisto (degraduoto) (spž)* geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos. Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas pateikiamas brėžinyje ,,Biržų miesto bendrojo plano keitimas. Konkretizuoti sprendiniai. Gamtinis karkasas“, vertinimo rezultatai 7.3.2. lentelėje.

Atlikto vertinimo rezultatai rodo, kad *patikimo* ir *riboto* geoekologinio potencialo teritorijos, kurios laikytinos miesto gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindu, užima palyginti nedidelę Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijų ploto dalį (34,1 %) ir tai nesudaro palankių sąlygų tolimesniam gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo vystymui.

7.3.2. lentelė. Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas

Indeksas brėžinyje	**Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas**	**Plotas, ha**	**% gamtinio karkaso ploto***
	GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS		
p	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos	**-**	**-**
r	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos	**-**	**-**
s	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos	65,0	3,1
pž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos	**-**	**-**
spž	Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo teritorijos	**-**	**-**
	Iš viso:	*65,0*	*3,1*
	MIGRACINIAI KORIDORIAI		
p	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos	125,8	6,1
r	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos	498,9	24,2
s	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos	40,0	2
pž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos	11,6	0,6
spž	Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo teritorijos	-	-
	Iš viso:	*676,3*	*32,9*
	GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI		
p	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos	-	-
r	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos	78,2	3,8
s	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos	380,9	18,5
pž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos	708,0	34,4
spž	Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo teritorijos	150,2	7,3
	Iš viso:	*1317,3*	*64,0*
	Iš viso:	**2058,9**	**100**

* gamtinio karkaso teritorijos užima visą miesto plotą

7.3.3. Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas

15. Gamtinio karkaso teritorijų funkcionalumo, geoekologinio potencialo patikimumo, teritorinio susietumo užtikrinimas yra vieni iš svarbiausių kraštovaizdžio apsaugos uždavinių. Gamtinio karkaso teritorijos yra itin svarbios ir miesto kraštovaizdžio savitumui. Siekiant pilnaverčio gamtinio karkaso teritorijų funkcionavimo reikalinga taikyti tam tikras kraštotvarkines priemones.
Remiantis geoekologinio potencialo vertinimu yra nustatytos šios, kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios, gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo ir apsaugos kryptys:
1) išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (**1**);
2) palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas (**2**);
3) grąžinamas (atkuriamas) ir gausinamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (**3**);
4) urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas (**4**).
16. Įvertinant tai, kad tai pačiai tvarkymo krypčiai priskirtų gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo priemonės gali skirtis dėl nelygiaverčio geoekologinio ir estetinio potencialo, antropogeninio įsavinimo laipsnio, esamo bei planuojamo naudojimo pobūdžio, yra nustatomi konkretizuojantys gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai, kurie daugiau ar mažiau susiję su tikslinių aplinkosauginių priemonių taikymu bei su miesto teritorijoje svarbiomis socialinėmis - rekreacinėmis funkcijomis ir yra orientuoti į įvairaus geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijas, kurios yra faktiškai naudojamos arba bendrojo plano sprendiniais numatomos naudoti miesto želdynų palaikymui ir tvarkymui bei rekreacinių poreikių tenkinimui.

Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai:

a	naujo želdyno, miesto miško įrengimas;
b	esamo želdyno, miesto miško įrengimo lygio ir būklės gerinimas;
c	esamo želdyno, miesto miško įrengimo lygio ir būklės palaikymas;
d	konservacinių, kitos paskirties žemės sklypų (gyvenamosios, visuomeninės, komercinės, inžinerinės ir kt.), žemės ūkio teritorijų tvarkymas užtikrinant gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus;
e	vandens telkinių pakrančių tvarkymas palaikant ir stiprinant jų geoekologinį potencialą;
f	paviršinių vandens telkinių būklės palaikymas ir gerinimas;
g	tikslinių priemonių, išsaugant gamtos ir kultūros paveldo vertybes, taikymas;
h	pažeistų teritorijų rekultivavimo ir natūralizavimo, tame tarpe sureguliuotų upelių renatūralizavimo priemonių taikymas.

17. Nustatytų gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo krypčių ir jas konkretizuojančių kraštovaizdžio tvarkymo tipų teritorinis išsidėstymas Biržų miesto gamtiniame karkase pateikiamas grafinės dalies brėžinyje „Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimas. Konkretizuoti sprendiniai. Gamtinis karkasas“, vertinimo rezultatai 7.3.3. lentelėje.

7.3.3 lentelė. Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys

Indeksas brėžinyje	Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo ir apsaugos kryptys	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto*
	GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS		
1	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	-	-
2	Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	-	-
3	Grąžinamas (atkuriamas) ir gausinamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	15,4	0,7
4	Urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas	49,1	2,4
	Viso:	*64,5*	*3,1*
	MIGRACINIAI KORIDORIAI		
1	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	125,8	6,1
2	Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	498,9	24,2
3	Grąžinamas (atkuriamas) ir gausinamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	40,1	2,0
4	Urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas	11,6	0,6
	Viso:	*676,4*	*32,9*
	GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI		
1	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	-	-
2	Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	78,2	3,8
3	Grąžinamas (atkuriamas) ir gausinamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	99,1	4,8
4	Urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas	1140,0	55,4
	Viso:	*1317,3*	*64,0*
	Iš viso:	**2058,2**	**100**

* gamtinio karkaso teritorijos užima visą miesto plotą

18. 1-oji tvarkymo kryptis *išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis* nustatoma *patikimo geoekologinio potencialo* gamtinio karkaso teritorijose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Ši tvarkymo kryptis Biržų mieste yra lokalizuojama tik nedidelėje gamtinio karkaso teritorijų dalyje – vietinės svarbos *Širvėnos*

migraciniame koridoriuje – Širvėnos ežero salose, keliose pakrantės atkarpose bei vertingomis vandenų biocenozėmis ir rūšimis pasižyminčioje Širvėnos ežero akvatorijoje (rytinėje ir vakarinėje dalyse). Šiam tvarkymo tipui priskiriamos teritorijos užima apie 6,1% gamtinio karkaso bei planuojamos teritorijos ploto.

Teritorijų tvarkymas. Šios tvarkymo krypties (1) pakrantės bei salų teritorijose pagrindiniai taikytini gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai - *esamo želdyno, miesto miško įrengimo lygio ir būklės palaikymas* (**c**); *tikslinių priemonių, išsaugant gamtos ir kultūros paveldo vertybes, taikymas (**g**), vandens telkinių pakrančių tvarkymas palaikant ir stiprinant jų geoekologinį potencialą (**e**).* Šių teritorijų tvarkymo perspektyva susijusi su racionaliu jose augančių želdinių struktūros ir natūralumo išsaugojimu bei palaikymu, jų regeneracinio potencialo puoselėjimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu, vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymo reikalavimų užtikrinimu. Naudmenų struktūroje išsaugomos šlapynės, natūralios pievos.

Vertingomis vandenų biocenozėmis ir rūšimis pasižyminčioje Širvėnos ežero akvatorijoje taikytinos išsaugančio ūkininkavimo priemonės: draudžiama veikla, galinti pakenkti hidroekosistemų stabilumui; draudžiama naikinti saugomus vandenų biotos objektus; ribojamas žvejybos intensyvumas, gali būti reguliuojama rekreacija, neigiamai veikianti saugomų objektų ir kompleksų būklę ir atsparumą.

19. 2-oji tvarkymo kryptis - *palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas* nustatoma vyraujančio *riboto geoekologinio potencialo* gamtinio karkaso - mišrios naudmenų mozaikos santykinai natūraliose gamtinėse teritorijose - *Apaščios*, *Agluonos, Širvėnos*, *Kilučių* migracinių koridorių atkarpose bei miškingoje *Biržų* geosistemų vidinio stabilizavimo arealo dalyje, apimančiose apie 28 % GK ploto. Tai naudmenų struktūros požiūriu įvairiausia gamtinio karkaso teritorijų grupė, kuriai priskiriamos daugiau ar mažiau sukultūrintos, tačiau vyraujantį gamtinį pobūdį išlaikiusios gamtinio karkaso teritorijos - įrengti ir tvarkomi atskirieji želdynai arba dėl specifinių gamtinių sąlygų ekstensyviai naudojamos teritorijos. Šių teritorijų tvarkymas yra kur kas sudėtingesnis, reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.

Teritorijų tvarkymas. Šios tvarkymo krypties (2) teritorijose, priklausomai nuo esamo teritorijos naudojimo ypatumų bei numatomų bendrojo plano sprendinių siūloma taikyti gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipus: *esamo želdyno, miesto miško įrengimo lygio ir būklės palaikymas (**c**), naujo želdyno, miesto miško įrengimas **(a),** esamo želdyno, miesto miško įrengimo lygio ir būklės gerinimas (**b**).* Kiti tvarkymo tipai (**e, g, f**) nustatomi kaip papildomi, įvertinant jų aktualumą kiekvienos konkrečios zonos atveju. Tvarkant šias teritorijas prioritetas teikiamas miškų bei esamų želdynų įrengimo lygio ir būklės palaikymo ir/ar gerinimo priemonių taikymui. Rekomenduojamas esamos želdynų struktūros išlaikymas, atliekant einamosios priežiūros darbus, didinant želdinių kiekį, pirmenybę teikiant kiek įmanoma natūralesnei žolinei augmenijai ar medynams. Vyraujanti žemės naudojimo paskirtis - miškų ūkio paskirties žemė ir/ar kitos paskirties žemė, naudojimo būdas – atskirųjų želdynų teritorijos. Siekiant pagerinti šiam tvarkymo tipui priskirtų gamtinio karkaso teritorijų funkcionalumą ir tvarkymo efektyvumą bendrojo plano keitimo sprendiniuose jos yra įjungiamos į formuojamą tarpusavyje besijungiančių miesto žaliųjų plotų sistemą.

Gamtinio karkaso sudėtyje esantiems vandens telkiniams, kurie atliekant geoekologinio potencialo vertinimą yra priskirti *riboto geoekologinio potencialo kategorijai,* rekomenduojamas tvarkymo tipas – *paviršinių vandens telkinių būklės palaikymas ir gerinimas* **(f)**. Konkrečių tvarkymo priemonių pagrindimui reikalingi tiksliniai tyrimai, kurie neatliekami bendrojo plano apimtyje. Biržų miesto paviršinių vandens telkinių ekologinės pusiausvyros palaikymo priemonių nustatymas turi būti sprendžiamas tiek vystant miesto infrastruktūros plėtros projektus, tiek vykdant ūkinę veiklą. Pagrindus būtinumą gali būti vykdomi vandens telkinių akvatorijų išvalymo nuo užteršimo ir kiti darbai, skirti gamtinio kraštovaizdžio ir jo vertybių apsaugai užtikrinti.

20. 3- *ioji kryptis - grąžinamas (atkuriamas) ir gausinamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis* taikoma *silpno geoekologinio potencialo* Biržų miesto gamtinio karkaso teritorijose, apimančiose apie 7,5% GK ploto. Šiai tvarkymo krypčiai priskirtų teritorijų tarpe vyrauja mažai želdinių turinčios, žoline augmenija apaugusios sukultūrintos teritorijos su pasitaikančiais urbanistiniais elementais.

Teritorijų tvarkymas. Šios tvarkymo krypties (3) teritorijose pagrindinis taikytinas gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipas - *naujo želdyno, miesto miško įrengimas* **(a).** Kiti tvarkymo tipai (**b, e, g, h**) nustatomi kaip papildomi, įvertinant jų aktualumą kiekvienos konkrečios zonos atveju. Prioritetas teikiamas išlikusių gamtinių kraštovaizdžio elementų išsaugojimui, jų fragmentacijos mažinimui, atskirųjų rekreacinės ar apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų įveisimui ir darniam tvarkymui. Įgyvendinus tvarkymo priemones šių gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas turėtų padidėti. Naujai įrengiami želdynai būtų Biržų miesto žaliųjų plotų sistemos dalis. Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipas - *pažeistų teritorijų rekultivavimo ir natūralizavimo, tame tarpe sureguliuotų upelių renatūralizavimo priemonių taikymas* (**h**) reikalingas gamtinio karkaso ir jo sudėtyje numatomų želdynų sistemos dalių teritorijose, kuriose visų pirma reikia atlikti rekultivavimo ir natūralizavimo darbus (ūkinės veiklos transformuotos teritorijos, sureguliuotos upelių atkarpos ir pan.). Pagrindus poreikį ir ekologinę naudą taikytinas sureguliuotų upelių renatūralizavimas, pažeistų žemių rekultivavimas ir natūralizavimas įveisiant želdinius, kraštovaizdžio estetinio potencialo gerinimas.

21. 4-oji tvarkymo kryptis *urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti gamtinio karkaso teritorijose tvarkymas* taikoma gamtinio karkaso dalyse, kurios jau šiuo metu yra užstatytos bei teritorijose, kuriose pagal Biržų miesto teritorijos bendrojo plano sprendinius numatomas naudojimas yra susijęs su įvairaus intensyvumo užstatymo ar kitos, su kraštovaizdžio performavimu susijusios veiklos vystymu. Šiai tvarkymo krypčiai yra priskiriamos *stipriai pažeisto (degraduoto), pažeisto, silpno* geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, kurios visos užima apie 58,4% miesto gamtinio karkaso teritorijų ploto.

Teritorijų tvarkymas. Šios tvarkymo krypties (4) teritorijose pagrindinis taikytinas gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipas – *konservacinių, kitos paskirties žemės sklypų (gyvenamos, visuomeninės, komercinės, inžinerinės ir kt.), žemės ūkio teritorijų tvarkymas užtikrinant gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus* (**d**). Kitos paskirties žemės sklypų užstatymo tankis, atsižvelgiant į nustatytą gamtinio karkaso teritorijų geoekologinį potencialą (žr. brėžinį ,,Biržų miesto teritorijos bendrojo plano keitimas. Konkretizuoti sprendiniai. Gamtinis karkasas“) nustatomas vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatų 10 ir 11 punktų reikalavimais. Kiti tvarkymo tipai (**a, h, g**) nustatomi kaip papildomi, įvertinant jų aktualumą kiekvienos konkrečios zonos atveju. Visais atvejais prioritetas teikiamas

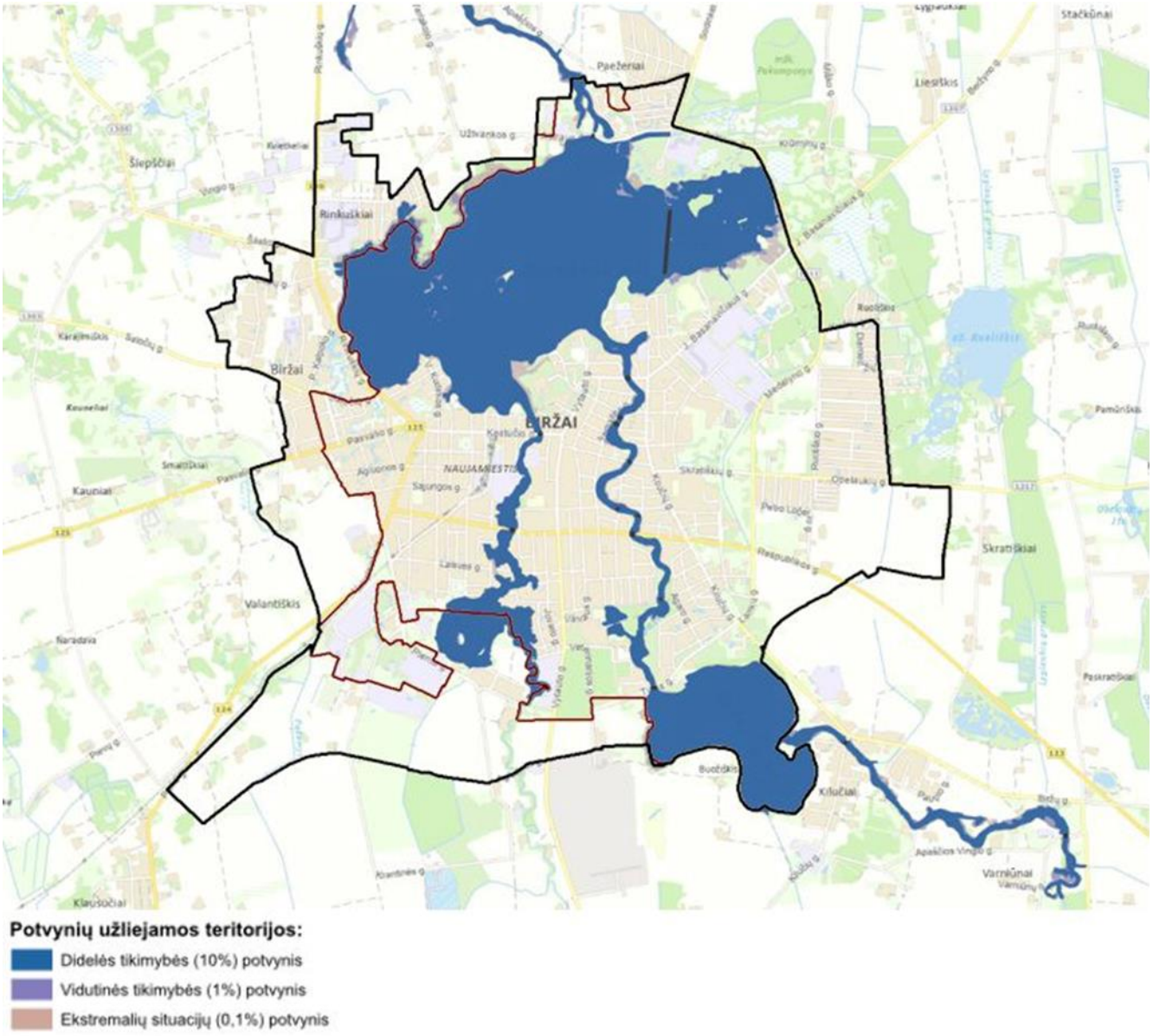
gamtinių kraštovaizdžio elementų išsaugojimui (pavienių medžių ir /ar jų grupių, želdinių, šlapynių, šlaitų) bei ne mažesnio už nustatytas normas priklausomųjų želdynų ploto įveisimo[3] užtikrinimui.
22. Konkrečios gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo priemonės turi būti nustatomos rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus

7.4. Klimato kaita

Vis akivaizdžiau pastaraisiais dešimtmečiais pasireiškianti klimato kaita neigiamai veikia miesto aplinką, socialinę bei ekonomikos plėtrą. Biržų miesto bendrojo plano keitimo sprendiniai lems aplinkos situaciją, todėl būtina atsižvelgti į esamus ir būsimus klimato pokyčius.
Klimato kaitos reiškinių prevencijos veiksmai:
Tinkamas teritorijos planavimas. Teritorijas projektuoti taip, kad jos būtų ekologiškai tvarios:

- Saugoti ir plėtoti esamas žaliąsias zonas. Bendrojo plano sprendiniai numato žaliųjų jungčių vientisumą, tolygų želdynų pasiskirstymą planuojamoje teritorijoje (žr.7.1.skyrių, grafinę dalį - „Pagrindinis (reglamentų) brėžinys“);
- Riboti arba uždrausti statybas vietovėse, kur kyla potvynių grėsmė. Bendrojo plano sprendiniai nenumato galimybių statyti užliejamose teritorijose (žr. 4 skyrių „Bendrojo plano reglamentai“). Potvynių grėsmės ir rizikos teritorijos nurodytos bendrojo plano sprendinių grafinės dalies brėžiniuose ir 7.4.1. pav.

[3] priklausomųjų želdynų ploto norma yra nustatoma vadovaujantis LR aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. Įsakymu Nr. D1-694 (LR aplinkos ministro 2023 m. gegužės 11 d. Įsakymo Nr. D1-146 redakcija) „Dėl viešųjų atskiryjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Gamtinio karkaso nuostatais.

7.4.1 pav. Ištrauka iš „Potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapio“ (šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra).

- Užtikrinti viešojo transporto, pėsčiųjų ir dviračių infrastruktūros pakankamumą ir patogumą. Bendrojo plano sprendiniai numato gatvių tinklo rišlumo gerinimo sprendinius, pėsčiųjų ir dviračių takų tinklą ir kt. (žr. 10 skyrių, grafinę dalį - „Susisiekimo sistemų brėžinys“);
- Gyvenamuosiuose rajonuose numatyti paslaugų, komercinių objektų plėtrą, tai sumažins būtinybę naudotis transportu. Bendrojo plano sprendiniai numato lokalių paslaugas teikiančių centrų teritorijas;
- Planuoti tvarkybos ir nuolatinės priežiūros darbus didinančius kultūros paveldo objektųir vietovių atsparumą neigiamiems klimato kaitos padariniams.

Naujų technologijų ir architektūrinių sprendimų diegimas :

- Projektuojant pastatus atsižvelgti į saulėtąją pusę ir iš kurios pusės dažniausiai pučia vėjas, įvertinti vienų pastatų sąryšį su kitais pastatais ir atviromis erdvėmis;

Tvarių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimas:

- Skatinti saulės energijos, geoterminės energijos, vėjo energijos ir biokuro naudojimą (žr. 11.9 skyrių).

Atliekų tvarkymas ir nuotekų valymas:

- Atliekų perdirbimas turėtų būti privalomas, o kompostavimas – skatintinas (žr.11.8 skyrių).

Efektyvus energijos vartojimas:

- Renovuoti esamus daugiabučius. Bendrojo plano sprendiniai numato esamų daugiabučių kvartalų kompleksinį modernizavimą;
- Naudoti vietinį, ekologiškai švaresnį organinį kurą (biokuras ir kt.)

Klimato kaita yra įsibėgėjusi, todėl net ir sumažinus atmosferos taršą, dalis klimato pokyčių yra neišvengiami ir prie jų reikės prisitaikyti. Ankstyvos ir gerai suplanuotos prisitaikymo prie klimato kaitos priemonės padės sutaupyti lėšų ir išvengti galimų nelaimių ateityje.

8. APLINKOS KOKYBĖ

1. Oro taršos mažinimas

Biržų mieste pagrindiniai aplinkos oro teršėjai yra *stacionarūs taršos šaltiniai* ir *transportas*. Palanki aplinkybė oro taršos požiūriu yra nedidelis skaičius įmonių, kurios teršia orą (kietosiomis dalelėmis, anglies ir azoto oksidais, lakiaisiais organiniais junginiais, sieros dioksidu ir kt.). Iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekis Biržų mieste nedidelis. Bendrojo plano keitimo sprendiniuose stambių pramonės įmonių, kurios galėtų ženkliai prisidėti prie oro taršos, nenumatoma statyti.

Labiausiai aplinkos orą teršia mobilūs taršos šaltiniai, t. y. transporto priemonės, tačiau jų išmetami teršalai nėra tokie toksiški, kaip stacionarių taršos šaltinių teršalai. Biržų miesto teritorijoje oro kokybės matavimai atliekami pagal Biržų rajono savivaldybės aplinkos monitoringo programą. Atliekamų antropogeninės oro taršos tyrimų duomenimis nebuvo užfiksuota teisės aktuose nustatytų ribinių verčių viršijimų.

Oro taršos mažinimo priemonės. Siekiant užtikrinti, kad oro užterštumo vertės ir pavojaus slenksčiai nebūtų viršyti, rekomenduojamos šios priemonės: centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemos plėtra; daugiabučių gyvenamųjų namų, švietimo, kultūros, sveikatos priežiūros įstaigų pastatų modernizavimas, energetinio efektyvumo, šiluminės varžos rodiklių gerinimas; biokuro katilų įrengimas ir katilinių remontas; miesto gatvių tvarkymas ir priežiūra; techninių eismo reguliavimo priemonių taikymas; elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo plėtra; apsauginės paskirties želdynų (funkcinės zonos BZ_E) formavimas; visuomenės ekologinio švietimo programų vykdymas, skatinant energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių panaudojimą individualių gyvenamųjų namų apšildymui, karšto vandens ruošimui.

2. Paviršinių vandens telkinių taršos mažinimas

Viena aktualiausių Biržų miesto paviršinių vandenų kokybės problemų yra jų užterštumas biogeninėmis ir organinėmis medžiagomis. Dėl pasklidusios taršos ir sutelktosios taršos Biržų miesto paviršinių vandenų ekologinė būklė nėra gera. Pagal Biržų rajono savivaldybės aplinkos monitoringo programą vykdoma kai kurių Biržų mieste esančių vandens telkinių (Agluonos, Apaščios upių) vandens kokybės stebėsena, kurios pagrindiniai uždaviniai: paviršinių vandens telkinių taršos maistinėmis

medžiagomis įvertinimas; įgyvendinamų vandensaugos priemonių efektyvumo įvertinimas; duomenų apie paviršinių vandens telkinių fizinę – cheminę taršą kaupimas ir pateikimas visuomenei; eutrofikacijos proceso eigos ir jo įtakos paviršinio vandens telkinių būklei kaupimas ir vertinimas.

Paviršinių vandens telkinių taršos mažinimo priemonės: Biržų mieste esančių vandens telkinių vandens kokybės stebėsena siekiant įvertinti kintančią vandens kokybę ir numatyti tolimesnes tvarkymo priemones; sutelktosios taršos šaltinių kontrolė; sutelktosios taršos šaltinių poveikio paviršinių vandenų kokybei prognozavimas; nuotekų tinklų renovacijos, plėtros ir įrengimo vykdymas; vandens telkinių pakrančių valymas ir tvarkymas bei kitų pakrantės apsaugos juostoje taikomų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų užtikrinimas.

3. Požeminio vandens taršos mažinimas

Geriamo vandens tiekimui Biržų mieste naudojamas požeminis vanduo. Tikslu išsaugoti geriamojo požeminio vandens kokybę, vandenviečių teritorijose ir jų apylinkėse pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. gruodžio 14 d. įsakymą Nr. D1-912 „Dėl požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, yra įsteigtos vandenviečių sanitarinės apsaugos zonos, atsižvelgiant į požeminio vandens naudojimo paskirtį ir paimamą jo kiekį. Biržų miesto gyventojams centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens kokybė tikrinama vadovaujantis geriamojo vandens programinės priežiūros planais, suderintais su Nacionaliniu visuomenės sveikatos centru. Pagal šią programą geriamas vanduo atitinka Lietuvos Higienos normos 24:2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavimus. Biržų mieste pirmojo nuo žemės paviršiaus, negiliai slūgsančio gruntinio vandens sluoksnio gamtinė sauga yra silpna, todėl jo kokybė labai priklauso nuo žemės paviršiuje vykdomos ūkinės veiklos. Didėjant antropogeninės kilmės atmosferos ir dirvožemio užterštumui, tam tikra dalis teršalų patenka į požeminius vandenis, padidintas užteršimo pavojus yra potencialių geologinės aplinkos taršos židinių vietose.

Siekiant užtikrinti visuomenės teisę turėti pakankamai geros kokybės švarų ir nekenksmingą sveikatai vandenį, dėmesys turi būti skiriamas požeminio vandens išteklių apsaugai, o vykdomi veiksmai orientuojami į požeminio vandens išteklių kiekybės ir kokybės kitimo kontrolę bei teršimo minimizavimą.

Požeminio vandens taršos mažinimo priemonės: prižiūrėti ir tvarkyti šachtinių šulinių aplinką, kad jie atitiktų sanitarinius – higieninius reikalavimus, riboti ūkinę veiklą šulinio sanitarinėje zonoje; požeminio vandens vandenviečių teritorijose ir jų apsaugos zonoje (VAZ) nevykdyti veiklos, galinčios pabloginti požeminio vandens kokybę; ypatingą dėmesį skirti taršos prevencijai; siekiant stebėti, vertinti bei prognozuoti ūkinės veiklos daromą poveikį gamtinės aplinkos kokybei, vykdyti ūkio subjektų poveikio požeminiam vandeniui monitoringą, tam, kad būtų galima užtikrinti jų sukeliamos taršos ar kito poveikio mažinimą.

4. Aplinkos triukšmo mažinimas

Pagrindinis triukšmo šaltinis Biržų mieste yra transportas. Miesto centrą kerta tranzitinis transportas, kuris daro didelę įtaką akustinei taršai. Bendra tendencija, turinti įtakos automobilių keliamo triukšmo aplinkoje didėjimui – automobilių gausėjimas, jų ridos didėjimas ir triukšmo plitimas laiko atžvilgiu. Dėl šių priežasčių ilgėja transporto triukšmo sukeltų dirginimų trukmė. Pramonė Biržų mieste neišvystyta, todėl pramoninio triukšmo problema nėra tokia aktuali. Biržų miesto teritorijoje triukšmo

matavimai atliekami pagal Biržų rajono savivaldybės aplinkos monitoringo programą. Visi nustatyti triukšmo lygio viršijimai buvo įtakoti pravažiuojančių transporto priemonių.

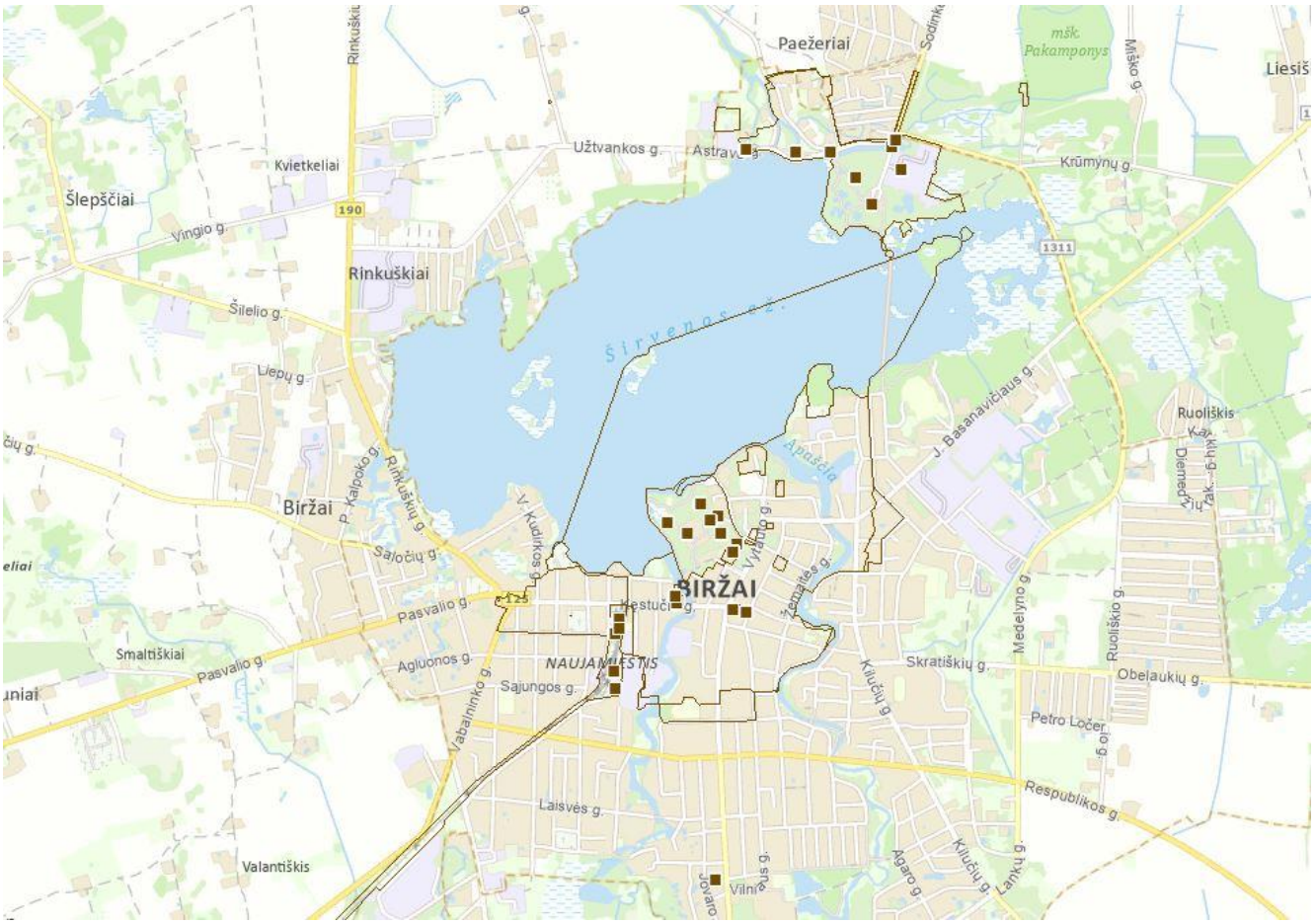
Triukšmo mažinimo priemonės: triukšmo mažinimas šaltinyje – tylesnės transporto priemonės ir kiti įrenginiai, tylesnė kelio danga; triukšmo mažinimas jo sklidimo kelyje – akustinės sienutės, pastatai ekranai, želdinių juostos ir kt.; triukšmo mažinimas organizacinėmis ir socialinėmis – ekonominėmis priemonėmis.

5. Dirvožemio taršos mažinimas

Miesto dirvožemio užterštumą įtakoja pramonė bei kitos urbanizuotos teritorijos, autotransportas ir kt.. Lietuvos Geologijos tarnybos duomenimis Biržų mieste yra 38 potencialūs geologinės aplinkos taršos židiniai (TŽ). Įvertinant pavojingumo laipsnį gruntui, paviršiniam bei požeminiam vandeniui jie yra priskiriami: *vidutinio* (7), *didelio* (19) ir *ypatingai didelio* (12) pavojingumo objektų kategorijoms. TŽ kelia grėsmę geologinės aplinkos, tame tarpe dirvožemio kokybei.

Dirvožemio taršos mažinimo priemonės: specialių techninių ir organizacinių priemonių taikymas; vadovaujantis „Ūkinės veiklos teritorijų ekogeologinių sąlygų vertinimo rekomendacijomis“ preliminariai pavojingų geologinės aplinkos taršos židinių teritorijose rekomenduojama atlikti ekogeologinį tyrimą pagal Ekogeologinių tyrimų reglamento nuostatas ir dėl taršos įvertinti galimus gruntų fizikinių mechaninių savybių pokyčius; teritorijose, kuriose užteršimo lygis kelia pavojų žmonėms ir aplinkai, rekomenduojama atlikti teritorijos valymą; vykdant statybas ir kitus miesto plėtros darbus, būtina vadovautis galiojančiomis normos ir reglamentais, siekiant išsaugoti derlingąjį dirvožemio sluoksnį, kurį būtina deponuoti vietoje, baigus darbus paskleisti statybų ir plėtros darbų sklype.

9. KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGA IR NAUDOJIMAS

9.1 pav. Ištrauka iš https://www.geoportal.lt/map/ erdvinių duomenų bazės, Kultūros vertybių registras (KVR), 2023-09-25 dienos duomenys.

9.1. Biržų miesto kultūros paveldo ištekliai ir jų kuriamas saugomas kultūrinis kraštovaizdis

9.1.1. Kultūros paveldo ištekliai

Kultūros paveldo ištekliai yra visos Kultūros vertybių registre (toliau - KVR) registruotos vertybės, suvokiamos kaip bendri kultūros paveldo resursai. Biržų miesto teritorijoje gausu kultūros paveldo išteklių: nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių, esančių Biržų miesto teritorijoje registruotų KVR yra **27 kultūros paveldo objektai.** Nekilnojamasis kultūros paveldas skirstomas pagal sandarą ir pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį (Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau tekste - NKPAĮ) 3 str.). Iš jų pagal sandarą: 1 vietovė, 9 kompleksai, 37 į kompleksą įeinančio, į 17 pavienių kultūros paveldo objektų. Visoms registruotoms KVR kultūros paveldo vertybėms, išskyrus Biržų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios statinių kompleksą (29835) bei į jį įeinančius objektus Šv. Jono Krikštytojo bažnyčiai (1309) bei Šventoriaus tvorai su vartais (29836), yra nustatytos vertingosios savybės. Paminklo statusą turi 2 pavieniai objektai, 2 kompleksai, 13 įeinantys į kompleksą objektai; valstybės saugomo objekto statusą turi 6 pavieniai, 4 kompleksai ir 12 į

kompleksą įeinantys objektai; registro objekto statusą turi 9 pavieniai objektai, 3 kompleksai, 12 į kompleksą įeinančių objektų ir viena vietovė. Valstybės saugomiems priskiriami paminklai, valstybės saugomi objektai ir inicijuoti skelbti valstybės saugomu objektai, tokių Biržų miesto teritorijoje yra 6 kompleksai, 25 į kompleksą įeinantys objektai, 8 pavieniai objektai. Jų apsaugą apibrėžia NKPAĮ ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas (toliau tekste - SŽNS). Paskelbtų saugoti objektų saugojimo tikslus žiūrėti lentelėje Nr.9.1. BIRŽŲ MIESTO BENDROJO PLANO KEITIMAS. KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS SPRENDINIŲ - PAVELDOSAUGOS REIKALAVIMŲ LENTELĖ. Valstybės ar savivaldybės saugomiems objektams apsaugoti gali būti nustatoma konservacinė žemės naudojimo paskirtis.
Biržų miesto teritorijoje KVR registruotų vertybių apsaugą apibrėžia NKPAĮ ir SŽNS. Daliai teritorijoje esančių objektų - kultūros paveldo vietovei Biržų miesto istorinei daliai (kodas 17073) ir keletui kompleksinių objektų - Biržų piliai (kodas 10483), Siaurojo geležinkelio kompleksui (kodas 21898) reikia parengti teritorijų planavimo dokumentus – tvarkymo planus, kitai daliai objektų reikalinga parengti individualius apsaugos reglamentus (NKPAĮ 22 str. nuostatos).

PRIEDUOSE PATEIKIAMA KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS SPRENDINIŲ LENTELĖ

9.2.1. Kultūrinis kraštovaizdis

Kultūrinis kraštovaizdis suvokiamas kaip žmogaus veiklos sukurtas ir jo harmoningą sambūvį su aplinka atspindintis kraštovaizdis, todėl saugomos istoriškai susiformavusios vertingos panoramos, siluetai, perspektyvos, gatvių išklotinės. Saugomi kultūriniai kraštovaizdžiai formuojami kultūros paveldo išteklių pagrindu ir sudaro šalies kultūrinio kraštovaizdžio sistemos dalį. Biržų miestas kuria didelės raiškos kultūrinį kraštovaizdį. Saugomas kultūrinis kraštovaizdis, suformuotas įvairių kultūros paveldo išteklių (KVR duomenų) tipų pagrindu, suvokiama kaip integrali urbanistinės, agrarinės, inžinerinės, susisiekimo, rekreacinės ir gamtinės teritorinių struktūrų dalis, neatsiejama šių struktūrų materialinė ypatybė. Saugomi kultūriniai kraštovaizdžiai sudaro Lietuvos kultūrinio kraštovaizdžio sistemos vertingiausią dalį, yra valstybės identiteto dalis.
Kultūrinį kraštovaizdį reglamentuoja du teritorijų planavimo dokumentai: Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas (toliau tekste -- NKTP) ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas. (toliau tekste LR BP). NKTP išskirti valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealai, teritorijoje fiksuojami architektūrinio paveldo (dvarų ir dvarų sodybų, statinių ir statinių kompleksų) arealai, urbanistinio paveldo objektai. Miesto teritorijoje yra ir archeologinio, memorialinio paveldo objektų. Dominuoja nacionalinės ir regioninės reikšmės kultūros paveldo vertybės.

9.2. lentelė. detalizuoti NKTP sprendiniai. Rekomenduojamos prioritetinės kultūros paveldo arealų tvarkymo nuostatos pagal kultūros paveldo arealą.

Kultūros paveldo arealo pavadinimas	Kultūrinio kraštovaizdžio tvarkymo prioritetai	Vertybių apsaugos zonų formavimo principai
teritorijoje dominuojančių arealų prioritetinės tvarkymo kryptys:		

Dominuojančio architektūrinio paveldo (statinių ir statinių kompleksų) arealai	Architektūrinio paveldo išsaugojimas, vertingųjų savybių atskleidimas, darnus kraštovaizdžio vystymas, laikantis susiklosčiusių erdvių formavimo dėsnių	Architektūrinio paveldo verčių išryškinimas; vertybių aplinkos pobūdžio palaikymas, apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas
Dominuojančio architektūrinio paveldo (dvarų sodybų kompleksų) arealai	Dvarų sodybų paveldo atgaivinimas, kaimiškojo kraštovaizdžio pobūdžio, istorinės žemėnaudos formavimo dėsningumų palaikymas	Dvarų sodybų aplinkos pobūdžio palaikymas, apsaugos nuo vizualinės taršos užtikrinimas, agrarinės aplinkos išsaugojimas
Dominuojančio urbanistinio miestų paveldo (istorinių miestų, jų dalių) arealai	Istorinių miestų kraštovaizdžio išryškinimas, darnus urbanizuoto kraštovaizdžio vystymas, laikantis susiklosčiusių erdvių formavimo dėsnių, vietos savitumo išsaugojimas	Istorinių miestų aplinkos pobūdžio palaikymas, siluetų, panoramų apžvalgos galimybių didinimas, vizualinių ryšių išsaugojimas ir atskleidimas, apsaugos nuo vizualinės taršos užtikrinimas
teritorijoje fiksuotų arealų prioritetinės tvarkymo kryptys:		
Dominuojančio memorialinio paveldo arealai	Memorialinio paveldo išsaugojimas, susiformavusio kraštovaizdžio modelio vystymas	Atvirų erdvių formavimas, vertybių apžvalgos, pažinimo galimybių didinimas, memorialinio paveldo verčių išryškinimo; apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas.
Dominuojančio archeologinio paveldo arealai	Archeologinio paveldo vertybių atskleidimas, paveldo ekspozicinių priemonių vystymas	Atvirų erdvių formavimas, išryškinant archeologinio paveldo vertes; apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas

Biržų kultūrinis kraštovaizdis - miestovaizdis nėra homogeniškas, turi kaimiškojo ir techninio inžinerinio kultūrinių kraštovaizdžių komponentų. Saugomo kultūrinio kraštovaizdžio raiška atitinka valstybės istorijai reikšmingo paveldo kultūros paveldo arealo statusą. Prioritetinės kultūrinių kraštovaizdžių tvarkymo kryptys, nustatomos pagal jų tipus, yra:

9.3. lentelė. detalizuoti LRBP 2030 sprendiniai. Rekomenduojamos prioritetinės kraštovaizdžių tavrkymo nuostatos.

Kultūrinio kraštovaizdžio pavadinimas	Kultūrinio kraštovaizdžio sudėtis	Kultūrinio kraštovaizdžio tvarkymo prioritetai
Miestovaizdis	formuoja urbanistinio paveldo – Biržų miesto istorinė dalis (kodas 17073) , Biržų miesto istorinė dalis (kodas 17073), Biržų senojo miesto vieta (kodas 3219) ir architektūrinio paveldo – rūmai, pilys, vienuolynai, bažnyčios, Biržų pilis (kodas 10483), Biržų piliavietė (kodas 1905), Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia (kodas 1309), Biržų evangelikų reformatų bažnyčios statinių kompleksas (kodas 36649), Pastatų kompleksas (kodas 22881), Biržų banko statinių kompleksas (kodas 27604) ir kt. objektai, kompleksiniai objektai	Jų apsaugai taikomi autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo saugojimo režimai, nustatomi tvarkymo ir veiklos juose apribojimai bei paveldosaugos reikalavimai. Būtina integruoti istorinių miestų miestovaizdžius į darnaus vystymosi plėtros procesus, rengti jų ne tik specialiuosius bet ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus, plėtros strategijas ir programas. Kultūros paveldo vietovių ir objektų pritaikymas klimato kaitai bei jos prevencijos priemonės organizuojamos atsižvelgiant į už kultūros paveldą atsakingų institucijų rekomendacijas, taikant pasaulinę praktiką bei metodikas. Prioritetas teikiamas bendramiestiniams klimato kaitos prevencijos ir atsparumo sprendiniams, pažeidžiantiems nustatytų saugomų kultūrinio kraštovaizdžio vertingųjų savybių. Biržų miestovaizdis tvarkomas išryškinant jo savitumą, saugant ir praturtinant jo istorines panoramas nuo Širvenos ežero.
Techninius inžinerinis kraštovaizdžis	formuoja senieji keliai, Siaurojo geležinkelio komplekso (kodas 21898) dalis - Siaurojo geležinkelio komplekso Biržų stotis (21902) ir jos priklausiniai (komplekso dalys) Techninio inžinerinio kraštovaizdžio objektai yra urbanizuotų	Techninius inžinerinius kraštovaizdžius būtina integruoti į darnaus vystymo plėtros procesus, nepažeidžiant jų autentiškumo, rengiant jų individualius apsaugos reglamentus, specialiuosius ir / ar kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus, plėtros strategijas ir programas.

	kraštovaizdžių ar susisiekimo infrastruktūros dalis, formuoja technogenizuotus nedidelės apimties kultūrinius kraštovaizdžius.	Išryškinamas Biržų stoties architektūrinis savitumas, santykis su miesto tūrinėmis erdvinėmis struktūros, architektūrinė techninio inžinerinio paveldo išraiška.
Kaimiškasis kraštovaizdis	formuoja architektūrinio paveldo – Astravo dvaro sodyba (kodas 854), Astravo dvaro palivarko sodyba (kodas 33496), Dvarai praturtina Biržų miestovaizdį	Jo apsaugai taikomi autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo saugojimo režimai. Režimai parenkami priklausomai nuo jų kultūrinės vertės, reikšmingumo, vertingųjų savybių pobūdžio, būklės ir kt., siekiant kultūros paveldo išteklius naudoti, pritaikyti ir įveiklinti. Astravo dvaro sodyba (u.k. 854) Biržų r. sav., Biržai, tvarkoma vadovaujantis nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu 2013-09-10 Nr. ĮV-646 nuostatomis.

Saugomų kultūrinių kraštovaizdžių (SKK) savitumo puoselėjimas, apima: Biržų miesto teritorijoje esančių kaimiškojo, (dvarų), miestiskojo ir techninio inžinerinio (Siaurojo geležinkelio) kultūrinių kraštovaizdžių ypatingos vizualinės raiškos komponentų identifikavimą. Priežiūrą, įskaitant želdinių, dengiančių kultūrinių kraštovaizdžių vertingąsias savybes ir trukdančių apžvalgą, sanavimą. Apžvalgos taškų, atkarpų ir maršrutų nustatymą, šių infrastruktūros objektų funkcinį ir informacinį (aikštelės, privažiavimo keliai, universalaus dizaino priemonės, informaciniai stendai ir kt.) įrengimą. SKK formavimo principų, išryškinančių vertybes, planavimą ir reglamentavimą. Klimato kaitos SKK poveikio kultūros paveldo objektams stebėsenos organizavimą, apsaugos nuo klimato kaitos neigiamo poveikio priemonių planavimą, diegimą. Vietos bendruomenių įtraukimą į SKK priežiūrą ir pažinimo informacinę pažinimo sklaidą. SKK įtraukimą į kuo didesnį turizmo ir rekreacijos maršrutų skaičių. Bendradarbiavimą SKK įveiklinimo veikloje Biržų – valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealo viduje ir už jo ribų.

9.2.2. Biržų miesto teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų, vietovių apsaugos kryptys ir priemonės

Biržų miesto teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų, vietovių apsaugos kryptys ir priemonės skirtos objektų ir vietovių vertingosioms savybėms apsaugoti ir tvarkyti bei kultūriniam kraštovaizdžiui ir visumos darnai ir (ar) dermei su gamtine aplinka išsaugoti. Biržų miesto nekilnojamųjų kultūros

paveldo vertybių apsaugos, kultūros paveldo išteklių pritaikymo ir naudojimo, pažinimo ir eksponavimo, saugomų kultūrinių kraštovaizdžių savitumo puoselėjimo kryptys:

- **kultūros paveldo vertybių paveldosaugos reikalavimai**, nustatomi: valstybės ir savivaldybių saugomi objektai saugomi atsižvelgiant į jų saugojimo tikslus. Pradinę ir saugojimo tikslų apsaugą reglamentuoja konkrečios Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymų straipsnių nuostatos. Saugomų kultūros paveldo objektai, jų teritorijos ir jų apsaugos zonos tvarkomi ir veikla jose plėtojama pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatomus kultūros paveldo objektų tipiniuose apsaugos reglamentuose, tvirtinamuose Vyriausybės, ir individualiuose apsaugos reglamentuose, parengtos ir patvirtintos kultūros ministro nustatyta tvarka. Kultūros paveldo vietovės ir jų apsaugos zonos, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai tvarkomi ir veikla jose plėtojama pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus – tvarkymo planus, valstybiniuose parkuose esančios kultūros paveldo vietovės, kultūriniai draustiniai ir kultūriniai rezervatai – pagal valstybinių parkų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus), valstybiniuose rezervatuose ir valstybiniuose draustiniuose esančios kultūros paveldo vietovės – pagal šių saugomų teritorijų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus) ir tvarkymo planus. Astravo dvaro sodyba (u.k. 854) Biržų r. sav., Biržai, tvarkoma vadovaujantis nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu 2013-09-10 Nr. ĮV-646 nuostatomis.Siekiant išsaugoti Biržų miesto istorinės dalies (kodas 17073) vertingąsias savybes, nustatyti jų apsaugos paveldosauginius reikalavimus, būtina parengti šios kultūros paveldo vietovės specialųjį - tvarkymo planą.

9.2.3. Kultūros paveldo vertybių vertingųjų savybių apsauga

Išskiriami kultūros vertybių vertingųjų savybių apsaugos prioritetai, tikslai, pagrindinės priemonės: Numatoma vykdyti KVR objektų ir vietovių stebėseną, priežiūrą, atlikti tyrimus, tikslinti ir pildyti Registro duomenis, atlikti tvarkybos darbus, vykdyti tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus. Įgyvendinti kompensavimo už atliktus tvarkybos darbus priemones. Saugoma ir puoselėjama vertybių aplinka (kultūrinis kraštovaizdis)), jei reikia tikslinamos ar nustatomos apsaugos zonos, specialiuose ir kompleksiniuose planuose fiksuojami charakteringi kultūrinio kraštovaizdžio apžvalgos taškai. Vykdomi klimato kaitos padarinių kultūros paveldo objektams (ypač turintiems kraštovaizdžio vertingųjų savybių pobūdį) stebėsena ir vertinimas, diegiamos klimato kaitos neigiamų pasekmių švelninimo priemonės bei atliekami kaitos poveikio prevencijos darbai. Biržų miestas neturi parengęs vertingųjų savybių požymių ar inventoriaus objektų sąrašo, tačiau yra ET sertifikuoto kultūros kelio - Žydų kultūros paveldo kelio objektai - Biržų žydų istorinis kvartalas (rytinė kvartalo tarp S. Dagilio, Žemaitės ir Karaimų gatvių dalis), buvusioji chasidų sinagoga (Stanislovo Dagilio g. 14), Didžiosios sinagogos pastatas (Žemaitės g. 22), Biržų sinagoga (Karaimų g. 15), Žydų senelių prieglauda (Karaimų g. 13) , kurie galėtų būti priskirti prie vertingųjų savybių požymių turinčių objektų arba tapti inventoriaus kandidatais.

9.2.4. Kultūros vertybių tinkamas naudojimas ir pritaikymas

Kultūros paveldo objektų ir vietovių naudojimas ir pritaikymas šiuolaikiniams poreikiams neatsiejama kultūros paveldo išteklių apsaugos dalis, apima: kompleksų, pastatų ir vietovių pritaikymą artimoms autentiškoms funkcijoms, reikalaujančioms mažiausios invazijos ar pokyčių nustatytų vertingųjų savybių atžvilgiu, universalaus dizaino principų diegimą, kultūros paveldo išteklių integravimą į visas planavimo rūšis, rengiant ir įgyvendinant platesnę teritorijos atgaivinimo strategiją ir jos įgyvendinimo planus, kurie apimtų informacines, planavimo, teisines, finansines, partneryščių priemones. Įveiklinant partneryščių modelius, skatinančius įsigyti, aktualizuoti, naudoti ir sutvarkyti KVR objektus ir vietoves. Ypatingas dėmesys skiriamas Biržų – valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealo teritorijos narių bendradarbiavimui bei visų KVR objektų Biržų miesto teritorijoje įveiklinimui turizmo ir rekreacijos poreikiams. Siaurojo geležinkelio komplekso (kodas 21898) pastatai ir teritorija pritaikoma vietos bendruomenės poreikiams, prioritetą teikiant visuomeninėms paskirtims.

9.3. Kultūros vertybių tikslingas pažinimas, eksponavimas

Kultūros vertybių tikslingas pažinimas, eksponavimas, apima: paveldo istoriją, vertes ir jį aktualizuojančių mokslinių ir taikomųjų tyrimų atlikimą, kultūros paveldo objektų pažinimo sklaidą (žymėjimą, informacinių stendų bei lauko ekspozicijų įrengimą ir pan.). Aktyvią ir kryptingą nekilnojamojo kultūros paveldo ir kultūrinio turizmo komunikaciją, pagrįstą tyrimų duomenimis ir turizmo infrastruktūros privalumais. Pažintinių pėsčiųjų, dviračių, automobilių, vandens trasų projektavimą ir įrengimą jungiant kultūros paveldo objektus ir istorinę miesto dalį. Funkcinės kultūrinio turizmo infrastruktūros plėtrą, įveiklinant kultūros paveldo objektus. Bendradarbiavimą kultūros kelių kūrimo ir plėtojimo srityse naujų turizmo maršrutų kūrimo ir įrengimo (ŠV. Jokūbo piligrimų kelio, Žydų kultūros paveldo kelio aktualizavimą ir kt.). Eksponavimas kultūriniame kraštovaizdyje apima kultūros paveldo objektų ir vietovių apžvalgos taškų įrengimą, apžvalgos aikštelių infrastruktūros įrengimą ir pritaikymą neįgaliųjų poreikiams, informacinę kultūros paveldo pažinimo sklaidą šiuolaikinėse media (komunikacijos priemonėse). Panoramų ir siluetų fiksavimo darbus bei jų priežiūrą (panoraminių ir siluetų vaizdus dengiančių želdinių, reklamos stendų ir kitų vizualinės taršos elementų šalinimo darbus ir pan.).

9.4. Nematerialaus paveldo pažinimas ir sklaida

Nematerialaus paveldo pažinimas ir sklaida, apima: Išnaudojant esamų kultūros kelių- dviejų Šv. Jokūbo piligriminio kelių (Vilniaus kelias ir Šv. Jokūbo žiedas) ir Žydų kultūros paveldo kelio potencialą; didinti Biržų miesto kultūros paveldo vertybių įveiklinimą tradicijų, tradicinių amatų, kulinarinio paveldo ir kt. informacinei ir pažintinei nematerialaus paveldo sklaidai; pritraukti naujus objektus-kultūros paveldo vertybes - į kultūros kelių maršrutus, pritaikyti kultūros paveldo vertybes - kultūros kelio plėtrai ir įveiklinimui . Naujų kultūros kelių kūrimą (pvz. evangelikų reformatų palikimo pagrindu ir pan.). Tradicinių švenčių ir apeigų puoselėjimą, tęsimą ir sklaidą. Diegiamos ir propaguojamos Žiedinės ekonomikos žinios, ugdoma vietos bendruomenių savivertė, savimonė ir vietos tapatumas .

Skatinamas bendradarbiavimas, partneryščių pagrindu, Biržų – valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealo viduje. Vykdoma nematerialaus paveldo pažinimo turizmo infrastruktūros plėtra: organizuojami vietos bendruomenių, įskaitant tautinių bendruomenių tradiciniai renginiai, amatų mugės ir pan.

10. SUSISIEKIMO SISTEMA

Biržų miestas yra šiaurinėje šalies dalyje, nutolęs apie 20 km. nuo tarptautinio lygmens automobilių kelio - Via Baltica (A10 / E67). Tai sudaro pakankamai palankias susisiekimo galimybes su kitais didmiesčiais: Ryga (nutolusi apie 115 km.), Panevėžiu (nutolęs apie 70 km.), Kaunu (nutolęs apie 180 km.).

Biržai - kompaktiškas miestas, kadangi didžioji traukos objektų dalis lokalizuota centrinėje miesto dalyje, kur gyvena ir didžioji gyventojų dalis, o labiau nutolusios darbo vietos (pramonės rajonai) patenka į 2 km. spindulį. Šios palankios sąlygos diktuoja susisiekimo sistemos plėtros prioritetus – turi būti vystomas, plečiamas ir atnaujinamas pėsčiųjų ir dviračių takų tinklas, kuriama visa tam reikalinga infrastruktūra. Turi būti intensyviau vystomas ir atnaujinamas viešasis transportas, jo infrastruktūra, diegiama informacinė sistema. Esant kompaktiškai miesto struktūrai ir išvystytiems alternatyviems susisiekimo būdams, poreikis susisiekti automobiliu tampa minimalus. Vertinant miesto susisiekimo sistemos problematiką, turi būti orientuojamąsi ne į kiekybinę, bet kokybinę infrastruktūros plėtrą, efektyviau išnaudojant esamus resursus.

Susisiekimo sistema turi užtikrinti darnią kelionių struktūrą, prioritetą teikiant pėsčiųjų, dviratininkų, viešojo transporto judėjimui. Kelionių struktūros valdymas yra orientuotas į gyventojų susisiekimo įpročių keitimą, tradicines keliones keičiant kombinuotomis, intensyviau naudojant viešąjį transportą ir bevariklį transportą bei kitas mikromobilumo priemones.

Vykdant gatvių plėtros ir rekonstrukcijos projektus, turėtų būti siekiama mažinti kietųjų dangų plotus t.y. gatvės erdvės parametrai turi atitikti STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ nuostatas. Mažinti kietųjų dangų plotus ir didinti natūralią lietaus vandens infiltraciją svarbu dėl klimato kaitos padarinių. Stichinės liūtys dažnės ir intensyvės, o viso kritinio lietaus kiekio akumuliuoti vamzdynais nėra galimybių arba juos išvystyti iki tokio lygio (kad sugebėtų akumuliuoti visą lietaus kiekį) ne visada yra racionalu finansine prasme. Dėl šios priežasties vykdant gatvių plėtros projektus, dalį lietaus nuotekų galima infiltruoti per laidesnes dangas arba šlapbalių, želdinių filtracinių juostų sistemą. Šlapbalės ir filtracinės juostos – tai paviršinio (lietaus) vandens valdymo praktika. Šlapbalių sistema sumažina apkrovą, tenkančią lietaus vandens surinkimo sistemai, skatina natūralią vandens infiltraciją į dirvožemį, pagerina natūralius vandenis pasiekiančio vandens kokybę.

Centrinėje miesto dalyje ir pagrindiniuose susisiekimo koridoriuose siūloma taikyti humanizavimo priemones. Tai yra kompleksiniai sprendimai, apimantys eismo raminimą, intensyvesnį gatvių želdinimą, eismo juostų pritaikymą STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ reglamentuotiems pločiams, pertvarkomą ir/ar įrengiamą automobilių stovėjimą

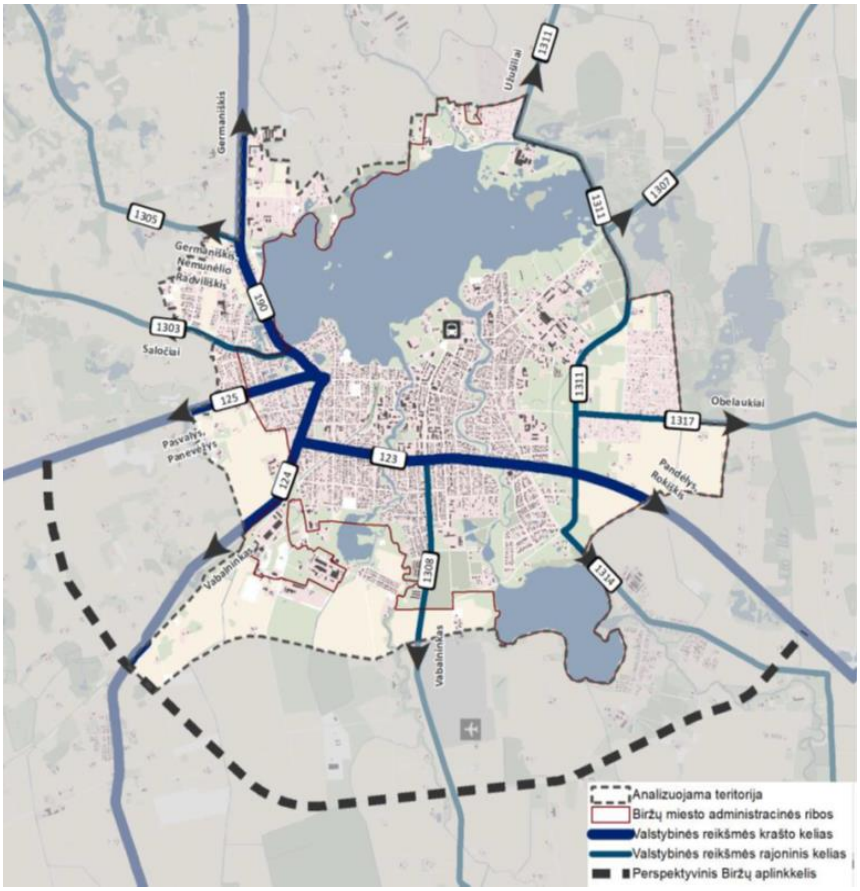
gatvėje, mažosios architektūros elementų išdėstymą. Įgyvendinant šiuos sprendinius ženkliai gerėja eismo saugumo situacija.

Susisiekimo sistemos sprendiniai svarbūs ne tik dėl savo įtakos aplinkos kokybei (mažesnė oro ir triukšmo tarša), bet ir siekiant darnaus vystymosi, žaliojo kurso tikslų.

Dabar galiojančiame miesto bendrajame plane, Biržų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime yra numatytas Biržų miesto pietinis aplinkkelis, kurio paskirtis būtų sumažinti eismo intensyvumą miesto gatvėse.

10.1. Kelių ir gatvių tinklas

Biržų mieste išorės susisiekimo jungtys realizuotos per valstybinės reikšmės krašto ir rajoninius kelius. Šiais keliais užtikrinami miesto susisiekimo poreikiai su kitais urbanistiniais centrais ir vietovėmis.

10.1.1 pav. Valstybinės reikšmės kelių schema planuojamoje teritorijoje

Gatvių plėtra atliepia urbanistinius sprendinius, todėl struktūrinių gatvių plėtra numatyta tik pietinėje miesto dalyje sujungiant Tylos g. su Plento (C kategorijos gatvė) bei pietvakarinėje (šiame etape kaip D kategorijos gatvė) – užtikrinant pramoninės teritorijos plėtros susisiekimo poreikius. Kitose miesto vietose naujos D kategorijos gatvės sietinos su gatvių tinklo rišlumo didinimu. Rišlesniame gatvių tinkle yra sudaromos sąlygos mažesniam transporto greičiui (dėl tankesnio sankryžų kiekio) ir potencialiai geresnės sąlygos alternatyviems keliavimo būdams. Tankesnis ir rišlesnis gatvių tinklas

gerina pasiekiamumo sąlygas pėstiesiems ir dviratininkams, kadangi atstumai tarp traukos objektų yra mažesni, o tai sąlygoja geresnį vaikštumą (angl. walkability).
Rytinėje miesto dalyje teritorijos yra suplanuotos ankstesniais dokumentais, sklypai susiformavę, tad numatomas gatvių tinklas atliepia susiklosčiusią situaciją.
Akligatviais gali pasibaigti tik D kategorijos gatvės, tačiau skatinama gatves planuoti vengiant akligatvių. Akligatviai gali būti įrengiami ties želdynais, viešosiomis erdvėmis, gamtiniais barjeriais. Visais atvejais akligatvių pabaigoje, remiantis STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ turi būti numatomos automobilių apsisukimo aikštelės. Akligatvių pabaigoje taip pat turi būti numatomos galimybės pėstiesiems praeiti, o dviratininkams pravažiuoti.
Gatvių, sutampančių su valstybinės reikšmės keliais kategorijų nustatymui yra vadovaujamasi ir remiamasi 2019 m. spalio 29 d. Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus įsakyme Nr. V-166 „Dėl Gatvių kategorijų nustatymo ir kelių ruožų priskyrimo gatvių kategorijoms patvirtinimo“ išdėstytais reikalavimais. Biržų miesto ribose valstybinės reikšmės keliai atitinka C kategorijos gatves.
C kategorijos gatvės – tai aptarnaujančios gatvės, miesto plano funkcinės ir kompozicinės ašys, pagrindinės keleivių viešojo susisiekimo linijos, gatvės, formuojančios miesto vidaus transporto ryšius.
D kategorijos gatvės – tai pagalbinės gatvės – lokalinės funkcinės ir kompozicinės miesto ašys. Jomis paskirstomi srautai į smulkias teritorijas, prie atskirų statinių ir kitų objektų.
Pagrindinis tikslas ir siekiamybė, kad gatvės atliktų vieną funkciją t.y. būtų monofunkcinės. Vienos gatvės yra skirtos sklandžiam transporto eismui, kur svarbu užtikrinti gerą laidumą, greitį, o kitos gatvės yra orientuotos į ramesnį eismą, pėsčiųjų ir dviračių judėjimą.
Visi objektai (planuojami keliai, dviračių, pėsčiųjų takai, inžineriniai tinklai, ir t.t.) bei jų komunikacijos turi būti planuojami tik už valstybinės reikšmės kelių juostų ribų (esant poreikiui šalia valstybinės reikšmės kelių numatant inžinerinių komunikacijų koridorius).

Pagal bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendinius gatvių ir kelių tinklo tankis apie 7 km/km².

10.1 lentelė. Gatvių ilgiai Biržų mieste

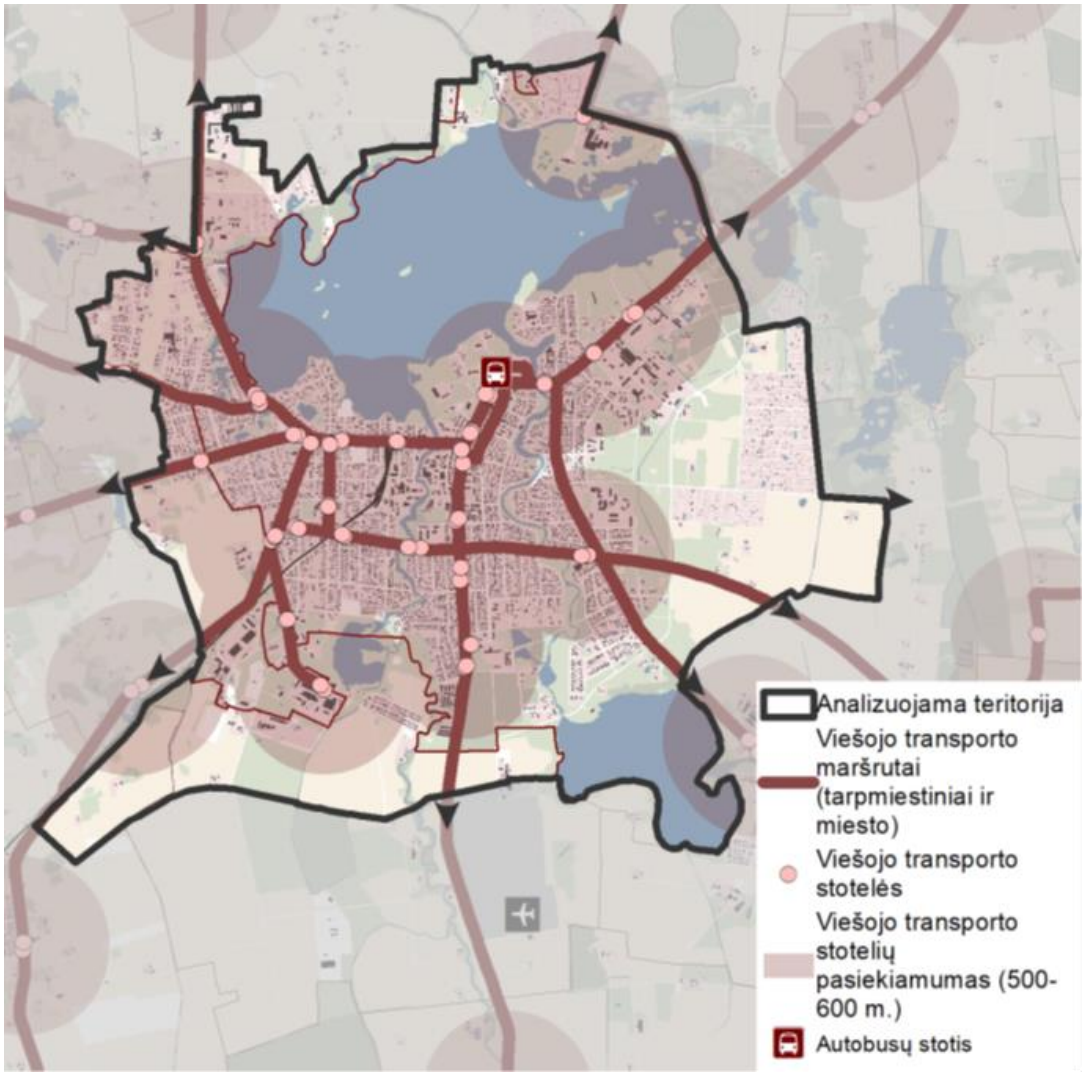
GATVĖS KATEGORIJA	ESAMOS ILGIS, KM	PLANUOJAMAS ILGIS, KM	IŠ VISO, KM	GATVIŲ IR KELIŲ SANTYKINIS ILGIS BENDROJE STRUKTŪROJE, %
C	28,00	0,91	28,91	19,9
D	63,76	7,42	71,18	49,0
Ds	21,32	0,18	21,5	14,8
Vietinės reikšmės keliai	23,55	—	23,55	16,2
Iš viso:	**136,63**	**8,51**	**145,14**	100,0

Susisiekimo sistemos, gatvių tinklo ir susisiekimo infrastruktūros objektų sprendiniai vaizduojami bendrojo plano „Susisiekimo brėžinyje“

10.2. Viešasis transportas

Viešojo transporto skatinimas yra viena efektyviausių ir svarbiausių darnų judumą skatinančių priemonių, sudarančių galimybes tenkinti visų savarankiškai galinčių keliauti žmonių poreikius, nepriklausomai nuo amžiaus ar kitų veiksnių.

Remiantis Urbanizuotų teritorijų susisiekimo sistemų planavimo normomis, maksimalus ėjimas pėsčiomis iki viešojo transporto stotelių intensyvaus užstatymo teritorijose turi būti ne didesnis nei 500 metrų, o ekstensyvaus užstatymo teritorijose (1 – 3 aukštų pastatais) – ne didesnis nei 600 m. Viešojo transporto tinklas atsižvelgiant į gyventojų poreikius neapsiriboja vien miesto riba ir yra išplėtotas apimant artimiausias priemiesčio teritorijas. Nuolatinio viešojo transporto tinklo normatyvinio aptarnavimo teritorija turi būti ne mažesnė negu 80 % miesto užstatytos teritorijos (Biržuose ši rodiklis siekia 83 %).

10.2.1 pav. Viešasis transportas planuojamoje teritorijoje

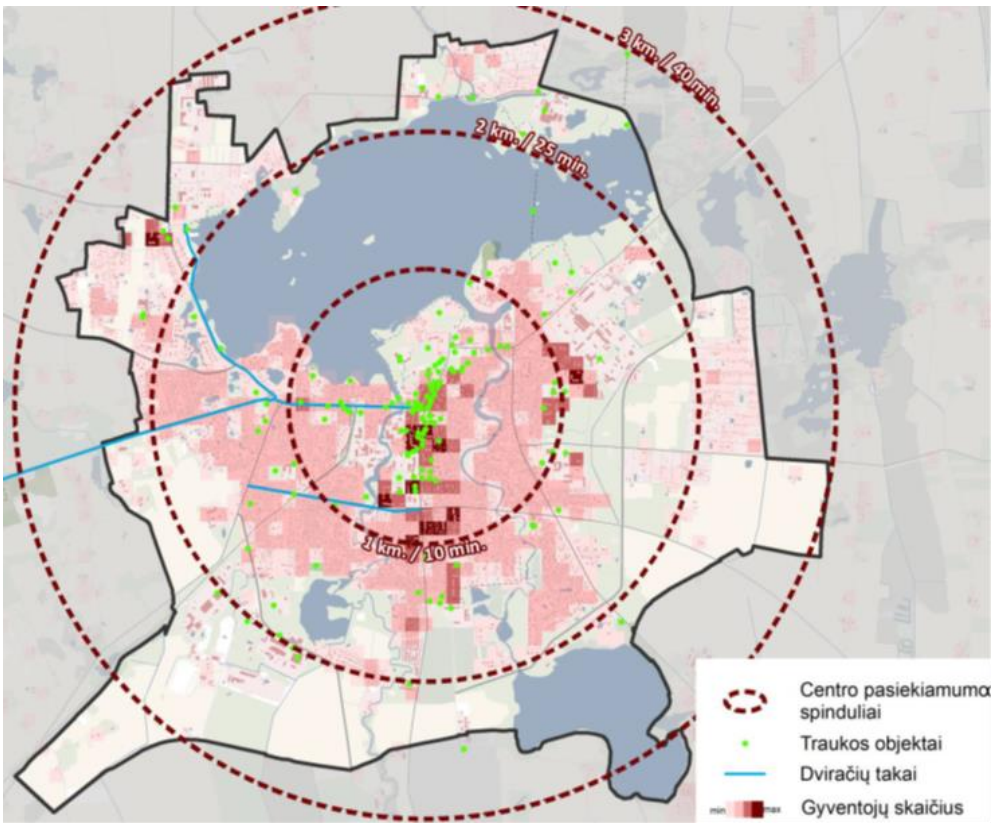
Viešojo transporto plėtra Biržų mieste turi būti orientuota į kokybę, užtikrinant gyventojų mobilumo poreikius. Svarbus tvarkaraščių suderinamumas, transporto priemonių atnaujinimas, stotelių atnaujinimas, įrengiant paviljonus ir pastoges, elektroninės bilietų pardavimo sistemos įdiegimas ir informacinės sistemos modernizavimas.

Biržų miestą aptarnauja 1 žiedinis viešojo transporto maršrutas, tačiau jis nėra patrauklus dėl kursavimo dažnio. Būtina didinti viešojo transporto prieinamumą ir konkurencingumą, atnaujinant parką naujomis ekologiškomis transporto priemonėmis, optimizuojant maršrutinį tinklą pagal gyventojų poreikius ir mažinant kelionių trukmę. Reikia tankinti autobusų kursavimo dažnį ir numatyti papildomą žiedinį maršrutą, judantį priešinga kryptimi. Tokiu būdu sumažėtų kelionės trukmė ir išaugtų viešojo transporto patrauklumas. Šiuos maršrutus galėtų aptarnauti mažesnės talpos autobusai.

10.3. Dviračių ir pėsčiųjų susisiekimas

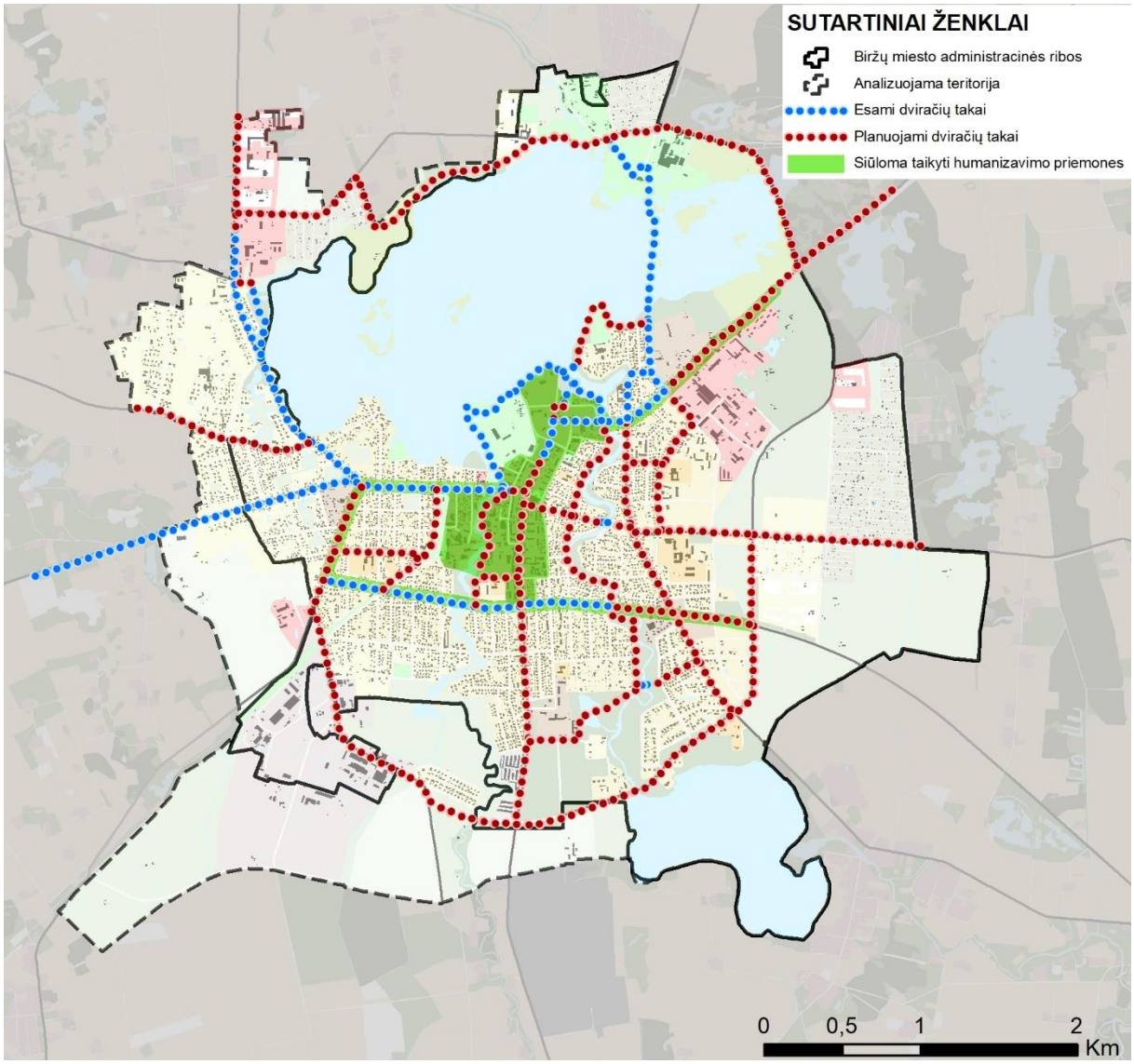
Biržų mieste potencialas susisiekti pėsčiomis ar bevarikliu transportu yra itin didelis. Miestas yra kompaktiškas, kadangi didžioji traukos objektų lokalizuota centrinėje miesto dalyje, ten pat gyvena didžioji gyventojų dalis, kas reiškia, kad susisiekimas motorizuotu transportu yra minimalus.

Skaidant miestą į sąlyginius centro pasiekiamumo spindulius, matyti, kad į 3 km. atstumą patenka visas miestas/analizuojama teritorija. Į 1 km. pasiekiamumo spindulį (10 min iki centrinės dalies arba 20 min. skersai) patenka apie 58 % gyventojų. Į 2 km. pasiekiamumo spindulį patenka apie 94 % gyventojų.

10.3.1 pav. Biržų centro pasiekiamumo schema

Siekiant pagerinti susisiekimą bevarikliu transportu bei užtikrinti žmonių saugumą, didinamas dviračių takų ilgis mieste, kuriamas vientisas tinklas, sujungiamas su užmiesčio dviračių takų sistema. Plėtojant infrastruktūrą reikia papildomai įrengti dviračių stovus prie pagrindinių traukos objektų, apžvalgos vietų, poilsio aikštelių, parkuose ir kt. Dviračių takai numatyti pagrindinėse gatvėse, sujungiant pagrindines darbo ir gyventojų koncentracijos vietas. Taip pat dviračių takų tinklas numatytas greta ugdymo įstaigų. Rekomenduojama šiuos takus įrengti pirmu etapu.

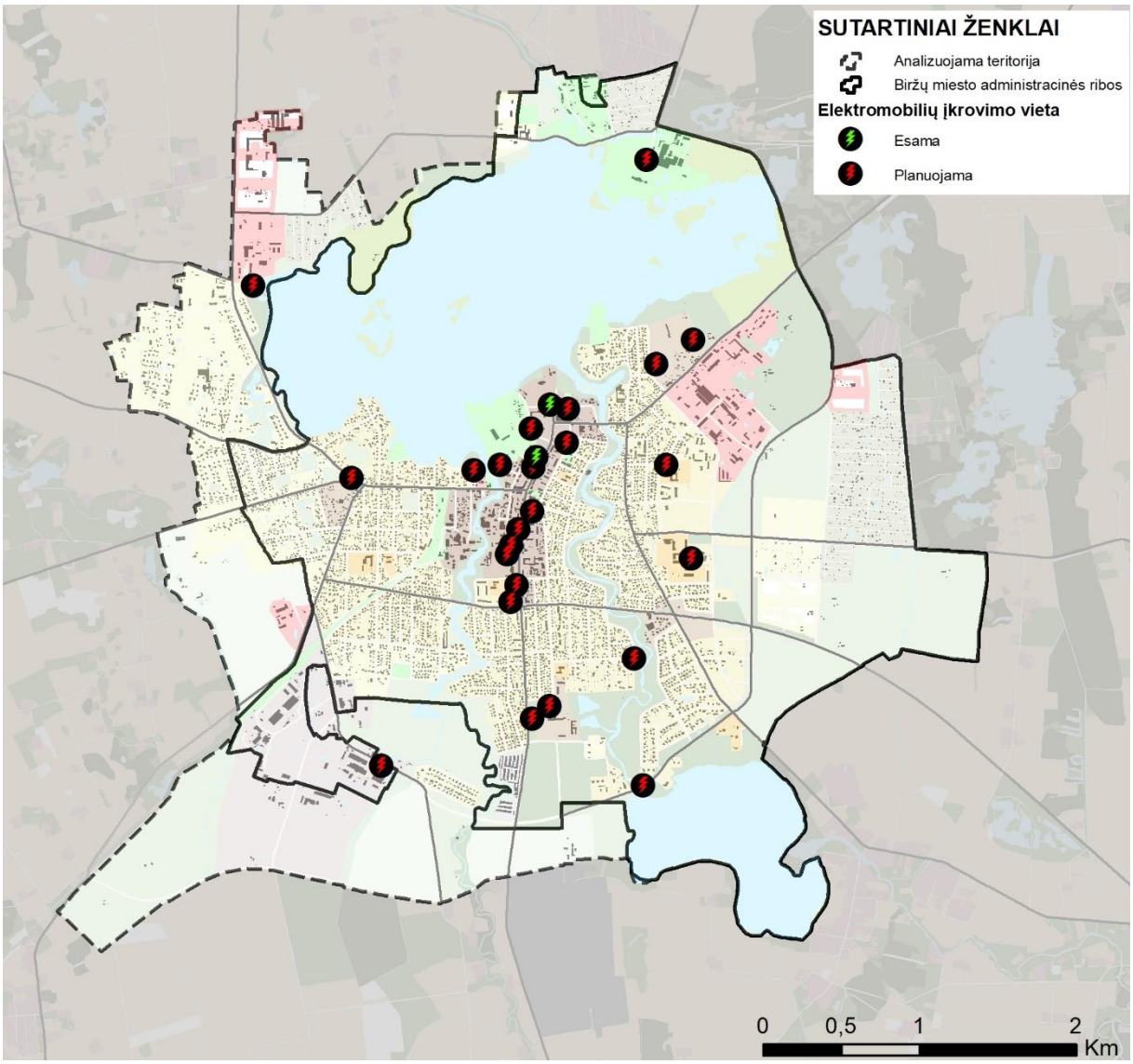
10.3.2 pav. Plėtojamas dviračių takų tinklas

Šiuo metu Biržuose yra įrengta apie 9 km dviračių takų. Bendruoju planu yra numatyta papildomai įrengti 31 km. dviračių takų.

Atskiri dviračių takai turi būti įrengiami aukštesnės kategorijos arba intensyvesnėse gatvėse. Gatvės, kur nėra didelio eismo (D kat. ramaus eismo), visi eismo dalyviai gali judėti bendrame sraute. Šiose gatvėse turi būti ribojamas eismo greitis iki 30 km/h, o automobilių srautas neviršyti 500 aut/h.

10.4. Elektromobilių įkrovimo prieigos

Biržų rajono savivaldybės teritorijoje iki 2030 metų remiantis Elektromobilių įkrovimo prieigų planu Biržų r. sav. yra numatoma įrengti viešųjų ir pusiau viešųjų elektromobilių įkrovimo aikšteles.

10.4.1 pav. Elektromobilių įkrovimo vietos Biržų m.

Plėtojant elektromobilių įkrovimo aikšteles ir skatinant elektromobilių naudojimąsi, mažinamos ŠESD emisijos, gerinama aplinkos oro kokybė.

11. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

Inžinerinės infrastruktūros išvystymas Biržų mieste yra geras. Miestas aprūpintas elektros energija, dujomis, centralizuotai teikiama šiluma. Biržuose teikiamos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (buitinių ir paviršinių) surinkimo ir tvarkymo bei atliekų tvarkymo paslaugos. Miestas aprūpintas elektroninių ryšių infrastruktūra, prieinamos pašto paslaugos.

11.1. Vandentiekio infrastruktūros plėtra

Biržų mieste geriamojo vandens tiekimo paslaugos vartotojams teikiamos iš Biržų miesto vandenvietės, kurią eksploatuoja UAB “Biržų vandenys”. Vandenvietės pajėgumas 3300 m3/p, išgaunamo vandens kiekis - 856 m3/p, eksploatuojamas vandeningasis sluoksnis D3-2šv-up, vandens ištekliai aprobuoti. Vandenvietei nustatytos 1, 2, 3A ir 3B apsaugos zonos. Gręžinių skaičius vandenvietėje - 4.

Biržų miestui geriamas vanduo centralizuotai tiekiamas iš požeminių šaltinių. Biržų miesto vandenvietėje įrengti ir veikia vandens gerinimo įrenginiai, šalinantys geležį ir amonį. Vanduo yra saugus naudoti – viešai tiekiamame vandenyje nėra mikrobiologinės taršos, cheminiai toksiniai rodikliai neviršija leistinų ribinių verčių. Kiekvienu konkrečiu atveju vartotojo čiaupe vandens kokybei įtakos gali turėti vidaus tinklų būklė, vandens suvartojimo intensyvumas, vandens temperatūra.

Siekti, kad visi gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu. Teritorijos, kuriose tikslinga vystyti centralizuotas geriamojo vandens tiekimo paslaugas, ir kuriose planuojama vystyti individualų vandens išgavimą, nustatytos savivaldybės teritorijos inžinerinės infrastruktūros plėtros planavimo dokumentuose.

Didinti centralizuotai geriamuoju vandeniu aprūpinamų vartotojų skaičių miesto ribose, skatinant vartotojus prisijungti prie įrengtų centralizuotų geriamojo vandens tiekimo tinklų.

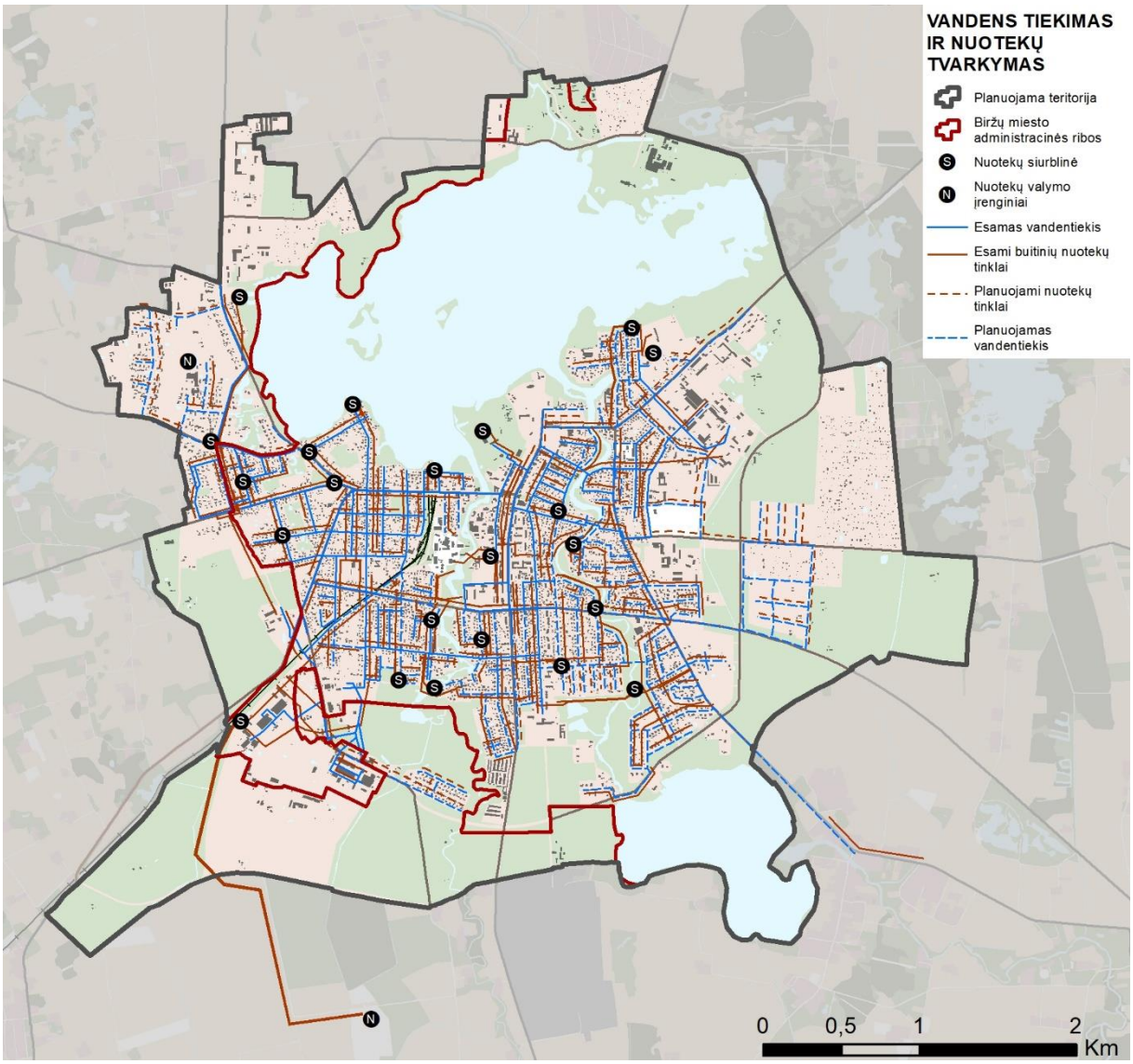
Vystant vandens tiekimo infrastruktūrą numatoma:

- Inventorizuoti, įteisinti ir rekonstruoti bei naujai įrengti vandentvarkos infrastruktūros objektus;
- Inventorizuoti, likviduoti ir/arba konservuoti bešeimininkius nenaudojamus vandentvarkos infrastruktūros objektus;
- Modernizuoti ir atnaujinti esamus techniškai pasenusius ir nusidėvėjusius vandens tiekimo tinklus;
- Įrengti skaitiklius jų neturintiems vartotojams, kas leistų dar tiksliau įvertinti suvartojamo vandens kiekius;
- Plėsti esamus Biržų miesto vandentiekio tinklus į užstatytas ir naujai užstatomas teritorijas, atsižvelgiant į savivaldybės teritorijos inžinerinės infrastruktūros plėtros planuose numatytas teritorijas;

11.2. Buitinių nuotekų infrastruktūros plėtra

Biržų mieste eksploatuojama apie 110,7 km buitinių nuotekų tinklų. Buitinės nuotekos tvarkomos Biržų miesto nuotekų valykloje, kurios projektinis pajėgumas yra 3000 m^3/p. Biržų miesto nuotekų valykloje eksploatuojama nuotekų dumblo kompostavimo aikštelė.
Vystant buitinių nuotekų tvarkymo infrastruktūrą numatoma:

- Siekti, kad visi gyventojai gautų nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai tvarkyti nuotekas. Teritorijos, kuriose tikslinga vystyti centralizuotas nuotekų tvarkymo paslaugas, ir kuriose planuojama vystyti individualų buitinių nuotekų tvarkymą nustatytos savivaldybės teritorijos inžinerinės infrastruktūros plėtros planavimo dokumentuose.
- Didinti centralizuotai buitinių nuotekų tvarkymu aprūpinamų vartotojų skaičių aglomeracijos ribose, skatinant vartotojus prisijungti prie įrengtų centralizuotų nuotekų tvarkymo tinklų.
- Esant poreikiui rekonstruoti ir išplėsti Biržų miesto nuotekų valyklą;
- Atnaujinti ir plėsti dumblo tvarkymo infrastruktūrą Biržų rajono savivaldybės teritorijoje;
- Modernizuoti ir atnaujinti esamus techniškai pasenusius ir nusidėvėjusius nuotekų surinkimo tinklus;
- Patikimai surinkti nuotekas ir jas išvalyti pagal nustatytus normatyvus. Buitinės nuotekos turi būti tvarkomos vadovaujantis Nuotekų tvarkymo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. D1-236 „Dėl Nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“ aktualia redakcija.
- Įvertinti nuotekų siurblinių būkles bei atlikti susidėvėjusių nuotekų siurblinių rekonstrukcijas;
- Vykdyti nuotekų surinkimo ir išvežimo iš prie centralizuotos nuotekų surinkimo sistemos neprisijungusių gyventojų apskaitą;
- Buitinių nuotekų tinklų plėtros prioritetinės teritorijos nustatytos rengiant/keičiant/koreguojant vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo teritorijų planavimo dokumentus (įvertinus poreikį, ekonominį pagrįstumą (vartotojų skaičių, perspektyvinius poreikius ir atsiperkamumą) ir kt.).

11.2.1 pav. Vandentiekio ir buitinių nuotekų schema

11.3. Paviršinių (lietaus) nuotekų infrastruktūros plėtra

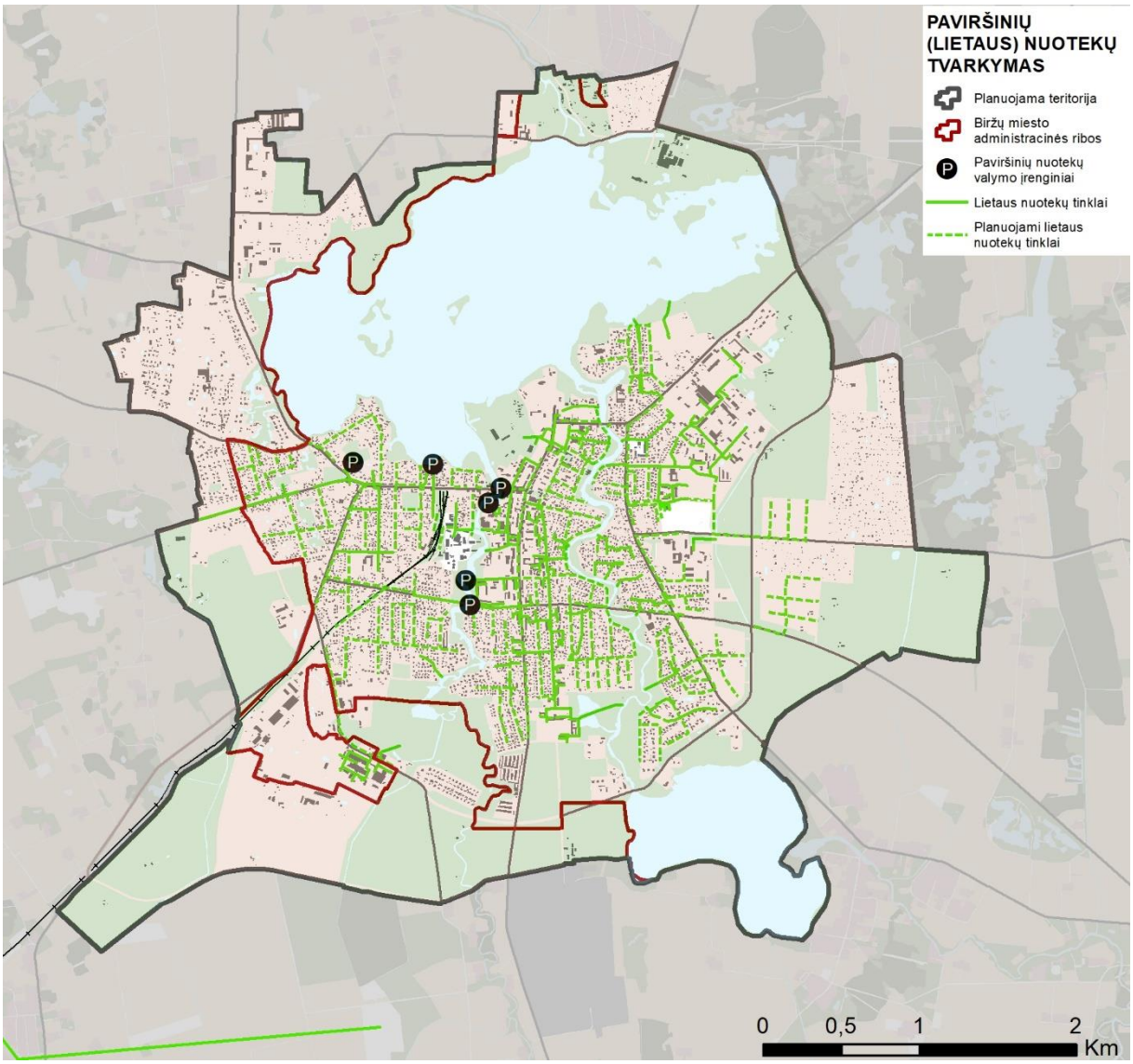
Biržų mieste paviršinės nuotekos tvarkomos atskirai nuo buitinių nuotekų, funkcionuoja atskiroji nuotekų tvarkymo sistema. Esami paviršinių nuotekų tinklai vystyti kartu su miesto plėtra ir įrengti prieš 20-40 metų. Įvertinus tai, kad dalis paviršinių nuotekų tinklų įrengti prieš daug metų, jų būklė gali būti nepatenkinama.

Miesto teritorijoje yra inventorizuota daugiau nei 25 km tinklų, įrengtų pagrindinėse miesto gatvėse. Būtina ir toliau vykdyti paviršinių nuotekų tinklų inventorizaciją, kartu su jų būklės identifikavimu ir rekonstrukcijos/renovacijos poreikio nustatymu.

Pagrindiniai paviršinių (lietaus) nuotekų priimtuvai yra Širvėnos ir Kilučių ežerai bei Agluonos ir Apaščios upės. Vadovaujantis LR Vandens įstatymo 18 straipsnio 4 p., „Draudžiama nuotekas išleisti tiesiai į ežerus ir į juos įtekančias upes mažesniu kaip 500 m atstumu iki ežero“. Atsižvelgiant į šį reikalavimą, visus esamus paviršinių nuotekų išleistuvus, kuriais paviršinės nuotekos įteką į ežerą, būtina likviduoti arba pertvarkyti.

Vystant paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūrą numatoma:

- Vystyti paviršinių nuotekų infrastruktūrą Biržų mieste, kuri iš esmės betarpiškai susijusi su teritorijų urbanizavimu ir susisiekimo komunikacijų vystymu Biržų mieste
- Vystant paviršinių nuotekų tvarkymo sistemas Biržų mieste turi būti siekiama įrengti kiek įmanoma mažiau nelaidžių paviršių (išskyrus galimai teršiamas teritorijas);
- reikalinga užtikrinti autotransportui skirtų viešųjų teritorijų (gatvės, privažiavimai, stovėjimo aikštelės ir pan.) valymą sausuoju būdu
- rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus ar techninius (techninius/darbo) projektus, prioritetas turi būti skiriamas žaliosios infrastruktūros sprendinių integravimui, t.y. įvertinamos galimybės įrengti filtracines juostas ir tranšėjas, poringą grindinį ar betoną, sugėrimo takus, sulaikymo ir (ar) išlaikymo tenkinius, šlapbales, šlapžemes ir kt. Šie sprendiniai turi būti komponuojami kaip kraštovaizdžio ir miesto urbanistikos elementai.
- prioritetas turi būti teikiamas sprendiniams, mažinantiems paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros diegimo kaštus – naudojant sistemingai suplanuotus (vengiant kitų teritorijų užpylimo galimybių) lokalius techninius sprendinius (pralaidų, latakų, drenavimo sistemų įrengimas, paviršinių nuotekų surinkimo griovių įrengimas, esamų paviršinių nuotekų statinių rekonstravimas ir kt.)
- gyvenamosiose ir sodininkų bendrijų teritorijose skatinti paviršinių nuotekų surinkimą į specialius rezervuarus, skirtus surinkti lietaus vandenį nuo stogų ir jį laikyti. Vėliau šis vanduo gali būti panaudojamas pvz., daržų, sodų laistymui. Rezervuarai gali būti įrengiami individualių gyvenamųjų namų teritorijose arba kvartaluose.
- Skatinti vietinių smėlio-naftos gaudyklių statymą – ypač galimai padidintos taršos vietose
- Atskiros/vietinės paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos ir (ar) priemonės turi būti numatytos rengiant susisiekimo, pramonės, administracinių, gyvenamųjų namų ir kitų objektų statybos ir (ar) rekonstravimo bei viešųjų erdvių tvarkymo techninę dokumentaciją.
- Centralizuotų paviršinių nuotekų vystymas turi būti sistemingas, atsižvelgiant į teritorijos reljefą, dydį, esamos infrastruktūros išdėstymą (įvertinant jų pralaidumą, vandens išleidimo galimybes) bei laikantis Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamento reikalavimų.

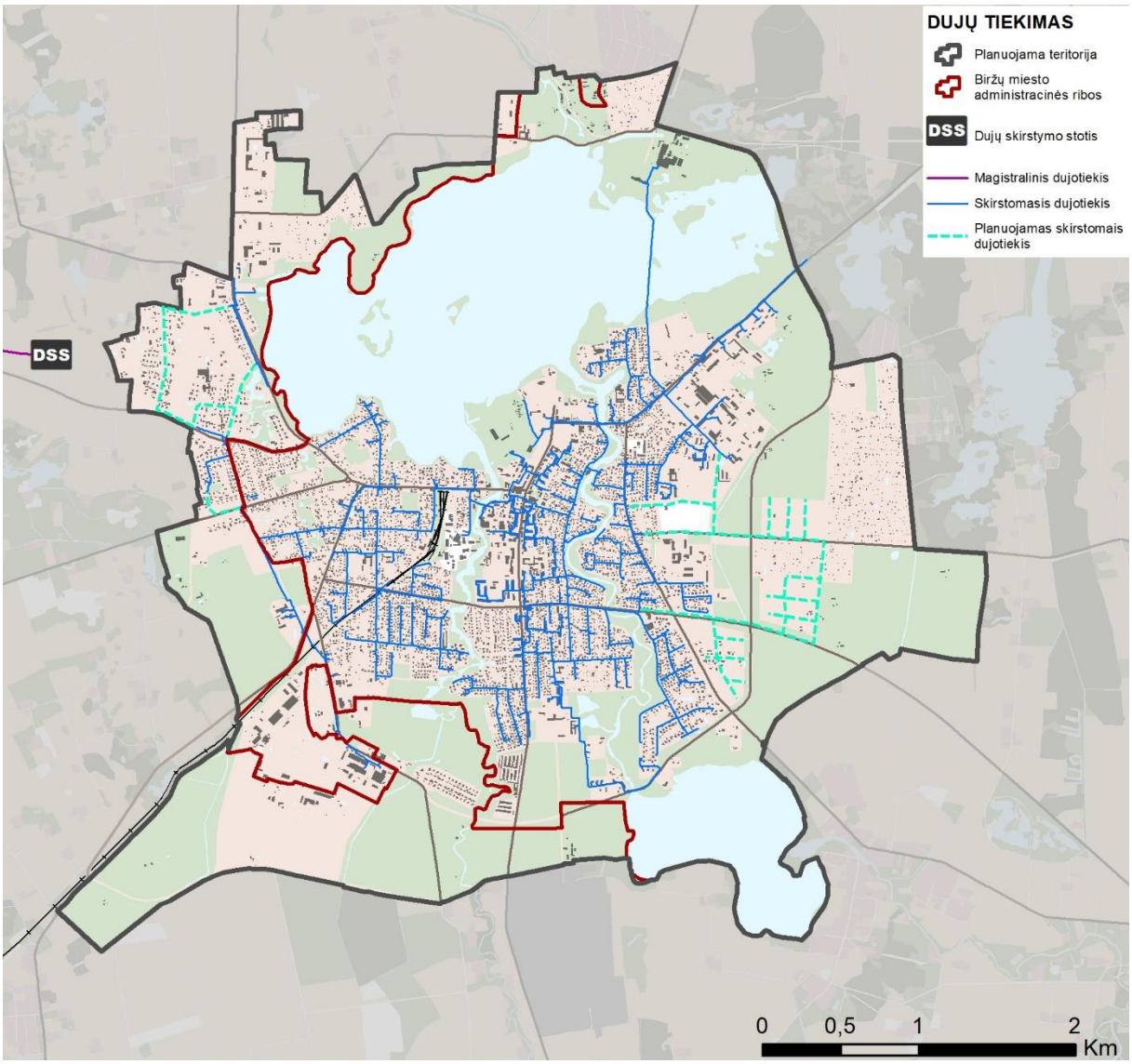
11.3.1 pav. Paviršinių (lietaus) nuotekų schema

11.4. Gamtinių dujų tiekimas

Biržai yra dujofikuotas miestas, iki jo ateina magistralinio dujotiekio atšaka, kurią eksploatuoja “Amber Grid”. Magistralinio dujotiekio atšaka ateina iki Biržų dujų skirstymo stoties. Skirstomojo dujotiekio tinklus Biržų mieste aptarnauja AB “Energijos skirstymo operatorius”.

Biržų mieste yra gerai išplėtotas gamtinių dujų tinklas. Gamtinės dujos naudojamos daugumoje būstų, vienbučiuose gyvenamuosiuose – patalpų šildymui, daugiabučiuose – maisto ruošimui, taip pat pramonės įmonėse.

Bendrojo plano sprendiniais numatyta skirstomojo dujotiekio plėtra į miesto rytus ir vakarus. Jų plėtra turi būti vykdoma įvertinus ekonominį pagrįstumą (vartotojų skaičių, perspektyvinius poreikius ir atsiperkamumą).

11.4.1 pav. Dujų tiekimo schema

11.5. Šilumos tiekimas

Biržų miestui centralizuotos šilumos tiekimą vykdo UAB "Litesko" filialas "Biržų šiluma". Miestą šiluma ir karštu vandeniu aprūpina dvi katilinės – Kaštonų ir Rotušės. Kaštonų katilinėje 6 MWh katilas kūrenamas biokuru (medienos drožlėmis). Rotušės katilinėje 2 MWh katilas kūrenamas medienos granulėmis, 11,2 MWh ir 6,6 MWh katilai kūrenami dujomis arba dyzelinu.

Bendras šilumos tinklų ilgis Biržų mieste – 14,13 km. Įvertinant Biržų rajono savivaldybės šilumos ūkio specialojo plano sprendinius, šilumos tinklų plėtra nėra numatoma. Skatinamas naujų vartotojų prisijungimas prie centralizuotos šilumos tiekimo sistemos, kadangi tai didina šilumos paklausą.
Remiantis 2022 m. parengta "Šilumos gamybos ir tiekimo efektyvumo įvertinimo bei investicijų nustatymo trumpalaikėje ir ilgalaikėje perspektyvoje Biržų ir Vabalninko miestuose studijos"

ataskaita, esamos centralizuotos šilumos sistemos efektyvumo didinimui rekomenduojamas Kaštonų g. katilinės modernizavimas:

- rekomenduojama šalia katilinės įrengti saulės kolektorius su šilumos akumuliavimo talpa.
- iš Rotušės katilinės perkelti biokuro granulėmis kūrenamą katilą, numatyti katilo pajungimą darbui kartu su akumuliacine talpa.
- Rotušės katilinę pervesti į rezervinę - pikinę gamybą gamtinėmis dujomis.
- Kaštonų katilinėje įrengti naują biokuro katilą.
- Įrengiant biokuro katilinę, numatyti galimybę įrengti ORC įrenginį nuosavai elektros gamybai, kuris galėtų būti įrengtas atsiradus galimybei gauti subsidiją.

Prioritetu laikomas aprūpinimas šiluma naudojant atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias technologijas, išskyrus vietines biokuro katilines. Skatinama šilumos gamybai ir karšto vandens ruošimui naudoti šilumos siurblius, saulės šilumos kolektorius, integruotas pastatuose saulės fotoelektrines ir šių technologijų derinius.

Individualaus (ne centralizuoto) šildymo pagrindinėmis kryptimis ir prioritetais laikoma:

- Neefektyvių šilumos gamybos įrenginių pakeitimas efektyvesniais;
- Saulės, geoterminės energijos naudojimas individualiam šildymui;
- Pastatų renovacija.

11.6. Elektros energijos tiekimas

Elektros energija Biržų miesto teritorijai tiekiama iš bendro Lietuvos elektros energijos perdavimo tinklo. Miesto teritorijoje elektros energijos tiekimas užtikrinamas AB “Energijos skirstymo operatorius” valdomais vidutinės ir žemos įtampos skirstomaisiais tinklais. Gerai išvystytą elektros paskirstymo tinklą sudaro 0,4 kV ir 10 kV oro ir požeminės linijos bei transformatorinės.

Siekiant užtikrinti patikimą elektros energijos tiekimą esamiems ir būsimiems vartotojams, numatoma:

- plėsti esamą elektros energijos paskirstymo tinklą;
- didinti elektros energijos paskirstymo efektyvumą, mažinti energijos nuostolius skirstomuosiuose tinkluose,
- naujus paskirstymo tinklus tiesti kabelinėmis linijomis,
- pagal poreikį rekonstruoti esamas transformatorines,
- kabeliuoti didžiąją dalį esamų 0,4 kV ir 10 kV orinių linijų,
- naujas elektros linijas tiesti BP numatytuose infrastruktūros koridoriuose,
- skatinti energijos gamybą iš vietinių atsinaujinančių (saulės, geoterminė energija, hidroenergetika, biomasė) ir atliekinių išteklių, diegti šiuolaikiškus alternatyvius energijos gamybos metodus.

11.7. Ryšių infrastruktūra

Elektroniniai ryšiai – informacijos perdavimas ir priėmimas laidinėmis (įskaitant šviesolaidinius kabelius), radijo ir kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis siunčiamų signalų pavidalu. Elektroninių ryšių infrastruktūra – fizinių priemonių visuma, skirta elektroninių ryšių veiklai vykdyti. Ją sudaro aparatūra, įrenginiai, linijos, vamzdynai, kabeliai, kanalai, kolektoriai, šuliniai, atraminės konstrukcijos, bokštai, stiebai, antenos ir kitos priemonės.
Įgyvendinant šiuolaikinių ryšių paslaugų prieinamumą visiems visuomenės nariams turėtų būti plečiama mobilaus ir fiksuotojo ryšio tinklų infrastruktūra, sudarant konkurencines sąlygas operatoriams teikti elektroninių ryšių paslaugas galutiniams vartotojams.
Ryšių paslaugų vystymui planuojamose teritorijose nuo esamos ryšių infrastruktūros planuojamų gatvių ribose numatomi komunikaciniai koridoriai ryšių infrastruktūros plėtrai. Ryšių tinklų vystymas šiose teritorijose nustatytinas rengiant vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus ir (ar) techninius projektus.
Konkrečių ryšio paslaugų poreikis ir struktūra nustatytina plėtros metu pagal vyraujančias technologijas ir pasiūlą.
Bendros paslaugų vystymo kryptys:

- Fiksuotas internetinis ryšys panaudojant šviesolaidinių kabelių tinklą didelio paslaugų naudotojų tankumo vietose;
- Mobilusis internetinis ryšys mažesnio paslaugų naudotojų tankumo vietose ir sunkiai pasiekiamose teritorijose;
- Viešųjų interneto prieigos taškų tinklas labiausiai lankomose visuomeninės paskirties įstaigose;
- Miesto viešųjų erdvių stebėjimo sistema visuomenės saugumui didinti.

11.8. Atliekų tvarkymas

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo visuotinumui užtikrinti būtina sudaryti sąlygas visiems fiziniams bei juridiniams asmenims naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei atliekas rūšiuoti jų susidarymo vietoje. Biržų mieste atliekų tvarkymas turi būti vykdomas vadovaujantis Biržų rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. planu. Pasibaigus savivaldybės atliekų tvarkymo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui, turi būti parengtas naujas dokumentas, nustatantis tolimesnes atliekų tvarkymo kryptis. Už Biržų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano įgyvendinimą yra atsakinga Biržų rajono savivaldybė ir UAB “Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras”.

Siekiant sudaryti sąlygas visiems naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei užtikrinti aplinkosauginius reikalavimus, būtina ir toliau plėtoti atliekų surinkimo infrastruktūrą. Atliekų surinkimas, saugojimas bei perdirbimas turi būti vykdomas vadovaujantis LR Atliekų tvarkymo

įstatymo, Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano, Atliekų tvarkymo taisyklių nuostatomis.

Siekiant Biržų miesto atliekų tvarkymo sistemos darnaus vystymosi, numatoma:

- mažinti šalinamų mieste susidariusių komunalinių atliekų kiekį;
- plėsti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) ir perdirbimo apimtis;
- biodegraduojančias (žaliąsias) atliekas atskirti nuo bendro komunalinių atliekų srauto;
- užtikrinti, kad būtų sudarytos sąlygos apdoroti (kompostuoti ir (ar) anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas;
- statybos ir griovimo atliekos turi būti surenkamos ir išvežamos perdirbimui;
- šviesti ir informuoti visuomenę apie buityje susidarančių atliekų tvarkymo galimybes;
- vykdyti atliekų susidarymo ir tvarkymo monitoringą.

11.9. Atsinaujinantys energijos ištekliai

Siekiant nacionalinių atsinaujinančių energijos išteklių didinimo tikslų turi būti skatinama atsinaujinančių energijos išteklių plėtra elektros, šilumos ir transporto sektoriuose, taip pat didinamas elektros energiją gaminančių vartotojų (individualiuose namuose ir daugiabučiuose) skaičius. Transporto sektoriuje siekiama elektrinių transporto priemonių prioritetinio naudojimo. Iki 2050 m. siekiama, kad 80 proc. Nuo bendros suvartojamos elektros, šilumos ir kt energijos bei transporto sektoriuje energijos būtų gauta iš atsinaujinančių energijos šaltinių.
Mieste numatyti diegti infrastruktūrą transporto priemonėms, naudojančioms elektros energiją.
Intensyvinti atsinaujinančios žemės gelmių šiluminės energijos naudojimą, t.y. išnaudoti geoterminės energijos teikiamas galimybes. Sekliosios geotermijos išteklių naudojimas skatinamas individualių vartotojų bei stambesnių ūkio subjektų naudojimui.
Skatinamas atsinaujinančių energijos išteklių (saulės energijos, geoterminės energijos, vėjo ir biokuro) naudojimas viešųjų erdvių, parkų, skverų ir pan. apšvietimui, saulės energijos elektrinių įrengimas ant visuomeninių pastatų, daugiabučių gyvenamųjų namų, pramonės ir komercijos pastatų stogų.

11.10. Priešgaisrinės saugos infrastruktūra

Esami Biržų miesto ir rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos padaliniai užtikrina norminį aptarnavimo atstumą (12 km) Biržų rajono savivaldybės teritorijoje, naujų padalinių neplanuojama.
Panevėžio PGV Biržų priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba ir Biržų rajono savivaldybės Priešgaisrinės apsaugos tarnyba yra įsikūrusios Biržuose. Savivaldybės priešgaisrinė tarnyba turi punktus 7 seniūnijose: Širvėnos, Pabiržės, Pačeriaukštės, Nemunėlio Radviliškio, Papilio, Vabalninko, Parovėjos.

12. RENGTINI TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAI

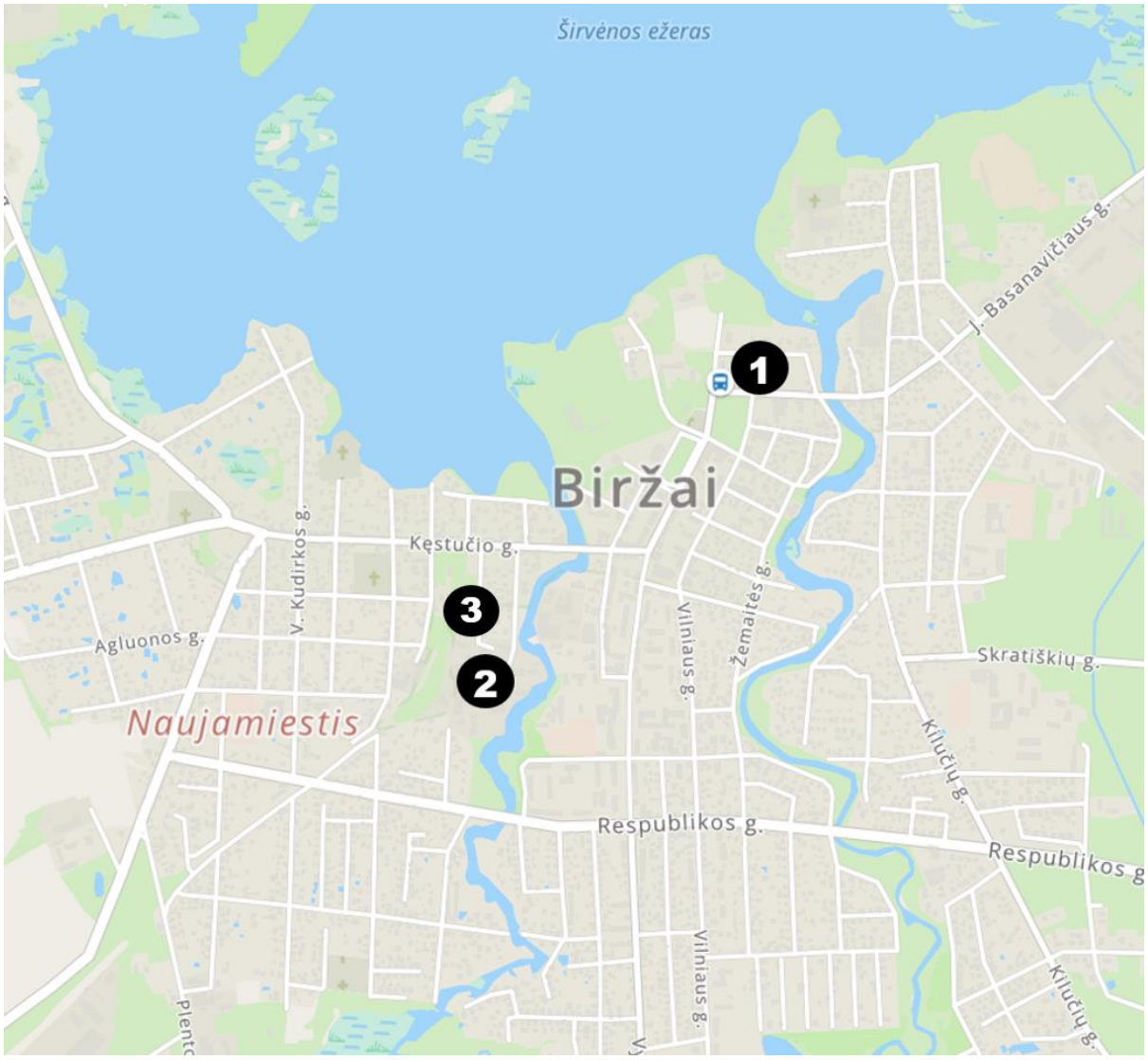
Norint įgyvendinti urbanistinę aplinką formuojančių pastatų (didieji prekybos centrai, kultūros objektai ir pan.) statybą, būtina prievolė vietą nustatyti detaliuoju planu.

Siūlomos vietos:

1. Šiaurinėje miesto dalyje kvartalui, apribotam J. Basanavičiaus g., Vytauto g., J. Bielinio g. (autobusų stotis ir turgus)

2. Konvertuojamoje miesto dalyje tarp buvusio geležinkelio, Agluonos, Dvaro ir Respublikos g.

3. Teritorijoje tarp buvusio geležinkelio ir Parodos g.

12.1.1 pav. Rengtinų teritorijų planavimo dokumentų preliminari schema